ઓખાહરણ મોટું

કડવાં ૯૨ નું

કવિ પરેમાનંદનું બનાવેલું

છપાવી પ્રસિદ્ધ કરનાર

સખારામ ભિક્ષીટ ખાતુ

અમદાવાદમાં

ત્રણ દરવાજા નજીક સરૈયા સાંકળચંદ હરી-
ભાઈના મકાનમાં અમદ.વાદ સત્યોદય પ્રેસમાં
મગનલાલ મનસુખરામે છાપ્યું
સંવત ૧૯૪૦—સન ૧૮૮૪
કિંમત રૂ ૦—૧૦—૦

ઓખાહરણ.

—•—

શ્રીગણેશાયનમ

શ્રી ગણપતીની પ્રારથના-રાગ આસાવરી.

એક નામ સુજને સાંભરયું, શ્રીગૌરી પુત્ર ગણેશ; પા
ર્વતિના અંગથી ઉપન્યો, તાત તણો ઉપદેશ. ૧ માતા
જેની પાર્વતિને; પિતા શંકર દેવ; નવ ખંડમાં જેની સ્થા
પના, કરે જુગ જુગની સેવ. ૨ સીંદુરે શણગાર સજ્યા
ને, કંઠે પુષ્પના હાર; આયુદ્ધ ફરશી કર ધરીને, હણ્યા
અસુર અપાર. ૩ પેહેલા કરમાં જળ કમંડળ, બીજે મો
દિકહાર; ત્રિજા કરમાં ફરશી સોહાગ્યે, ચોથરે જપમાળ
૪ ચાલો સૈયરો દેવ જઇયે, પુજીયે ગણપતિ રાય; મો
દા લીજે મોદિક લાડુ, લાગીયે શંભુ સુતને પાય. ૫ એ
વા દેવ સાચા મુની વાચા, પુરે મનની આશ; બેઉ કર
જોડી કહે જન વૈશ્નવ, દાસ તણો જે દાસ.

શ્રી અંબાજીની પ્રાથના—કડવું ૧

આદ્ય શક્તિ મા અંબા પ્રગટયાં, જ્યાં પવન નહી પા
ણી; સુરી નર મુનીજન સર્વે કળાણા, તું કોયે ન કળા
ણી. ૧ તારૂ વર્ણન કેઇ પેર કરીયે, જો મુખ રસના એ
સહસ્ર ફેણા સેષ નાગને, મા તોયે ન પામ્યો લેખ.

૨ જુવાં જુવાં રૂપ ધરે જુક્ત અંબા. રહિ નવ ખંડે સ્થા
પી; મહા મોહા જડ મુઢ હતા મા, તેમની દુરમતિ કાપી
૩ ભક્ત ભાવ કરી ચરણે લાગું, મા આદ્ય શક્તિ જાણી
તે મને સ્હાય કરવા તું સમરથ, નગર કોરની રાણી. ૪
તું તારા ત્રિપુરાને તોતળા, નવલ કેશ રંગ રાતી; બીજી
સોભા શી મુખે કહીએ, રચના બની બહુ ભારી. ૫ હું
શાવતીને બગલા મુખી, વહાણવટી તું માય; ભીડ પડે
તમને સંભારૂં, કરજો અમારી સ્હાય. ૬ મા શેવક જ
ન તારી વિનતી કરે, ઉગારજો અંબે માય; બ્રહ્મા આવી
પાઠ કરે, વિશ્નુ વાંસળી વાય. ૭ શીવજી આવી ડાક વ
ગાડે. નારદજી ગુણ ગાય; અબીલ ગુલાલ તણા હોય ખે
છવ મૃદંગના ઝમકાર. ૮ સીંહાસન બેઠાં જુક્ત અંબા,
અમૃત દ્રષ્ટે જોતી; શોભે શણગાર તેં સજ્યા મા, નાકે
નિર્મળ મોતી. ૯ ખીર ખાંડ ઘ્રત મદ શર્કરા, આ
રોગો જુગ માય; અગર કપુર તારી કરૂં આરતી, શેવ
ક જન શીર નામી. ૧૦ તું બ્રહ્માણી તું રૂદ્રાણી, તું દે
વાધી દેવા; શકળ વિશ્વમાં તું છે માતા, કરૂં તમારી
શેવા. ૧૧ માના શરણ થયા પ્રતિપાવન, પહોતી મનની
આશ; કુળશક્ષેમ રાખજો અંબામા સર્વને, એમ કહે ત્રિ
પુરાદાસરે. ૧૨

ઓખાહરણ રાગ કેદારો.

હુંતો શ્રી પુરષોત્તમ શીર નામું, હુંતો સકળ પદારથ
પામું, વામું વામું રે દુઃખ સકળ કુળી વર તણાંરે.

રાગ ઢાળ.

દુઃખ સકળ વામું કુળી વરનાં, સુણતાં પ્રાશ્ચિત જાય;
ઓખાહરણ જે સાંભળે, મહા રોગથી મુકાય. ૧ તાવ

રીશે એકાંતરીયો, ન ચઢે તેની કાય; ભુનનો ભણકારો તેને, ન આવેસ્મા માંય. ૨ પરિક્ષત પુછે કહોને શુકજી, ઓખાનો મહિમાય; કોણ રીતે થયો ઓખા, અનિરુધનો વિવાહ. ૩ પ્રથમ હુતા નવ સુતાને, કહાવતા જે દસ સ્કંધ; હવે દશમની કહું કથા, જેમ ઉપજે આણંદ. ૪ હરિએ વૃંદાવનમાં લીલા કીધી. વાયો મધુરો વંશ; પ્રથમ મારી પુતનાને, પછી પછાડયો કંસ. ૫ પછી પધાર્યા દ્વારીકામાં પરણ્યા છે બહુ રાણી; સોળ શહસ્ત્ર શત આગળી, તેમાં અષ્ઠ કરી પટરાણી. ૬ તેમાં વડાં જે રૂક્ષમણી પ્રદ્યુમન તેના તન; પ્રદ્યુમનના અનિરુદ્ધ કહિયે, પર્મ કથા પાવન. ૭ આદ્ય બ્રહ્મા શ્રષ્ટી કરતા, મરીચાં જેના તન; મરિચીના સુત કશ્યપ કહિયે; હિરણ્યા કશ્પિ રાજન. ૮ વિષ્ણુ ભક્ત પ્રલ્હાદજી, તેને વ્હાલા શ્રી ગોપાળ; પ્રલ્હાદનો સુત વિરોચન, બળી રાય તેનો તન. ૯ બળિતણો સુત બાણાસુર, જેનો મહારૂદ્ર ચરણે મન; એક સમે ગુરૂ શુક્ર આવ્યા, બાણ લાગ્યો પાય. ૧૦ અહો ગુરૂજી અહો ગુરૂજી, કહોને તપ મહિમાય; શુક્ર વાણી બોલિયા, તું સાંભળને રાજન. ૧૦ ત્રણ લોકમાં ભોળા શંભુ આપશે વરદાન; મધુવનમાં જઇ તપ કરો આરાધો શીવ ભગવાનરે. ૧૧

રાગ મારૂ- કડવું ૧

રાય તપ કરવાને જાયરે, એતો આવ્યો મધુવન માંયરે કીધું કીધું મુશળ સ્નાનરે, ધરિયું શીવજી કેરૂં ધ્યાનરે. ૧ રાય બેઠા છે આસન વાળીરે, કર જમણામાં જપ માળીરે, માળા ઘાલ્યા સુથિએ કાનરે, તોયે આરાધે શીવ ભગવાનરે. ૨ રૂધિર માંસ સુકાઇને ગયુંરે, શરીર સુકા

ભગવત પધુંરે; મહા તપિયો કેમ નવ બોલેરે, એના તપ થી ત્રીભોવન ડોલેરે, વળતી બોલીયા શંકર રાયરે, તમો સાંભળો ઉમયારે; એક અસુર મહા તપ સાધેરે; મારૂં ધ્યાન ધરીને આરાધેરે, કોણ કહીયે જેનો બાપરે, તેતો માંડી બેઠો મહા જાપરે. તમે કહોતો એને વર આપુંરે, વળતાં બોલ્યાં છે રૂદ્રાણીરે, મારી વાત સુણો શુળપાણીરે દુધ પાઇને ઉછેરીયે સાપરે, આગળ ઉપજાવે સંતાપરે. એક ભસ્માગંધનો કહ્યોરે, વર પામીરે પુંઠળ ધયોરે, વ ર રાવણને તમે આપ્યારે, જેને જાનકી નાથ સંતાપ્યારે તેણે સાધુ ઘણા સંતાપ્યારે. માટે શી શી શીખામણ દી જેરે, ભોળા રૂડુ ગમે તે કીજેરે, વળતી બોલ્યા શીવ રા યરે, તમે સાંભળો ઉમયામરે. શેવા કરી ચઢાવે જળરે, તે ની કાયા કરૂં નિરમળરે, શેવા કરી ચઢાવે સુગંધરે તેની બુદ્ધિ કરૂં ધન ધનરે, જો કોઇ ચઢાવે બીલી પત્રરે, તેને ધરાવું સોનાનું છત્રરે, શેવા કરી વગાડે ગાલરે. તેને કરી નાંખું ન્યાલરે, નારી પાનિયે બુદ્ધિ તમારીરે, આપતાં ન- ન રાખીયે વારીરે. હુંતો ભોળો નાથ કેવાઊંરે, હવે કપટી નાથ કેમ થાઊંરે. એવું કહીને ચાલ્યા ભોળાનાથરે, મુક્યો બાણાસુર શીર હાથરે, તુંતો જાગ્ય બાણાસુર રાયરે, તને વર આપે શીવ રાયરે, હુંતો જાચુંછું મહારાજરે, આપો શોણીતપુરનું રાજરે, શીવ માગુછું વારંવારરે, મુને આપો કર હજારરે. શીવ અમર કરોને મારી કાયરે, ઘેલા અમ રતો નથી સ્વર્ગના દેવતાયરે.

રાગ આસાવરી–કડવાં ૨

વર પામી બાણાસુરતો, શોણીતપુરમાં જાય, વનનાં વા સી પશુરે પંખી, તે ભાગ્યાં બીવાય. ૧ કાંઇ નવ દીઠું ન

મ સાંભળ્યું, જેમ વૃક્ષ સોટ્યું જાય; આવીને જોયા વા
બ્યા દીઠા બાણાસુર રાય. ૨ નગર સમીપે ચાલી આવ્યો
બાણાસુર બળવાન; કોભાંડ નામે રાય તણે ઘેર, પ્રગટ ય
યો પ્રધાન. ૩ કોંકણ દેશની કન્યા લાવી, પરણાવ્યો રાજ
ન, દેશ જીતવા સંચર્યા, રાય બાણાસુર બળવંત. ૪ પા
તાળે નાગ લોક જીતી, ચાલ્યો તેણી વાર; દેશ દેશ
ના અધિપતી જીત્યો, કહેતાં નાવે પાર, ર વ ગ ય ઇને દેવ
જીત્યો, દેવ નાઠા જાય, સુરજે વળતી સાંગ આપી બાણ
તણા કરમાંય, જીતી સુરને પાછો વળીયો મળીયા નારદ
મુન્ય, પ્રણામ કરીને પાયે લાગ્યો, તેણે કહે રાજન. ઓ
નારદજી ઓ નારદજી, ના થયું મારૂં કામ, એક જોધ્ધો
ન મળ્યો સ્વામી, પોહોચે મનની હામ; નારદ વાણી બો
લીયા તું સુણ બાણાસુર રાય, જેને ભુજને હાથ આપ્યા
શીવશું કર સંગ્રામરે.

રાગ ઢાળ કડવાં ૯

કૈલાશપર્વત જઇ રાજાએ, ભરી ભરાવી બાથ; જળમાંહી
જેમ નાવ ડોલે, એમ ડોલે કૈલાશ. ૧ ટોપ કવચને ગદા
ફરશી, કડકડાટ બહુ થાય, તેણે સમે ઉમયાજી મનમાં ભા
ગ્યાંરે બીવાય. ૨ જઇને શંકરને ચરણે નમીયાં, અહો અ
હો શીવ રાય, શાને કાજે બીહો પાર્વતી, આવ્યો બાણા
સુર રાય. ૩ શોણીતપુરનું રાજ્ય આપ્યું ઉપર કર હજા
ર, વળી માગવા શું આવ્યો છે; અંધ તણા કુમાર. ૪
સહસ્ત્ર હાથ તો મુજને આપ્યા તે તો સ્વામી સત્ય; એક
યોદ્ધા મુજને આપો યુદ્ધ કરવા સમરથ. ૫ પર્વત ઉપર
જો પછાડું, પર્વત ચુરણ થાય, પૃથ્વી ઉપર જો પછાડું

પૃથ્વી ફાટી જાય, આવો મહારૂદ્ર આપણે બે વઢીયે; તમે આવ્યાછો મારી નજરમાંયરે.

રાગ ઢાળ કડવાં. ૪

તેનો તારે વગ કહે મેં ઉપજાવ્યો છે શેષ, તારા કાજે રાખશે કર બેને મસ્તક અક. તેતો સ્વામી કેમ હું જાણું ચિંતા મુજને થાય, લે બાણાસુર લૈજા, તને આપું એક ધ્વજાય, જ્યારે ધ્વજા ભાગી પડશે, તારાં કર છેદા ય. ૩ રૂધીર તણો વરસાદ વરસશે તારા નગ્ર મેઝાર, ત્યારે તું એમ જાણજે, રીપુ ઉત્પન થયો સાર. વર પામી વળી વળિયો બાણાસુર શોણીતપુરમાં જાય; પાર્વતીને પુત્ર ઉપન્યો, તેનો કહુ મહિમાય. ૫ એક સમે મહાદેવ કહે, મારે તપ કરવાનુ મન, તેણે સમે ઉમયાએ માંડયું, અતિ ઘણું રૂદન. અહો શીવજી અહો શીવજી જનમારો કેમ જાય, મારે નથી એક બાળક તે કહો વસે શી થાય. ૭ મહારૂદ્ર વાણી બોલિયા, જો એ મ્હારૂ વરદાન; એક પુત્રને એકજ પુત્રી ઉપજાવજે સંતાન. વર આપી મ્હાદેવ જી, વન તપ કરવાને જાય; ઉમીયાજી નાહાવાને બેઠાં વિચાર્યું મનમાંય. ૯ શિવનાં ઘર મોટાં જાણીને, રખે આવતું કોય, બે બાળક મેલુ બારણે તે બેઠાં બેઠાં જોય. દક્ષિણ અંગથી મેલ લઇને, અઘડ ઘડિયું રૂપ; હાથ ચરણને ઘુટણ પાની, ટુંકુ અંગ સ્વરૂપ. ચતુર્ભુજને ફાંદ મોટી દીસે પર્મ વિશાળ; શોભા તેની શી કહુ કંઠે ઘુઘરમાળ. ૧૨ પેહેલા કરમાં જળ કમંડળ, બીજે મોદીકહાર, ત્રીજા કરમાં ફરશી સોહીયે, ચોથેરે જપમાળ. ગણેશને ઉપજાવીને બોલ્યાં પાર્વતી માત, એની પાસે જોડ હોય તો કરે તે બેઠાં વાત. વામ અંગથી મેલ લઇને ઘડીયું કન્યા

રૂપ, શોભા તેની શી કહું શુકદેવ કહે સુણુ ભુપ. ૫ સેંથો ટીલડી રાખડી, અંબોડે વાંકી મોડ, કંઠ કપોળને કામની; તેડે મોડા મોડ. ૧૬ કોથળી ફુલડી વેલણ ડાબડી, રમત નાની ભાત; કંકુપડો નાડાછડી તે, આપ્યો બાઇને હાથ. ૧૭ ઉમીયાંજી નાહાવાને બેઠાં દીઠો નારદનો સંગ; અરે દૈવ હવે શું થાશે, નગ્ન દેખશે અંગ. ૧૮ ખોટલી આળા કેશ હતા; ઉમયાના તેણી વાર, શરીર પોતા કેરૂં ઢાંકયું ક્ષણુ ન લાગી વાર.

ઉથલો.

નારદ વાણી બોલીયા, ઉમીયાજી તારો પાડરે;
મારૂ નામ નારદ ખરો, માંહો માંહે કરાવું વઢવાડરે.

રાગ ઢાળ–કડવાં ૫

નારદ ચાલી આવીયા, જ્યાં તપ કરે મ્હાદેવ; મોરે શીવજી મોરે શીવજી નરૂટ ભુંડી ટેવ. ૧ મડા મસીદે ભમતા હીંડો માંથે ઘાલો ધુળ; આક ધંતુરો વિજીયા ચાવો કરમાં લ્યો ત્રિશુળ. ૨ તમેરે વનમાં તપ કરોને, ઘેર ચાલ્યું ઘર સુત્ર; તમો વિનાતો ઉમીયાજીએ ઉપજાવ્યાં છે પુત્ર. ૩ મ્હાદેવ ત્યાંથી પરવર્યા, કૈલાશ જોવા જાય; ગણુપતી વાણી બોલિયા, આડી ધરી જેટીકાય. ૪ અસ્યા જટીલ જોગી ભસ્મ અંગે દિસે અદભુત; આજ્ઞા વિના અધિકાર નહીં; જો હોય પૃથ્વીનો ભુપ. ૫ વચન એવું સાંભળીને કોપીયા શીવ રાય; લાતો ગડદા પાટુ મુકી, આવ્યા માંહો માંય. ૬ ગણુપતીના ગડદા પડે બ્રહ્માંડ ભાગી જાય; ત્રિલોકતો ખળભળવા લાગ્યું, આતે શું કહેવાય. ૭ ત્યારે શીવજી કોપિયાને, ચઢી મનમાં રીસ; કડાક લઇને

ત્રિશુળ મેલ્યું છેદ્યું ગણપતિનું શીશ. માગશર વદી આ અને દાહાડે પુત્ર માર્યો તતો; તે દાહાડેથી ચાલ્યું આવ્યું ....નું વ્રત. ૯ તે મસ્તક તો જઈને પડીયું ચંદ્ર ... માંહે, તેથી ચતુર્થીને દીવશે ચંદ્ર પુજા થાય.૧૦ એને શીવજી ઘરમાં આવ્યા જ્યાં ઉમીયાજી નાહાય; આ ખા બેઠોતી બારણે તે નાશી ગઈ ઘર માંય. ૧૧ લવ-ણુ કોટડીમાં જઈને પેઠો, મનમાં વાત વિચારી; ભાઈના ટકા કીધા માટે મુજને નાંખશે મારી. મહાદેવજી ઘરમાં ગયાને ઝળક્યાં ઉમીયા મન; નેત્ર ઉઘાડી નિરખીયું ત્યારે, દીઠા પંચ વદન. ૧૩ વચ્ચ પેહેરી ઉમીયા કહે છે, કેમ આ વ્યા મ્હાદેવ; આક ભાંગ ધંતુરો ચાવો નફ્ટ ભુંડી ટેવ. ૧૪ નાહાતા ઉપર શું દોડયા આવો, સમજો નહી મન માંહે; બે બાળક મેલ્યાં બારણે, કેમ આવ્યા મંદીર માંહે ૧૫ છાની રહે તું પાપણી મેં જોયુ પારખું બધું, આ ટલા દહાડા સતી જાણુતો, પણ સર્વસ લુટી લીધું. ૧૬ મુજ વિના તેં પ્રજા કીધી, એવું તારૂં કામ; પારવતી તમે રાખ્યું હિમાચળનું નામ, ૧૭ વચન એવું સાંભળીને ઉમાને ઉઠી જવાળ, કાલે તમો કહી ગયા હતા જે પ્રગટ કરજો બાળ. ૧૮ ત્યારે શંકરે નીચુ જેયું, મનમાં વાત વિચારી, તારી પુત્રી તો નાશી ગઈ તરા પુત્રને આવ્યો મા રીરે. ૧૯

સાખી કડવાં ૬.

પુષ્પ વિના ઝુરે પીપળી, ફળ વિના ઝુરે જાય; બાંધવ વિના ઝુરે બેનડી, પુત્ર વિના ઝુરે માય. ૧ પુત્ર કરશાણુ પુત્ર ધન, પુત્રજ આગેવાન, જે કુળ પુત્ર ન નિપંજયો તેનાં

સુનાં બળે મશાણ. ૨ પુત્ર વિના શીવ મારે પાંજરૂ વન ઉગે અગ્નિ બળીશ, શિવ શાથી માર્યો ગણપતિ; મ્હારો પુત્ર ક્યાંતી મળીશ. ૩

રાગ વિલાપનો લલણ.

ઓલો હો બાળારે હો ગણપત; ઓલો હો બાળા ટેક. ઉમીયાજી કરે છે રૂદન હો ગણપત, શિવ શાને માર્યો મારો તન હો ગણપત. ૧ શિવપુત્ર વિના જેવી માય હો ગણપત૦ તેની સંપત પરઘેર જાય હો ગણપત૦ ૨ શિવ પુત્ર વિના જેવી માય હો ગણપત૦ તેનું સગું કોઇ નવ થાય હો ગણપત૦ ૩ શિવ પુત્ર વિના જેવી માય, હો ગણપત૦ તે તરણાથી હળવી થાંય હો ગણપત૦ ૪ આ ને આપ્યું હતું વરદાન હો ગણપત૦ મેંતો ઉપજાવ્યાં સંતાન હો ગણપત૦ ૫ ત્યારે શિવને આવ્યું છે જ્ઞાન, હો ગણપત૦ મેંતો આપ્યું હતું વરદાન હો ગણપત૦ ૬ પેલા નારદીયાનું કામ હો ગણપત૦ જુઠા ઓલો જેનું નામ હો ગણપત૦ ૭ એણે વાત કરી હોય જુઠિ, હો ગણપત૦ હુંતો તપથી આવ્યો ઉઠી હો ગણપત૦ ૮ હુંતો જીવાડું પુત્ર તમારો હોગણપત૦ પુત્ર કેરો શોક નિવારો હો ગણપત૦ ૯ મેંતો માર્યો તમારો તન હો ગણપત૦ હુંતો જીવાડું પાવન હો ગણપત ઓલો હો બાળા. ૧૦

રાગ આશાવરી કડવાં ૭.

નદી ભૃંગી મોકલ્યા તે, પેહેલી પાળે જાય; હસ્તિ એક મળ્યો માર્ગમાં, તે શિર કિધો ઘાય. ૧ તે ગજનું મસ્તક લાવી, ધડ ઉપર મેલ્યું નેટ; ગડગડીને હેઠે બેઠું, આગળ નિકળ્યું પેટ. ૨ કાળા એના કુંભારથળ, વરવા એના દાંત; આગળ એને સુંઢ મોટી, લાંબા પહોળા કાન. ૭

દેવમાં જાશે શું પોસારો, અપાર મળને દુઃખ, દેવતા સર્વે મેણાં દેશે, ધન ધન પાર્વતિની કુખરે. ૪

સાખી કડવાં ૮

રૂપ ગુણને વાદ પડયા, ચાલ્યા રાજદ્વાર; ગુણને આપ્યાં બેસણાં, રૂપને કર્યો જુહાર. ૧ રૂપતો આપ્યાં શીવ નાગરાં, કોઇ જોગી અવધુત; ચતુરાઇ દીધી જે ચારણાં વળી કોઇ કોઇ રજપુત. ૨ પુન્ય વિના ધન કહ્યુ કામકો જ્યા કામકો ઉદક વિના કુપ, એ દો વસ્તુ કહ્યુ કામકી, જેમ ગુણ વિના રૂપ. ૩ સ્વરૂપ દિયો શિવ ચાતુરી, નિકર રૂપ તાડ પાછું લે; રૂપ ગુણ ચાતુરાઇ નહીં એતો દુખ માંથે. ૪ માયા દીની તેં શામકું, મુખ ધર દીની નાર; લોચન દિયે કુકડકું જાય બેસે ઉડ ઝાડ. ૫

રાગ મારૂ

પંથી જ્યારે ચાલે ગામ પેહેલું લે ગણપતિનું નામ કથા ગ્રંથ આરંભે જેહ, પ્રથમ ગણપતિ સમરે તેહ; શોભાગ્યવંતી શણગાર ધરે, ગણપતી કેરૂં સ્મરણ કરે. સોની સમરે ઘડતાં ઘાટ, પંથી સમરે જાતાં વાટ. પંચ વદનના દેહેરા માંય, પેહેલી પુજા એની થાય. એ વિનાં મુજને પુજે તો; નહીં લેઉ પુજાય, લાખેણી પુજા કરે તો સર્વે મિથ્યા થાય.

ઉથલો.

શાને કાજે રૂવે પાર્વતી શાને લોચન ચોળે જેને ઘેર વીવાહ વાજતા હશે, ત્યાં બેસશે ધીને ગોળેરે.

રાગ ઢાળ કડવાં ૯

એ:મા ઓમા કહી ઉમીયાએ, સાદ કર્યા બે ચાર. ત્યા

રે ઓખા આવી ઉભી, નિસરીને બાહાર. ૧ બાઇ મશા
વી ભામનીને તું તો નાસી ગઇ, મ્હાદેવે ગણુપતી મારયો
તે શુદ્ધ મને નવ કહી. તે માટે તારૂં અંગ ગળજો, હ
ણે એજો કાય; જા દૈત્યના કુળમાં અવતરજે, એણીપેર
બોલ્યાં માય. ૩ ઓખાબાઇનો થરથર ધ્રુજ્યાં એતો સાત
એઠ'ઠ; અપરાધ પાખે માતા મારી, આવડો શો દંડ. ૪
ઉમીયા કહે મેં શ્રાપ દીધો, તે કેમ મિથ્યા થાય; દૈત્ય
કુળમાં અવતરજે, દેવ વળી કોઇ જાય. ૫ સત નામે
નારકમાં; બાઇ તાહારોરે મહિમાય; ઓખાહરણ જે સા
ભળે, મ્હા રોગ થકી મુકાય. ૬ એક માસતા માહા મો
ળું ભોજન કરવું જોય, એક માસજો નવ પળે તો પંદ
ર દિવશ સોય, ૭ પંદર દિવશ નવ પળે તો, દિવશ કર
વા સાત; સાત દિવશ નવ પળે તો, દિવશ કરવા ત્રણ.
૮ એક અલુણું મીઠા મોળું, કરવુંરે ભોજન; ઓખાહર
ણ ત્રણ વાર સાંભળવું, કરવું મીઠા દાન. ૯ ત્રાંબુ, સો
નું, રૂપુ વસ્ત્ર પુન્ય વાધે મેરૂ સમાન; ગુરૂ જોશી સુરૂ
રાયજીને, જોતાં થઇ વિચાર. એ કથા રહી એટલી કહુ
બાણાસુર મહિમાય. ૧૦

રાગ રામગ્રીની ચાલ કડવાં ૧૦

રાય બાણાસુરને બારણે, વાળવા આવીરે ચંડાળ; નિત્ય
પ્રત્યે રજ વાળતી, કર્યું ઝાક ઝમાળ. બાણાસુરને બારણે.
૧ રાય રાય મેહેડિયેથી હેઠો ઉતરયો. થયો પ્રાતઃકાળ
મુખ આગળ આડી ધરી, સાવરણી સાર. બાણાસુર૦
૨ રાય બાણાસુર વળતી વદે, મનમાં પામી દુઃખ. મુજ
ને દેખી કેમ ફેરવ્યું, અલી તારૂંરે મુખ. બાણાસુર૦ ૩
ત્યારે ચંડાળણી વળતી વદે, સાંભળિયે રાય; નમો શીવ

અમો નીચહું. મુખ કેમ દેખાડાય. બાણાસુર૦ ૪ ત્યારે
બાણાસુર વળતો વદે. સાંભળરે ચંડાય; સાચું બોલ કા
મની કહું જે કડકાય. બાણાસુર૦ ૫ ત્યારે ચંડાળણી વ
ળતી વદે; સાંભળો રાજન, સાચું બોલે જે ઘટે તેનો દે
નો ડંડ. બાણાસુર૦ ૬ રાય પેહેલો મેલો દમરો, તેથી
મેલો લોભ; સહુથી મેલો વાંઝીયો, મુવે નવ પામે મોક્ષ.
બાણાસુરને૦ ૭

રાગ: અસાવરી કડવાં ૧૧

ચંડાળ તો કાંઈ એક નથી, રાય દસ વિધના કહેવાય
પહેલો ચંડાળ જેને કહિયે, નદી ઉતરી નવ નાહાય. ૧
બીજો ચંડાળ જેને કહીયે પુત્રીનું ધન ખાય, ત્રીજો ચં
ડાળ જેને કહિયે; દુભે માત પિતાય. ૪ ચોથો ચંડાળ
જેને કહિયે પરદારાશું ખાય. છઠો ચંડાળ કોને કહીયે હ
રે પારકુ ધન; સાતમો ચંડાળ કોને કહિયે, જેનુ મેલુ
મન. ૪ આઠમો ચંડાળ કોને કહિયે કરગાસું વચન; ન
વમો ચંડાળ કોને કહિયે, નહી તનમાં કે તન. ૫

ઉથલો.

દસમો રાજા કરચંડાળ, એ દસ વિધના કહેવાય રે

રાગ: અસાવરી–કડવાં ૧૨

બણિરોરે બાણાસુર રાજા પુત્ર માગવા જાય; મહાદેવ
ની પાસે આવી બેઠો તપ કરવાય. ૧ હજાર હાથે તા
ળી પાડી તવ રીઝીયા શ્રીમહાદેવ, આપોને આપો શિવ
જી પુત્ર એક તતખેવ. ૨ ચીત્રકોપ કહિયા તેડાવ્યા કર
મ તણા જોનાર, પુત્રે રાજા તું તો કહાવે, વંશ તણો
અવતાર. તારે વેગ એકજ હતો લાડકવાયો બાળ; બોલ

ન કરવા તું બેઠો તે સુખને ભુખાળ તુજમાં તે જમવાને આવ્યો વેગે તારો ભાગ, માટીવાળા હાથ ખરડ્યા, બાળ કના કહેવાય, ત્યારે તુજને સંખ્યા આવી હાંડી કાડ્યો બાળક ત્યારે મરચંર હુજ્યો સાંભળને રાજન. બાળકનેતો રીસ ચઢાને નવ ગણ્યો તાત; તુજને પુત્ર વ્હાલો નથી તું જવાંયે જન્મ સાતરે. ૭

રાગ હાળ કડવાં ૧૩.

ઉમયા વાણી બોલીયાં તુ શુણ બાણાસુરરાય; તારા મ નમાં જો ગમે તને આપુ એક કન્યાય ૧ મુજનેઆપો દીકરી આપ્યા દીકરા સત વાંઝીયાથી ભલી દીકરીદીકરી યે દીવા થાય. ૨ કોઇક દેશનો રાજા જ્યાહરા રાખશે ગાર નામ; પોષ માસની પુરણ ગાસે,. પ્રગટશે ઓખા આજ; વર પામી બળાગે બાણાસુર શોણિતપુરમાં જાય બાણમતીને ગર્ભ રહ્યો છે તેનો કહુ મહિમાય ૪ પો ષમાસની પુરણ માસે પ્રગટ થઇ કન્યાય, વધામણીઆ ૫ રવર્યા તે રાજસભામાં જાય. ૫ જાણ્યા જોશી તેડીઆ તે ની જન્મ પત્રીકા થાય. લિધાં બળ કરી ગુરૂજી બોલ્યા પો તે તેણીનાર ષેહેલી ઉમયાજીના અંગથકી પ્રગટી છે કન્યા મ તેના નામે રાખી જોઇને નામ ધરે ઓખાય. ૭ એહ વે ળા શુભલગનમા સંતાન પ્રગટી સાર; એથી તારા હાથનો વેગે ઉતરશે ભાર. ૮ આકાસવાણી એવી થઇ તુ શુણ બાણાસુરરાય એક પુત્રી ઇચ્છા વર વરેને તારા કર છેદા ય. ૯ એ પુત્રી ઇચ્છાવર વરે તો સહસ્ર હાથનો ભાર ઉતરે, એ પુત્રી ઇચ્છાવર વરે. બાણાસુર તું કેમ ઉગરે. ૧૦ તે માટે તેડી પરધાન, એણીપેરે પુછે રાજાન, હેવ વ ચન મીથ્યા નવ થાય, તે માટે કરવો ઉપાય, ૧૧ રચો

માળિયાં સુંદર સાર, તે માટે કરવો ઉપાય, ગોખા અને ચાત્રલેહાને, મેલો મંદીર માળિયાં માંયરે.

રાગ ધનાશ્રી કડવાં ૧૪

પરીક્ષકે પ્રશ્ન કર્યું વિચારીજી, કહો કેમ પ્રગટ થઇ બેઉ નારીજી, ગોખાને ચીત્રલેહા કેમ ધર્યાં નામજી; કે ઇ વિધિયે આવ્યાં અસુરને ધામજી.

ઢાળ.

ધામ આવ્યાં અસુરને તેણે કામ સઉ દેવનાં કર્યાં, સુને વિસ્તારીને વરણવો, કેવી રીતાએ અવતર્યાં. ૧ સુકદેવ કહે સુણ પરિક્ષત, અભિમન્યુ કુમાર; પ્રશ્ન તેં પુછ્યું મને તેનો સંદેહ ખોઉ નિરધાર. ૨ એકવાર દેવ પાતાળ નાહી, બાણાસુરના તાપથી; ત્યારે વરણુ કેરા જગનમા કન્યા પ્રગટી આપથી. ૩ કન્યા કહે કેમ પ્રગટ કીધી, કહો અમ સરખુ કામ, ત્યારે દેવ કહે દેવ દુખ દેછે, બાણાસુર જેનું નામ. ૪ કન્યા કહે દુખ કાં ધરો, બાણાસુર આવશે પાતાળ, એના પીતાના ચરણ પુજવા, નીત્ય જાય છે પાતાળ. ૫ ત્યારે મને પુત્રી કરીને સોંપજો હું જાઇશ એને ઘેર, સાંકડી સગાઇએ સુતા થઇને, કરાવું ભુજની પેર. તેણે પાતાળ આવ્યા બાણાસુર રાજન, તેને દેવે દીકરી આપી, જો જાય તો પ્રધાન. ૭ પ્રધાન કહે સ્વામી સાંભળીયે; આપો ભુજને બાળ; કન્યાદાન કુંવરીને દેઉ તો ઉતરે શીરની ગાળ. ૮ ત્યારે રાજા કહે પ્રધાનને. આ પુત્રી મુકુ વન, કાલે તેડીને તું તો આવજે જાણે નહીં કો જન; પ્રભાતે તે પ્રધાન આવ્યા પુત્રી બેઠી જ્યાંય, પુત્રી તો સમાધી લેઇ, હરી ધ્યાન ધરે છે ત્યાંય. ૧૦ વાયુ દ્વાર જેને રૂંધીયાને. રૂંધ્યા શ્વાસો શ્વા

સ, જમણા પગના અંગુઠા ઉપર રહી છે ખટ માસ; પુ
રણ તપ થયું ત્યારે પધાર્યા ભગવાન. ૧૨ માગ્ય કહેતાં
કન્યા કહે મને કરો આજ્ઞા પ્રકાશ. ભુત ભવિશ વર્તમાન
સહુને ઉડી ચડ્યું આકાશ, ૧૩ એટલે પ્રભુએ તેને પાં-
આપી. વર આપીને વળીયા હરી, પ્રધાન આવ્યો પુર
વિષે તે કૌભાંડે પુત્રી કરી. ૧૪

વલણ.

કુંવરી થઇ પ્રધાનની તેનું પ્રાક્રમ કો પ્રીછે નહી;
શુકદેવ કહે રાય સાંભળી એ ચીત્રલેહાની ઉત્પતી કહી.

સાખી કડવાં ૧૫.

ભાદરવે જે હળોતરાં. શત્રુ પાસે માગે શીખ. જે ઘેર
પુત્રી લાડકવાઇ, તેનાં માબાપ માગે ભીખ. ૧ બાળે અ
ગ્નિ બધુ વન દહે, જળ વડે પર્વત કોરાય; અબળા રૂઠી જે
કરે. તે ગતિ દૈવે કળી નવ જાય. ૨ નદી નારી જે રૂ
ખિકળાં. મણીધર નવ કમળાં એતાં અંત ન લીજી; જો
વાંછે કુશળાં. ૩

રાગ ઢાળ.

નગર થકી એક જોજન રાયે, મેહેલ રચાવ્યો સાર;
તેન ગોખ બારી ને અટારી, કહેતાં ન આવે પાર. ૧
મરકત મણિ મોતીયે જડયાં, માંહે પીરોજાના પાટ; હય
શાળા ગજ શાળા છે, હીંચવા હીંડોળા ખાટ. દિવશ મા
સને વર્ષ જાતાં, કન્યા મોટી થાય; ચિત્રલેહાને સંગે રમ
તાં ઉલટ અંગ ન માય. ૩ સવા લાખ જોદ્ધા રખવાળ;
મેલ્યા છે રાજન; એમ કરતાં ઓખાબાઇને, આવ્યું છે
જોબન. ૪ તમે રાત્રે જાગો દિવશે જાગો નવ મીચો લો
ચન, એખા દેરા માળિયામાં, રખે સંચરે પવનરે. ૫

રાગ હાળ-કડવું ૧૬

શોણીતપુર પાટણ ભજ, રાય બાણાસુરનું ગામ; આ-
ખા તેની પુત્રી વજાતી, કરતી ઉત્તમ કામ. ઘડી એકમાં
આગલાં, ઘડી એકમાં પાર; નાનાં વિધની રમત રમે. ઘ
ડી એકે હીંડોળા ખાટ. ૨ ઘડી એકમાં હીંગલ પોતીયાં
રમતી હોડાહોડ, હિંડોળે હિંચવાને કાજે, રેશમ કેરી દો
ર ૩ ધમધમ ધમધમ ઘુઘરા ગાજે, ઘુઘરીયોનો ઘોર;
નાની વિધનું ગાણું ગાતાં મધુરો નિકળે સાર. ૪ રમે જ
મે આનંદ કરે, મેહુલા મંગળ ગાય; જોબનવંતી થઇ છે
ઓખા. મંદીર માળીયાં માંયરે. ૫

રાગ સામેરી. કડવાં ૧૭

જોબનીયું વાપ્યુંરે ઓખા નાનડીરે લોલ; મારે જોબ
નીયાની જાય એની મારે ઘડી ઘડીરે લોલ, તું તો ચીત્રલે
હા સાંભળ સૈયર બેનડીરે લોલ મારો મુરખ પીતા કાંઇ
જોતો નથીરે લોલ બોલી ઓખા વાણુ સાંભળ બેનડીરે
લોલ. મારો જાય કન્યા કાળ વર જોતો નથીરે લોલ મા
રા જોબનીયાના દિવશ દાહાડા ચારજો નાણુરે મણુશે પ
ણ ટાંણે નહી મળેરે લોલ.

રાગ આસાવરી-કડવાં ૧૮

પાંચ વર્ષની પુત્રી તેતો ગૌરીરે કહેવાય; તેને કન્યાદાન
દેતો કોટી જગ્ન ફળ થાય, પણ પુત્રી કેરા પીતાને કોઇ
સમજાવી કહો વાત; દેવ વિવાહનું ફળ જેને, વરસ સાત
જો થાય, ૨ પુત્રી કેરા પિતાને કોઇ કહાવો ધવ ધવ, ગાંધર્વ વિ
વાહનું ફળ જેને વર્ષ થાય જો નવ. ૩ એમ કરતાં વળી વચમાં,

આવી પડે કાંઇ વાંક; મનુષ્ય વિહાહનું ફળ જેને, અગી ચારે આડો આંક. ૪ એમ કરતાં વરસ જાયને. બાર પુરાં થાય. પુત્રીનું મુખ્ય પિતા જુએ બેસે બ્રહ્મ હત્યાયરે.

રાગ આસાવરી કડવાં ૧૯

ચિત્રલેહા પણ એણીપર બોલી સાંભળ સઇયર વાત; તુજને કાજે નહી પરણાવે, બાણ તારો તાત. ૧ તુજને કાજે જો પરણાવે છેદાય રાયના હાથ; તુજને કાજે નહી પરણાવે, પ્રધાન મારો તાત. ૨ તાત કેરી આજ્ઞા લેઇ, આવોને ઓખાય; વચન સાંભળી ઓખા વળતી, ત્યાંથી ચાલી જાય. ૩ તાત આગો આજ્ઞા તો શંભુ પુજવા જાઊં, બાણાસુર પ્રત્યે સુંદરીએ, વચન પ્રકાશી કહ્યું. બેલી પુત્રી એમ ન કરીયે, બેશી રહો મંદીર માંય; ઘેર આવે મહાદેવજી, પુજીને લાગો પાય. ૫ વચન સાંભળી ઓખા ચાલ્યાં, પોતે તેણીવાર, ચીત્રલેહા સૈયર મ્હારી, ઉપાય કરવો સાર, ૬

રાગ સામેરી કડવાં. ૨૦

ઓખા તારે શ્રવણે ઝબુકે ઝાલરે, ઓખા તારા કુમકુમ રાતા ગાલરે. ઓખા તું તો ચાલે હંસની ચાલરે. ચોળીનો રંગરે ઓખા તારી ચુંદડીરે, ૧ ઓખા તારે બાંયે બાજુબંધરે, ઓખા તારૂં મુખડું પુનમ ચંદરે, ઓખા તારે મન ઉપન્યો આનંદરે, કસણીને કોરેરે ઓખા તારે સાળુડેરે, ઓખા તારા શોભીતા શણગારરે- ઓખાતારા તેજ તણો નહી પારરે. ઓખા તને વર્ષ થયાં દસ બારરે પાવલેને નેપુરરે ઓખા તારે વાજતાંરે. ૩

સાખી કડવાં ૨૧

નેહેર ઝહેર બેની તારે વિછુવા, કર કંકણ મુદ્રિકાને હા

૨, એ પુરૂષ વિના પેહેરે પ્રેમદા, તે । ધિક પડયો અવ તાર. ૧ સેંથો ટીલડી રાખડી, નેણે કાજળ કુમકુમ આ ૬, પુરૂષ વિના પેહેરે જે પ્રેમદા, તે : ધિક પડયો અવતાર.

સોપાઈ આશાવર.

બાઈએ તોડી નાંખ્યા હારરે, આ તું લે તારો શણગાર રે, હું તો નહી માગું ભરથાર, નહીતો એટલું ઘાટડીરે. ૧ બાણાસુર મારો બાપરે, મારાં કોણ જનમનાં પાપરે, મુને નહી પરણાવે બાપ નહી જોડ વાટડીરે. ૨

રાગ ગોડી કડવાં ૨૨

વર વરવાને યોગ્ય થઈને, પ્રગટયાં સ્ત્રીનાં ચેનજી; ઓ ખા કહેછે ચીત્રલેખાને. વાત સાંભળ મારી બેનરે, સૈયર શું કીજે, અનીહાંરે દાડલા કેમ લીજે, મારી બેનીરે દોષ કર્મને દીજે, અનીહાંરે કે વિષ ઘોળી ઘોળી પીજે. ટેક. આજ મારે મુંગુ જોબનીયું, મઠ પુરણ મારી કાયજી, પિતા તો પીછે નહીં, મારો કુંવારો ભવ કેમ જાય. સૈયર. બાસરે નિત્ય જાય ને આવે, સૈયર મુજ સમાણીજી; હું અ પ્રાધણ હરખે પીડાણી, આંખે ભરૂં નિત્ય પાણીરે સૈયર. ૨ બોરે દુખે હું દુબળી મને અન્ન ઉદક નવ ભાવેજી; આ અ વાસ રૂપી શુળીયેસુતાં તો, નિંદ્રા કેઈપેરે આવેરે. સૈયર. ૩ જળ વિનાની વેલડીને, લવણ વિના જેવું અન્નજી; ભ રથાર વિના ભામની એતો દોહલા કાઢે દનરે, સૈયર. ૪ ધ ન્ય હશે જે કામનીને, જેણે કંઠે કંથ ગ્રહી રાખ્યોજી, હું અભાગણીયે પરણ્યા ધણીનો અધર રસ નવી ચાખ્યોરે; સૈયર. ૫ મરજાદા માટે માણુસ કરે, આંખનો અણસા રોજી; સ્વપ્નતો મેં સ્વપ્ને નવ દીઠું વ્યર્થ ગયો જનમા ... સૈ.. ૬ સ્વામીકેરો સંગ નહિ શાગાને તેથી બીજુ શું

નરતુજી હવે નવ રહી આશા પરણ્યા ફેરી, મુજ જોબન થાશે ઝરતુરે, સૈ. ૭ બીજીવાતે હુંએ નહી મુજને, ભરથાર ભોગમાં મનજી, આંહિ પુરૂષ આવેતો પરણું, નવ પુછુ જો શીને લગનરે. સૈય. ૮ વચન રશીક કહેતાં કરૂણા ભારે, આવે લટકતી ચાલેજી; પ્રેમ કટાક્ષે પિઉને બોલાવે તે રૂદયા ભીતર સાલેરે સૈયર. સુખ દુખ કર્મે કર્યું છે, હું લેવાહા મારે પાપેજી, બંધોગરી મારે કર્મ કરી, શુળીએ ચ ઢાવી મારે બાપેરે સૈયર. ૧૦ મરકલડે મુખ મધુરે પ્રસ્ને, મરજાદા નવ આણીજી, શાક પાક પિઉને નવ પિરશ્યાં આથો પાલવ તાણીરે સૈયર. ૧૧ અકળ ગતિ છે શ્રી.વીદજીની શું નિપજશે બેનીજી, ગોપાળજીનું શું શુ થશે, મનડું મારૂં રહે નહીરે. સૈયર. ૧૨

રાગ લવારકાની દેશી કડવાં ૨૭

ઓખાને કહે ચીત્રલેહાજો, તુંતો સાંભળ બાઇ સ્નેહાજો આપણ મોટાં માબાપનાં છોરૂ જો, કેમ કહીએ કાણું કે ગોરૂં જો, બેની લાંછન લાગે કુળમાંજો, પ્રતિષ્ઠા જાય એક પળમાં જો. અમેતો તમ પાસે ન રહિયેજો, જઇ બાણાસુરને કહિયે જો. વાત બાણાસુરરાય જાણેજો. આપણ બેનો અંત આણેજો. મને મેલી ગયો તારી પાસેજો, તારો બાપ રહ્યો વિશ્વાસેજો, મેંતો ન થાય તારૂં રક્ષણ જો, તુજમાં દિસે છે અપલક્ષણજો બેની છોકરવાદ નકીજેજો, તારા બાપ થકી તો બીજેજો, તને દેખુંછું મદમાતીજો, નથી પેટભરી અન ખાતીજો તારૂ વચન સુને નથી ગમતુંજો, જોબનીયુ હશે સહુને દમતુંજો. કામ વ્યાપે સર્વે અંગેજો, બેની રહિયે પોતાને ઢંગેજો. તુંતો બેઠી નિહાળે પંથજો, કાળાગ્રહમાં ક્યાંથી હશે કંથજો, તંતો સુને

આંખમાં ઘાલીજો, માંથે છાણાં થાપીને ચાલીજો, હું પ્રીછી કામનું કારણજો, એની રાખજે હૈયામાં ધારણજો. તુતો જુવે સાકમાં ઓઢાંજો, વામણું ક્યાંથી પાસે કોઢાંજો. બેના કમાં ન ભરિયે લાંબજો, ઉત્તવજે ન પાકે આંબાજને, સારી ઓખાબાઇ સહુમાંજને, આવ્યો ચૈત્ર માસ એમ કરતાંજો; પછી ઓખાબાઇ વૃત આચરતાંજને, અલુણું અન્ન જમી દિન ખુવેજને દિપક બાળેને અવનીયે સુવેજો, માત ઉમીયાને આરાધેજને, દેહ દમન કરી મન વાલેજને, થયું પુરણ વૃત એક ચારેજને, કોણ જાણે એકાંતઆવાસેજને.

વલણ.

અવાસ એકે સ્થંભ નિશે, વૃત કીધું ઓખાયરે;
સ્વપ્નામાં સંજોગ સ્વામીનો ભટ્ટપ્રેમાનંદ ગાયરે. ૧

રાગ ઢાળ કડવાં ૨૪

બાઇ તુંએ કુંવારી હુંએ કુંવારી સાંભળ સહીયર વાત. ગોરમાની પુજા કરીયે, તો પામીશું નાથ. ૧ કોણ મસવાડે કોણ દાહાડે ગોરની પુજા થાય, મને કરીને આપો પુતળાં, હું પુજું મોરી માય; ફાગણ વદ બીજને દાહાડે કરવું રે સ્થાપન. ચૈત્રસુદી ત્રીજને દાહાડે કરવું ઉથાપન; ૩ સહુમ સજ્યા પાથરી સહેસરાનાં ફુલ, પુજી અરચી ઓખા માગે જે જે વસ્તુ અમુલ.

રાગ ધોળ -કડવાં ૨૫

ગોરમા માગુરે ગોર માગુ મારા બાપનાં રાજ, માતા સદાયે સોહાગણી. ૧ ગોરમા માગુરે મારા ભાઇના રાજ ભાભી તે હાલ હુલાવતી. ૨ ગોરમા માગુરે મારા સસરાનાં રાજ, સાસુને પ્રજા ઘણી. ૩ ગોરમા માગુરે દિયર

જેઠનાં રાજ; દેરાણી જેઠાંણીનાં જોડવાં. ૪ ગોરમા માગુ રે તમારા પાસ, અખંડ એવાતન ઘાટડી. ગોરમા માગુ રે હુંતો વારંવાર ચાંદો ચુડોને ઘાટડી, ગોરમા માગુરે સરખા સરખી જોડ માંયે મન ગમતો ધણી.

રાગ ઢાળ કડવાં ૨૬

એક દાહાડો ચિત્રલેહાને ઊંચે આવી સાર, વારી પુષ્પે કરતી પુજા, ઓખા તે નિરધાર, એટલે ચિત્રલેહાજાગી જુવેતો વાત વિપ્રિત, વારી પુષ્પ ચડાવ્યાં દીઠાં, થઇ રહી ભય ભીત. ૨ વારી પુષ્પે પુ નકીધા, નહિ પામે ભરથાર ભરથાર જો હું નહી પામું તું સાંભળ મોરી માય. ૩ આ લે તારાં પુતળાં મારી પુજે છે બલાય. ઉપર પાણી રેડાયે તો અફરતાં દેવાય, ૪ ઊંચેથી પછાડાયેતો ભાગી ભુકો થાય; માટીયે મંદીર ચણાય, માટીયે ઘર લેંપાય.૫ પંદર દહાડા પુજા કીધી બોલાવ્યાં નહી બોલે; તું તો એની કહેતીજે નહી ગોરમાને તોલે. પકવાન પેંડો મેલીયેતો કડકો કાર નખાય. તું આલે તારાં પુતળાં મારી પુજેછે બલાયરે

સાખી કડવાં ૨૭.

શીવનાં લીજે ઓવારણાં, જેણે નેત્રે બાળ્યોરે કામ, ત્રિપુરા દૈત્યને વિડારીયો, હુંતો કેમ મેલુ નામ. ૧ શીવનાં૦ જેણે ગંગા ધરી શીશ; ભાગીરથી તપથા ઉહાડયો; હુંતો તે કેમ ઇશ. શી૦ ભોળા સુવે શમશાનમાં ચોળે ત્યારે રાખ, માગે તાંએ ભિક્ષાવૃત, આપે તેને લાખ. શી૦ ૩

રાગ ઢાળ.

હિમાચળની ભાણેજી ભાઇ ગણપતી મારો વીર; બ્રહ્મા દેવજીની પુજા કરીયે મન રાખીને ધીર. ખેચરી ગતમાં

ઓખા ચાલ્યાં: તેનો કહું વિસ્તાર. સ્નાન કરીને કામની એનો સજ્યા સોળ શણગાર. નેપુર વાજે વિંઝવા ગાજે ઝાંઝરનો ઝમકાર, નાગદમણી ઝુમણું, ફર એકવળ હાર, ૪ ડાવ ચુડલો ઝુલની દામણી, દામણીએ ચકલીઓ ચાર; ૫ જે પાવલાંને નેપુર વાજે ઘુઘરીના ઘમકાર. વાળેવાળ મોતી પરોવ્યાં મોતીની શેરો સાર; દરપણ લીધું હાથમાં મુખે તંબોળ ભર્યાં સાર. કનક થાળ મોતીએ ભરયો માંહે શ્રીફળ ફોફળ પાન. આક ધંતુરો આગથીઓ, શંખાવળી નિરેવાણ. આકાશમાર્ગે પક્ષિણી તે વેગે ચાલી જાય; ઈંદ્રકેરૂં વિમાન ચાલે એવીછે શોભાય. મહાદેવને પાર્વતી બેઠાં પાસા રમતાં સાર, મહાદેવ કહેછે પાર્વતિને આ આવી કોઇનાર સામી કાંઇ ઘેલા થયા એ બાણ તણી કુમાર; હોવે તું એમ જાણેછે જે કરશે અંગીકાર. ૯ પાર્વતીએ મન વિચાર્યું હવેતે વંચી વાત, મહાદેવજીને કામી જાણી લોચને દીધો હાથ. ત્રિજુ લોચન ઉઘડ્યું શંકરને લલાટ; પાંસે આવી ઓખા દીઠી લજ્યા પામ્યા તાત. ૧૧ તેણે સમે ઓખા આવી ઉમીયાને લાગ્યાં પાય. આવડી ઉતાવળી થઇ આવી નહી પામે ભરથારરે. ૧૨

સાખી કડવું ૨૮

ઓખા કહેછે અમે પેઠાં પાણીમાં, તરવા તુંબા ગૃહ્યાં મારાં તુંબાં ફુટીગયાં. ઓખા કહેછે તરસ લાગી મારા તનમાં સરોવર તીરે હું ગઇ, પીવા ઝબોળી પાય, મારાં ભર્યાં સરોવર ગયાં સુકાઇ. આબુીજ તીરેથી અળગાં થયાં પેલી તીરે નવ ગયાં, કરમ તણે સંજોગે અમે મધ્ય જળ વચે રહ્યાં, હુંતો આવીતી [illegible]ર પુજવા સામો દીધો શ્રાપ. પરણ્યા પેહેલું રંડાપણુ થયું, મારાં કિયા જનમનાં

પાપ. ઉમીયા તું તો મોરી માવડી, છે.૩ ના દીઠે છેહ,મા વીત્ર તમે કેમ છુટશો; હું પુત્રી તમારી તેહ. ૫

ઢાળ.

વર માગો વર માગો ગોખા વર માગો આણી વાર; માગુંછું માગુંછું મા સુંદર વર ભરથાર. ૧ જા ત્રણ વારજો તેં માગ્યો તારે ત્રણ હજો ભરથાર, અરર માત વિયેગમાં વાત કરી નવ જાય. ૨ પુરૂષને નારી ઘણેરી, તું સાંભળ મોરી માય: નારીને તો પુરૂષ બીજો, અવણે સુણ્યો નવ જાય. ૩ તેં માગીશાગાં નિંદા કીધી, પુતળાની સાર; તે માટે તુને શ્રાપ દેઉંછું, જા ત્રણ હજો ભરથાર. સુંદર માધવ માસ આવશે, દ્વાદશીનો દન; તે સ્વપ્નામાં આવી પરણશે, પ્રાણ તણો જીવન. ૫ તું જાગ્યા કેડેઓ ળખજે; તને કહુંછું સત્ય વિવેક. ત્રણ વાર તો પરણશે, પણ વરતો એકનો એક વર પાગી ઓખાબાઇ ચાલ્યાં મં દીર માળીયે સાર, અરે બાઇ હું પાગી આવી, સુંદર વર ભરથાર. તેમ કરતાં ઓખાબાઇના દિન ઉપર જાયદિન સુંદર માધવ માસ આવ્યો, દ્વાદશીનો દન. સુંદર સજ્યા પાથરીને શણગાર્યું ભોવન; આજ સ્વપ્નાંતરમાં આવશે, મુજ પ્રાણ તણો જીવન. ૯ સંધ્યા થઇ રવી આથમ્યો, થમીગો કષ્યપ તત, હજુયે ન આવ્યો હજુયે ન આવ્યો મુજ પ્રાણ તણો જીવન; પહોર રાતતો વહી ગઇને,હજુયે ન આવ્યું કોય, ઉમીયાજીએ વચન કહ્યું તે, રખેરે મીથ્યા હોય. વા વાયને બારી હાલે, ખડખડાટ બહુ થાય. આ આવ્યો આ આવ્યો કહીને ઝબુક બેઠી થાય. તમો આવ્યાજો તે જાણુંછું મારી સગી નણંદનાવીર; બોલ્યા વિ

ના નહી ઉઘાડુ હઠડુ છે મન ધીર. વણા લીધી હાથમાં
ને, ગીત મધુરાં ગાય; ઓખા ફેર માળીયામાં ઉચ્ચર બ
હુ થાય. એ પાકગી બોલે નહી, તેને વાગે ભણુકારાય, વા
આવ્યો દક્ષણ દિશાનો, દરિઆવ કેરો વાય. ૧૫ દક્ષિણ
દિશનું જાગીયું તેમાં ફરફર વાયુ આવે; એ આવ્યો
એ આવ્યો મારા પ્રાણ તણો આધાર. તેવામાં બીજુંબા
રણું ખડખડવા લાગ્યું જયરે, ઓખા બાઇએતો દોટ ક
રી દ્વાર ઉઘાડયું ત્યારે. બાણાસુરે મેહેલ રચ્યો છે, તેનો
સ્થંભજ એક; તે તણાં પડછાયો તે ઓખા નજરે દેખે,
૧૮ એ પેલા આવ્યાછો તમ ઉપર જાઉં વારી; બોલ્યા
વિના તો નહી બોલાતું, છું ગુણવંતી નારી. બાણાસુર
જા જાણશે તે, લેશે બેઉના પ્રાણ; શાનેનકાજે અહીં ઉ
ભાછો સાસુના સંતાન. ૨૦ ઓખાબાઇનો માળીયામાં પા
પાડે છે બકોર, ઇસ્વરને પારવતી ગગને સાંભળ્યો છે સોર
કોણ રુવે છે ના, ઉમીયા કહે મહાદેવજીને, ઓખા રુવે
નિરધાર. વચન આપણું મીથ્યા કરવા બેઠી બાણકુમાર
તામશી વિદ્યા મોકલી તે, નિંદ્રાનો ભંડાર. મધ્ય રાતતો
વહી ગઇને મીચાણાં લોચન; સ્વપ્નાંતરમાં આવી પરણ્યો
પ્રદ્યુમન રાયનો તનરે.

રાગ -ઢાળ કડવાં ૨૯

સ્વપ્નાંતરમાં સોરઠીયાની જાનરે સ્વપ્નાંતરમાં વડસસરો
ભગવાનરે. ૧ સ્વપ્નાંતરમાં ખાંક મીંઢળ ચુડીરે, સ્વપ્નાંત
રમાં ઓખા દિસે છે અતી રૂડીરે. સ્વપ્નાંતરમાં વરત્યાંછે
મંગળ ચારરે, સ્વપ્નાંતરમાં આરોગ્યા કંસારરે. સ્વપ્નાંત
માં કરેછે પીઉજી શું વાતરે, સ્વપ્નાંતરમા હશી હશી તા

ળી લેછે હાથરે ચિત્રલેહા ભરીરે નિંદ્રામાંતી જાગીરે ઓ ખાબાઇને કોણ કરમ ગતી લાગીરે ઓખાબાઇને નાટક ચેટક લાગ્યુંરે, તેતો કેમ કરીને થાશે અળગુરે જાગને જાગ્ય ઓખા તાહરે જે જોઇયે તે માગ્યરે.

રાગ મારૂ કડવાં. ૩૦

ઓખા ભરીરે નીંદ્રામાંથી જાગી, અંગો અંગ અંગીઠા લાગી. ફટ પાપણી શીદને જગાડી. મને ભર્યા અમૃતમાંથી કહાડી, ફટ પાપણી એ શું કીધું, અમૃત લેઇને વીખ દીધું. બીડી પાનની અડધી કરડી, ખાધા મન ચિંતા મુખ મરડી. જુવો મારા કરમની કરણી, વરસેં મેલી ગયા મુને પરણી. મારા પિઉને મલી જે આવી, મારા નાથ ગયારે રીસાવી, મારા હૃદયા કેરો હાર આણીરે આપો આણી વાર.

રાગ સોરઠ કડવાં ૩૧

સૈયરરે ભુંડી સૈયર શત્રૂ શે થઇને લાગી; મને સ્વમામાંથી જગાડીરે હો ઉમીયાનો વર આજ સફળ થયોને જપતાં તે દાહાડી, દાહાડીરે હો અધવચ કુવામાં મુજને ઉતારીરે; વચેથી વરત મેલ્યું વાઢીરે હો બાગ બગીચામાં ફુલ ફુલ્યાંછેરે હો ફુલી મારી તનડાની વાડીરે હો પ્રેમાનંદ પ્રભુ જાતાં ન ગોળમો હો ખનરી જાયછે દાહાડી દાહાડીરે. હો સૈયરરે ભુંડી સૈયર શત્રૂ શે થઇને લાગી મુને સ્વપ્નામાંથી જગાડીરે હો.

સાખી કડવાં ૩૨

ચંદા તું તો કોડ વરસ સ્વપ્ને થયો સંજોગ; શ્રાપ દે ઉગ્યું સુરજ દેવતા. મુજ જાગે પડીયો વિજોગ. સ્વપ્નામાં

મારા પિઉજીશું, અમે કરતાં લીલાલહેર; અમૃત રસ હું પીતી હતી; તેમાં તેં મેલ્યું ઝેર. કંથ વિજોગે એ કામના, ગઇ પંડીતની પાસ; પુછે જે પુછું પંડીતા એકદી ન કહેતી આસ. ફરીફરી પંડીત એ કહે, સાંભળ એ કરજોડ; ચુંદી લહો એ પિઉશું, એક વરસે કોડ. ૪ એ આ ખા પુછે એ પક્ષીડો તારી જો પાંખો માગીશ; હું મારા સજ્જનને મળી તારી પાંખો પાછી દેઇશ. પાંખ પ્યારી પંથનો વેગળો, તારો પિઉ કોણજ દેશ, માગીતાગી પાંખ ડોચે તારા સજ્જનને ક્યાંથી મળેશ. ચાંચ કહાવું બપઇયા તાહારી, ઉપર ડાઉ લુણ, બીને રંગે પિઉ મેરા, તને પીઉ મળશે કુણ. પિઉ વિજોગે પાના બાઇ, મારૂં તનમન સુકાઇ જાય; વગરી તું વાહ્ન ગયેતો સઉ સકર ના જાય. ૮ લેખ લખ્યા છઠ્ઠી તણા, તે મટા કેમ જાય; કર્મે લખ્યું તે ભોગવો તેની પક્ષ કરે જદુરાય. ૯

રાગવેરડી.

મધ્ય નીશાં સમેરે, માળીઆમાં રોતીરે રાજકુમાર ક્યાં ગયો ક્યાં ગયોરે, બાઇ મારો સ્વમાનો ભરથાર. ૧ મંદિર મારૂ કયાં ગયુંરે, બાઇ મારે ચુડલા હતો જઇલાગ; ધાતામાં ઢળી ગયુંરે, બાઇ મારે અમ્રત આવ્યું જઇ હાથ. ૨ પીઉ પરદેશીયારે ભુંડા મને લીધી શે નવ સાથ; આજ વેરણ થઇરે, બાઇ મારી સ્વામી કેરી રાત. ૩ લાવ સખિ વીખ પીઉરે બાઇ મારા કાઢું પાપી પ્રાણ; હવે હુંતો કેમ કરૂંરે બાઇ મને વાગ્યાં વીરહનાં બાણ. પાપી મારો હવડોરે, ઓઆબાઇએ પડતું મેલ્યું ધરણ, રોતાં રોતાં ત્યાં ગયાંરે, ઓઆબાઇએ શોધ્યું વાડી વન. જઇને પુછુ ડોકટરે, દયાહ મારો દીઠો પ્રાણજીવન; તું ગુણ ખેલડારે

બાઇ જોને કરમ વિચાર. ૬ નાથ મેલી અમારે, બાઇ મા
રાં કોણ જનમનાં પાપ આ ૮ વેરણ થઇ, બાઇ મારા
સ્વપ્ના ફરી રાત, જો તન મેં તો જાગ્યું રે જાણ્યું મારા
પ્રભુને ભેટ કરીશ જો પ્રભુ નહી મળે રે હું તો મારા પ્રાણ
તજીશ ૮

સાખી કડવાં ૩૩.

ગોખા રૂવે ચીત્રલેખા વિનવે, ઘેલી સૈયર નવ રોય સ્વ
પ્ને દીઠું જો સંપજે, મનનું ધાર્યું થાય, જળ વલાવે
માંખણ નીપજે; તો લુખુ કોઇ નવ ખાય ચિત્રલેખા તું તો
મુને વાહાલી હતી. જાણું મારા હૈયાનો હાર, કંથ વી
જોગણ કરમે કરી, જાણું મારા બાપ તણી મારનાર. વે
રણ થઇ વિધાત્રી એણે આડા લખીયા આંક, એકવાર
આવે મારા હાથમાં, તો ઘસીને વાઢું નાક, કરમ લખ્યા
વેતો લખે ભરીને મેલ્યો આંક; કરણી પ્રાણી ભોગવો તે
માં વિધાત્રીનો શો વાંક. ૫ વિધાત્રી આપે તેને લક્ષ દિ
યો ન આપે તેને છેક, એક વાર પોકારે બારણું તેને પુ
ત્રીજન એક. લાંચ લેઇ તું તો લખતી હતી આપો સહુ
પેહેલું. મારા પિઉ વિજોગણ્યા જાણુતી, મારૂ મરણ લ
ખાવતી વેહેલું રે. ૭

રાગ આશાવરી-કડવાં ૩૪

સ્વપ્નું સાચુ ન હોય, સૈયર મારી સ્વપ્નું સાચુ ન
હોય; એક રંક હતો તે રાજ્ય પામ્યો, સ્વપ્નાંતરમાં સા
ર; તેને હસ્તી ઝુલે બારણે, રથ ઘોડા પરમ વિશાળ.
જાગીને જોવા જાય ત્યારે, ગર્દભ ન મળે એક; એક નિ
ર્ધનિયો તે ધન પામ્યો, સ્વપ્નાંતરમાં સાર, તેને દેશ વિ
દેશે વહાણ ચાલે. વાણોતર છે સાર. જાગીને જોવા જા

ગ્યો ત્યારે, કોને લાવે પાસ, એક મુરખ હતો સ્વપ્નાંતરમાં ભણીયો વેદ પુરાણ, જાગીને ભણવા જાય ત્યારે મુખે ન આવડે પાશાણ એક વાંઝીયો તે સ્વપ્નામાં વેગે પામ્યો બાળ; તેનું ઘોડાયું ઘોજારે બાંધ્યું પારણું પરશાળ, જાગીને જ્યારે જોવા જાય ત્યારે કોનું લાવે બાળ.. સ્વપ્નું સાચુ ન હોય સૈયર મારી સ્વપ્નું સાચુ ન હોય.

રાગ કલ્યાણ કડવાં ૩૫

ચિત્રશાળીને વાતો વાળીને, રંગ ભેળાને, પટ મેલીને, લેખણ લાવીને કરમાં સાહીને રંગ ભરતીરે ચીત્ર કરતીરે હવે સ્વર્ગના લોક લખાયરે; લખ્યા સ્વર્ગ લોકના રાયરે; ઉર લોક લખ્યું ને ભુર લોક લખ્યું. જમલોક લખ્યાને તપલોક લખ્યા, સત્યલોક લખ્યોને વૈકુંઠ લખ્યું. ગુણલોક લખ્યો ને ગાંધ્રવ દેશ લખ્યો હવે ઓખાબાઇ તમે ઓરાં આવોરે, અમાં હોય તેને આળીને બોલાવોરે; ઓખા આવીને કાગળમાં જોયરે; એતો રતે રાતે લોચને રોયરે બાઇ બાઇ આતો નથી ગમતુંરે; તેને રખવગડામાં ગેલો જઇને રમતુંરે. ચિત્રશાળીને વાતોવાળીને લેખણ લાવીને કરમાં સાહીને, હવે પાતાળ લોક લખાયરે,. અતળ લખ્યું ને વિતળ લખ્યું સતુતળ લખ્યુંને પાતાળ લખ્યું, તળાતળ લખ્યુંને રસાતાળ લખ્યું મ્હાતાળ લખ્યું તેણીવારરે, લખ્યા પાતાળ લોકના રાયરે, નાગલોક લખ્યા તણીવારરે, વાસુકી નાગ લખ્યાને ત્રિશક નાગ લખ્યા, પુંડરીક નાગ લખ્યાને મણિધર નાગ લખ્યા, શેષનાગ લખ્યા તેણીવારરે મારી ઓખા સહુથી ઓરાં આવોરે, આમા હોય તેને હસીને બોલાવોરે, બાઇ બાઇ તેના દર્પરે, હું શું સ્વપ્નાંતરમાં પરણી આવા સર્પરે, આતો કાળા, લીલા, પીળા સાપરે

લખનારી ચિત્રલેહા તારા બાપરે. ચિત્રચાવીને ચાનોચાળી ને દીવો બાળીી કાગળ પાડીને હવે મૃ યુલોક લખાય.લ ખ્યા મૃત્યુ લોકના રાયરે, અજમેર લખ્યું ને અલીગાર લ ખ્યું મુલતાન લખ્યુંને મારવાડ લખ્યું ખોરાસન લખ્યો ને બંગાળ લખ્યો, એકમુખા લખ્યાને અઠમુખા લખ્યા, સ્વાનમુખા લખ્યાને મંજારમુખા લખ્યા. હસ્તિમુખા લખ્યાને ગર્ધનમુખા લખ્યા. એકટંગા લખ્યાો અગ્નિબાળા લખ્યા. લખી વરપતી ભાર અઢ રે,એ.ખા આવી જુવા ભરથારરે, બાઇ કાગળ લખ્યોતે તારો પાડરે, હું શું સ્વ પ્નાંતરમાં પરણી આવ ઝાડરે બાઇ લખતાં તે લેખ તુટીરે ખડીયામાં રૂશનાઇ ખુટીરે થયા કાગળના અંબારરે તવે સ્વપ્નુ નહી લાધ્યું સારરે.

સાખી કડવાં ૩૬

સોરઠ દેશ સોહામણો મુજને જોયાના કોડ; શ્રીરત્નાગ રને ગોમતી, ત્યાંતો રાજ કરે રણછોડ. ૧ સોરઠ દેશ સોહામણો, ન ચઢયો ગઢ ગીરનાર, ન નાહ્યો ગંગા ગો મતી, તેનો એળે ગયો અવતાર. ૨ સોઠ દેશ સોહામણો વેલ વેલ કેલ કરંત; ગંગોદક ભરી કુંચુકી, રાયહુરી ચ રણે ધરંત. સોરઠ સુઘડ માનવી, રાજ નીત નીત કરે વેહેવાર, એક નગર નહી માનવી, તેને ઉભા ઉભા જુહાર.

રાગ હુલાળી

આજરે સ્વપ્નામાં દીઠી સોરઠીયાની જાનરે; જાણ્યુંરે જાદવરાય આવ્યા પરણવાજો, આજરે સ્વપ્નામાંદીઠીગો મતીનીતીરરે, આજ સ્વપ્નામાં દીઠા હરધરજીના વીરરે; આજરે સ્વપ્નામાં દીઠા સુંદર વર ભરથારરે; તેમાં અડ ધાં ઊંઘ્યાંને અડધાં જાગતાંરે.

રાગ કલ્યાણ કડવાં ૩૭

ચીત્ર આળીખે વનીતાવાળીને રંગ બેસીરે પટ મેલીને રં-
ગ ભરતીરે ચીત્ર કરતીરે લેખણ લાવીને કરમાં સાહીને
હવે સોરઠ દેશ લખાયરે, ત્યાંતો નગર લખ્યું દ્વારકાંયરે;
લખી જાદવની રાજધાનીરે તેની સોભાતો સુરજ સમાણી
રે, લખ્યો જાદવનો પરિવારરે ઉગ્રસેન લખ્યા તેણીવારરે
કૃતવરમા લખ્યા સાત્યીક લખ્યા. ઓખા લખ્યાને અક્રુર
લખ્યા વાસુદેવ લખ્યા તેણીવારરે. ઓખા આવી જુવા
ને ભરથારરે, બાઇ તેનાતો એંધાણ મગાવીરે આ ઘરડા
ને ગાંથે પળીયારે તેને માથે મુગટ કુંડળકાનરે તેવા જગો
જસો લખ્યા ભગવાનરે. ઓખા આવી જુવેને ભરથારરે
બાઇ તેના સરખુરૂપ તેના આગારે મારા નાથજી ગોરાને
આતો કાળારે તેતો વડસસરો વડસસરો સહુ કેહેતારે હું
પરણી તારે ચોરી સાહીને રહેતારે. લખ્યા કૃષ્ણ તણા કુ
મારરે એક લાખ ફરતા હજારરે. એરી આગળ લખ્યા
તેણીવારરે ઓખા આવી જુવાને ભરથારરે તેતો રીંછડા
ના બાળ, તેને માથે મોટા વાળ; તેના કુળમાં મારો કંથ
તેને બાવળના છે દંત, તેનો રૂપાળોને ઉગ, તેને મોઢે
નથી મુછ; ત્યારે લખીયા પ્રદ્યુમનરે ઓખાનું કંઇક મા-
ન્યુ મારે જાણે હોયકે નહીંય સુજને પરણ્યો તેનું મ્હોય તે
ને [illegible] સસરો સો કેહેતારે, હું પરણી તારે મારી પાસે
રેહેતારે

વલણ.

આમ કહીને અનિરૂધ લખિયા, ક્ષણ ન લાગી વારરે;
કરી મરકલડા ઉભા રહી, બાઇ એ મારો ભરથારરે,

રાગ -ઢાળ કડવાં ૩૮

ચિત્રલેહાના હાથમાં મેલ્યું લખ્યું પુતળું જોઈ, પ્રેમ આણી ઓખા બાઈએ ઝુંટી લીધું તેહ. ૧ કરમાં લેઈને કામની કાંઈ દેછે આલીંગન, માળીયામાં મેલી ચાલ્યા પ્રાણના જીવન. પેહેલીવાર તો માળિયામાં મુજને ગયા મુકી; આ ણીવાર હું નહી જાવા દેઉં પેહેલીવાર હું ચુકી. આણી વાર હું નહી જાવા દેઉં મેં ઝડ્યો છે ફેંટો; બાઈ પેહેલી પરવરેલો મુજને સાથે તેડો. ૪ ચિત્રલેહા ઓખાપ્રતે બો- લી શા જોડે છે જોડા, તેતો પોહોંચતા દારીકાંમાં આતો ચીત્રામણના ઘોડા રે.

રાગ પરજ કડવાં ૩૯

આપો આણી. તે વર સંગે ન આપો આણી. ટેક. નીકર કાઢું મારો પાણી, તે વર મુને આપો હો આણી મેંતો સ્વપ્ને દીઠો જે છેલ જોરે તેની પાપણના છે આ જોરે, મારૂં મનડું હરયું લટકાળો, તે વર મુને આપોજો આણી. ૧ જેના દીઠે રાડું અજાણરે મકારકત કુંડળ કાનરે અંગે શોભે એ ભીને વાન. તે વર મુને૦ જેમાં લક્ષણ વીશને બારરે મુને પરણી ગયો છે કાલરે, તેને વરસ થ યાં દસબાર. તેવર મુ૦ ૪ વરની લટકતી છે ગાલરે મુને પરણી ગયો છે કાલર તેને ટપકું કીધું ગોરે ગાલ તે વર મુ૦ રાજે પીતાંબર પરીધાનરે મુને કેહેતો ગયો નહીના મરે ત્યારે ક્યાંથી સરે મારૂંકામ, તે વર મુને૦ ૬ ચીત્રલે હા બોલી વાણરે સહચર કેમ થઈ અજાણરે બાઈ મા રી ત્યાંતે જાશે કોણ. તે વર । મુને૦ ૭ કોટ કાંગરે ચાંમુડાયરે; છપન કોડ છે ચોકી માંહરે ચક્ર જળહળતું છે ત્યાંયરે; મુને મારે હેલા માંય. તે વર મુને૦ ૮

રાગ મારૂ –કડવા ૪૦

ઓખા કહેછે સુણ સાહેલી લાવ્ય કંથને વેહેલી વેહે-
લી બાઇ તુંછે મુખની દાતા,લાવ્ય સ્વામીને થાય સુખસા
તા, ચતુરાને કહે ચીત્રલેહા આણ્યાના ઉપાય કેવા, દુર પં
થછે દ્વારામતી,કેમ જવાય મારી વતી;ત્યાં જઇ ન શકે શ
ક રક્ષણ કરે છે સુદરશન ચક્ર, જાવું જોજન શહસ્ત્ર અ
ગીયાર, તારો કેમ આવે ભરેથાર; નયણે નીરની ધારા વ
હે છે કરજોડીને કન્યા કહે છે, બાઇ તારી ગતી છે મો
ટી તને કોઇ ન કરી શકે ખોટી; સઇયરને સઇયર વ્હાલી
મેં તમને હાથે ઝાલી, આપણ બેઉ જણી સંગતી તું
પ્રાણ દાતા છે વિધાત્રી, માબાપ વેહેરી છે મારાં મેં ચ
રણ સેવ્યાં છે તમારાં વિધાત્રી તું દીન દયાળ એમ કહી
ને પગે લ.ગી બાળ; ચિત્રલેહાયે ધારણા દીધી, પછી દેહ
પક્ષીણીની કીધી.

રાગ ઢાળ કડવા ૪૧.

ચિત્રલેહા કહે એખાબાઇ મારે દ્વારકામાં જાવું; પ્રભુના
ના ઘરમાં ચોરી કરવી નથી લાડવો ખાવું, ૧ અગીયાર
શહસ્ત્ર જોજન જાવું હરવા શ્રીજુગદીશ. સુદરશન જો
ચક્ર મળેતો છેદે મારૂ શીશ. બાઇ તુજને તાણ તો નવ
પડેને જેમતેમ વેહેલી થાને લાવ્ય મહાસ કંથને તું ખો
ટી થાય છે શાને, જાતીવેળા ઓખા કહે છે મારો વરછે
રૂડો કરમે મળ્યાંછો કુંવારાં; માટે રખે પેહેરતાં ચુડો.ચિ
ત્રલેહાએ કહેવા માંડયું મનમાં રાખો ધીર, તુજ સ્વપ્ના
માં પરણીગયો મારી માડી જાગો વીર, ત્યારે એખા કહે
વા લાગી જોઇ રહી વાટડી, મારો વર રૂડો જાણી એક

તી ધાટડી. હું નહી ઓઢું ધાટડી તું એ શી બોદી વાત તુજ સ્વપ્નામાં પરણી ગયો મારો માડી જાયો ભ્રાત. એ વું કહીને ઉત્પતી તે પવનવેગે જાય, આકાશ મારગે સં ચરી પોહોચી ગોમતી માંય. ૮ ગોમતીમાં મરદન કર્યું ને વિચાર્યું તે ઠામ; પ્રભુના ઘરમાં ચોરી કરવી નહી એકલાનું કામ. પછીતો નારદમુની સંભાર્યા તત- ક્ષણ આવ્યા ધાઈ; કહેરે મુજને કેમ સંભાર્યો ચિત્રલેહા બાઈ. ૧૧ બાણાસુરની દીકરીને લાધ્યું છે સુપન. અ નિરૂદ્ધ સેજે વરી ગયો વિભ્રમ થયું છે મન. ચોરી કર વા હું આવી સુદર્શન આડું થાય; તે માટે તમને સંભા ર્યા કરવા મહારી સાહાય. ૧૨ નારદ કહેછે ઓરે બાઈ તે તેમાં તે શું કામ. એક તામશી વિદ્યા એવી ભણાવુ ઊંઘે બાપુ ગામ. ૧૩ ચીત્રલેહા કહે સાચું કહ્યું, પણ છે તરવા જગદીશ.સુદર્શન પેહેલું ચક્ર મળેતો છેદે માર શી શ. ચક્રની ચિંતા નવ કરશો. નીકળશે ચોકી ફરવા. તે રે મારગે હું જઈશ બેસાડીશ વાતો કરવા; પછી તામ શી વિદ્યા ભણતી જીભે જપતી જાય; ચોસઠ કળામાં આ મુંડા તે ઢગક ડોલાં ખાય. ૧૬ ગામ તો ધારણ પડયું ઊંઘ્યા સઘળા લોક, ચિત્રલેહા નગરમાં પેઠી મુકી મનનો શોક. નારદે વિચાર્યું ચિત્રલેહા અનિરૂદ્ધને લેઈ જાશે શી વને સામળીયો લડશે જુદ્ધ જોવા જેવુ થાશે ૧૮. ચક્ર ચોકી ફરતુ આવ્યું મારગમાં નિરધાર, તે મારગે સામા મળિયા નારદ બ્રહ્મકુમાર. ૧૯ નારદ કહેછે ચક્રને. તુ ક્યાં હાડી જાયછે ફરવા, એક ઘડીવાર બેશને મુજ સાથે વાતો કરવા ૨૦ તુ ને હુંતો કયાં મળીશ તું સાચી કહેને વાત કોઈ દહાડો મુજને સંભારે, દ્વારકાનો નાથ. ૨૧ ચક્ર સુ

ખથી બોલીયુ વળી મારૂ તે ધન ભાગ ત્યારે હરરાખ્યા તો ક્યાંથી પામું લાગ. ભોળુ ચક્ર સમજ્યું નહિ બેઠું નિરાંતે થઇ, પેલી નારી ભર્યા નગરમાં ચોરી કરવા ગઇ ૨૩ જોતીજોતી જ્યા ગઇને કૃશ્નતણુરે•ભોવન; ત્યાંથી આ ઘેરી પરવરી જ્યાં પહોડયોપ્રદયુમન. ૨૪ ત્યાંથી આઘેરી પરવરા મહાવિષ્ઠકેરો વીર, સોડ વાલીને પહોડાગો મહા ધનુષધારી ધીર. ૨૫ હમણાં જો હું અને જગાડુ મા રા મારી કરે કડકાથ માથે હીડોળો લેઇ લીધોને ઉલટ અં ગ ન માય, ૨૬ જે જુગ અએ એમ કરતી જાય; હીંડો ઓ લેઇ જાતાંદીઠો નારદે તેગી વાર. હીડોળો લેઇ પર વરીને સમર્યા વૈકુંઠ રાય. પવન વેગે સંચરી આકાશ મારગે જાય. ૨૮ બેઘડીમાં આવી પોહોચી શોણીતપુર મોઝાર; તે ઠેકાણે નારદજીએ મન કરગો વિચાર,૨૯ એ જ્યારે જઇ ત્યારે હુંએ મારે જાવું, તેણે તેનુ કામ કર્યું હુ ખોટી શીદને થાઉ. નારદ કહે છે ચક્રને તું નિકળ્યું ચોરી કરવા; આવડી વાર મુરખા કેમ બેઠું મુજ સાથે વાતો કરવા. ૩૧ નારદ કહે છે ચક્રને ઉઠ રાખ તારૂ ગા મ કાલે પછી ચોરી થાશે તું લેઇશ મારૂ નામ, આકા શ મારગે પક્ષીણી તે વેગે ચાલી જાય, ઓખા બાઇતે. વાટ જુવે છે મંદીર માળીયા માંય વા વાયને બારી હા લે ખડખડાટ બહુ થાય. ચિત્રલેહા પાપણી તે હજુએ ન આવી આંય. ચિત્રલેહા ચાલી આવી મંદીર માળીયામાં ય; ભલે લાવી ભલે લાવી હું જગાડું ભરથારરે. ૩૫

રાગ આસાવરી કડવાં ૪૨

ઊખા પેઉને જગાડિયે, ભરનિંદ્રામાંથી ઉઠાડિયે, મન સંભાયે એવા બીજીએ બબ્બદત્તા તો શીદ લીજીયે. ૧ હ:

રથાર પેહેલી બામની, જે અન્ન રાંધીને ખાય વાગોળ થ. ઇને અવતરે ઊંધે મસ્તક ટંગાય. ૨ ભરથાર પેહેલી બા મની જે સુવે સંઝ્યામાંય ભરથારનું જે કહ્યું ન માને આ પગતી જે નારી તેનો નારી અવતરે કાંઇ બીલાડી મં જારી. ૪ ભરથારનું જે કહ્યુ ન માને કરે તરફોડા કંથ, હડકાઇ કુતરી અવતરે માંથે પડશે જંત, ઓખા કહેછે ચિત્રલેખાન તું તો બોલે આપ. પિતુડો પોહોડયો હોય પા રણે કરડવા આવ્યો હોય સાપરે. ૬

સાખી કડવાં ૪૩

સ્ત્રિ ચરિત્ર અનેરડાં કોઇ તેનો નલે મરમ; સ્ત્રિ શામ ને બોમવે પણ ખોયો પોતાનો ધરમ, ૧

રાગ ઢાળ

ઓખા કહેછે ચિત્રલેખાને હવે ન બોલીશ આડું; તુ ક હેતો મારા પેઉને પગ ચાંપી જગાડુ ૧ ચિત્રલેખા કહે ઓખાબાઇ આવડી ઉતાવળી શું થાય; એ મોટાનો કુંવ ર કહાવે કાઇક હશે હથિયર. ઓશીકે જઇ જોવા લા- ગ્યા તો મોટી એક ગદાય. ઉપાડીને અળગા કીધી ઓ ખા ચાંપે પાય.

રાગ મારૂ કડવાં ૪૪

મહાભાગીયો તે જાગીયો તેના બળનો નાવે પારરે, હ ૨ડ હાક મારી, કીધો છે હોકારરે. રમક ધમક ડાકલાં વાગે ઢારોઢારરે; આતો નહોયરે નહોય મારા બાપવીનું ગા મરે, દારીકામાં વસે સઘળા વૈષ્ણવ જનરે; અહો રાત્રી એહા કરે છે કીરતનરે. નાદ કેરા ચકરડા તે હોયરે અપા રરે; ભુત ભૈરવ જોગણી, અસુર કોહોની નારરે. [illegible]

ણી છો સાકયણી છો, કોણ છો બગ્નાયરે. ચિત્રલેહા કહે છે વીરા ખમા ખમા ખમાયરે.

રાગ દેવગ્રીની ચાલ કડવાં ૪૫

અનિરૂદ્ધ તે જાગીને પેખે, ભુવનચા આડા દેખે; કોણ કારણ અમને લાવીયાં હો; ચિત્રલેહા બોલી શીર નામી, તમને લાવીશું જાણી, ઓખાને કરો પરણી, વર વર વાને અરથે હો તમને લાવીયાં હો તમે બે નારી છે ન્ય; દિસોછો કુંવરી કન્યા પરણુ તો થાય છે અન્યાય કેમ પ રણુ હો અશુર નંદની હો,

રાગ ધવળ કડવાં ૪૬

બાણાશુરની નગરીમાં ગરગડીયાં નિપારે, એણે ને પચ્દે અનિરૂધ જાગીયારે ૧ જાગ્યા જાગ્યા જાદવરય જુગ તી ન દેખેરે. પેખેરે પેખે અસુરનાં માળીયાં રે ૨ આતા નહોય અમારી નગરી ન હોય અમારૂ ગામરે; ન્હોય ન્હો ય ન્હોય કનકની દ્વારિકાંરે ૩ ન્હોય અમારી વાડીરે. અ- મે રમતા દાહાડીરે, નહોય નહોય પુષ્પ કમળનો દોલાગો રે. અહિયાં નાદ ઘણાત્રાગે, રણતુર ઘણેરાં ગાજેરે; નહોય નહોય શંખ શબ્દ સોહામણોરે, મને કેઇ રંડા લાવીરે, મારી દ્વારીકા છંડાવીરે કેઇરે ભામનીયે મુજને ભોળવ્યોરે આતો ઊંચા ઊંચા માંળ, લોઢે જડયા કમાડરે, રત્નાગર સાગર સે નથી ગાંજલોરે. ચિત્રલેહા બોલી આગરે, તમે જોઇને દેજો ગાળરે; આવ્યાછો તો આ કન્યા સુખે વરો રે, ત્યારે અનિરૂદ્ધ બોલ્યો વાતરે મુછ ઘાલી હાથરે; જા ણી જોઇને જાગ ગમોમાં કેમ બોળીયેરે. મારો વડુવો જુગજીવન; આમે પ્રદુમન રાના તનરે, તે માટે નહી

પરણ્યું રાયની દીકરીરે. ચિત્રલેખા ઓછી વાતરે, ઢાંકી રા ખો તમારી જાતરે; હમણા વાતો કાઢીશ વડવા તણીરે નરકાસુરને મારીરે, સોળ હજાર લાવ્યા નારીરે, તારા સમ જો તારા બાપે એકે નથી પરણીરે એક લગને વરીયા નવ પુછયાં કુળને પરીયાંરે જાત ભાત કોઇની પુછી ન હીરે, તારા બાપની જે કૂઇરે, અરજુન સન્યાશીને ગઇ રે, મોં કાઢીને બોલે એવું છે નહીંરે. જેણેવાયો વંદ્રાવન માં વંશ, જેણે મારયો મામોકંસ, ધાવતાં મારી માસી પુતનાંરે, ધાવતાં મારી માસીરે કરી રાખી કંસની દાશી રે, કુબજાના કુળની વાતો કહેતાં નથીરે.તારો વડવો દધી માખણનો ચોર, ચારયાં વંદ્રાવનમાં ઢોરરે. છાશ પીનેનો ઉછેરીયોરે. સત્રાજીતને કાજેરે મણી લેવા ગયા મહારાજ રે ત્યાંથી પરણી લાવ્યા જાંબુવંતી રીંછડીરે. ૧૮ લાંબાં નખને ટુકા કેશ, વરવો દીસે એનો વેશરે ભુંડા મુખના મુંછાઉપર શું મોહી રહયોરે. ૧૯ કહોતો વાત વધારી કે હીયે; નિકર અહીંથી છાનાં રહીયેરે પુછો છોતો કન્યાનું કુળ સાંભળોરે. તારો વડવો જગજીવન એનો વડવો કૈ લાશનો રાજનરે; ઓખાની માડી તો ઉમીયા સતીરે. હિમાચળની ભાણેજીરે, ગણપતી તેનો વીરરે, ઉમીયાના અ-રધાંગે ઓખા રૂપનીરે. તારો વડોવો જુગજીવન તેમતેનો વડાવો બળીરાજન. એક સમે બળીરાયે જગ્ન માંડીયોરે, બળીરાજા જગનનો અધિકારી. તારો વડોવો ભીખારીરે; ડાંલણ ડગલાં માટે કર જોડીયારે. ૨૩ આટલી વડાઇ શા શાને કરોછો, એના બાપની ભુગીમાં રહોછોરે કરમહીણ ના કપાળમાં કોઇ ચોઢે નહીરે. કહોતો વાત વધારી કહી યે. નીકર અહીંથી છાના રહીએ, આવ્યા છેતો આકન્યા

કિએ વરેરે.

રાગ ઢાળ કડવા ૪૧.

અનીરૂદ્ધ વળતો કોપીયોને ક્યાં મારી ગણાય, તમારા બંધણના હવે, મારી કરૂ કડકાય. તમેં જાણ્યું અહીંયાં આવી કર્યું ભલેર કામ; તમને બે જણને મારી ઉડીજક દ્વારીકાં ગામ. ઓખા ત્યારે થરથર ધ્રુજી વેગે આવી અ. ૩ મારા પેઉજીને હું મનાવું તું લાવી તે તારો પાડરે. ૪

રાગ સીંધવો-કડવાં ૩૪

મારા સોરઠીયા સુજાણ મળ્યા મને મેલશોમાં મારા જીવના જીવન પ્રાણ મળ્યા મને મેલશોમાં મારા જીવના જીવન પ્રાણ મળ્યા મને મેલશોમાં મારી સાસુડીના જા ત મળ્યા મને મેલશોમાં સ્વપ્ને શીદ ઝાલ્યોતો હાથ મ ળ્યા મને મેલશોમાં ચાલોતો કાઢુ મારા પ્રાણ મળ્યા મ ને મેલશોમાં ત્યારે અનિરૂદ્ધ બોલ્યો વાણ સાંભળ સુંદરી, અબળાયે નાંખ્યા બોલ અમશું ઉથલડી. મારા બડાઇવાની વાત કાઢીને વઢી ત્યારે ઓખા બોલી વાણ એ છે દાસલડી, કૌભાંડની તનીયાત, પગની ખાસ લડી. ત્યારે અનિરૂદ્ધ બોલ્યો વાણ હવે હું વરૂ. તને ગા જા દીધી સાર, મારૂ વેર વળ્યું. ચિત્રલેહા બોલી વાણ ગા જા દીધી સહી. તમે બે થયાં છો એક પરણાવું નહી પ રણવાનીપેર સઘળી મેં લહી. મને મળીયા નારદ મુન્ય વિદ્યા શીખવી. ત્યારે ઓખા બોલી વાણ હવે વારશાની પરણાવ માળીયા માંહ્ય રાજકુંવર ન્હાની.

રાગ ધોળ કડવાં ૪૯

માળિયાનાં મળ્યા અગ્નિ પ્રગટ કરીને માળીયામાં હે

વતા સાક્ષી લીધારે, માળીયામાં નારદ તુંબર વાયરે, મા ળિયામે કળસે ચોરી બંધાયરે. માળિયામાં પેહેલું મંગળ વરતાયરે, પેહેલે મંગળ શાં શાં દાન અપાયરે. ચિત્રલે આપે છે કરની મુંદ્રીકાયરે, દાન લેછે ક્રશ્ન તણો સંતાન રે. માળીયામાં બીજુ મંગળ વરતાયરે બીજે મંગળ શાં શાં દાન અપાયરે, ચિત્રલેહા આપે છે સોળ શણગારરે. દાન લેછે ક્રશ્ન તણો સંતાનરે માળિયામાં ત્રિજુ મંગળ વરતાયરે, ત્રીજે મંગળ શાંસાં દાન અપાયરે, ચિત્રલેહા આપેછેનવસર હારરે. દાન લેછે ક્રશ્ન તણો કુમારરે. મા ળિયામાં ચોથુ મંગળ વરતાયરે ચોથે મંગલ શાંશાં દાન અપાયરે, ચિત્રલેહા આપે છે ગાયોનાં દાનરે, દાન લેછે ક્ર શ્ન તણો સંતાનરે; માળિયામાં સમેવરતે સાવધાનરે મા ળિયામાં આરોગ્યા કંસારરે, માળિયામાં સોભાગ્યવંતી તેડા વોરે ઓખાઆદને સોભાગ્યવંતી કહી બોલાવરે માળિયા માં ઓખા અનિરૂદ્ધ પરણી ઉઠયાંરે. માળિયામાં સોનઇયે મેરૂતૂઠયારે.

રાગ ચોપાઈ ત્રિતાળી કડવાં ૫૦

બોલ્યાં સુકજી પ્રેમ વચન, સાંભળ પરિક્ષત રાજન મ ળિને બેઠી બેઉ સઇયારી, બોલી વચન કોભાંડ કુમારી. ૧ સુખ ભોગવો શ્યામને સ્વામી, ચિત્રલેહા કહે શિરનામી, બાઇ તું કરજે પીઉનાં જતન, રાંક હાથે આવ્યું રતન વર કન્યા સુખે રહેજો, બાઇ મુજને જાવા દેજો આજ એ નું આપેછે રાય,ત્રીજુ માણસ કેમ સમાય.તમો નરનારી ક્રિડા કીજે, હવે મુજને આજ્ઞા દીજે, બોલી ઓખા વૃદ્ધ ની રાણી, મારી સઇયર થઇ અજાણી. હવે સતી ઓ

ખા વગતી ભાખે, બાઇ કેમ કહુવું તુજ પાકે, આપણ
બે દિન નિરગમશુ, અન્ન ત્રણ વેંચીને જમશુ. દુખ થા
શે તો દેઇશું થાવા, પણ નહીં દેઉ તુજને જાવા; ગેની
હું તો રહીશ ભુખી, તુજને નહી થાવા દેઉ દુખી, હું તો
આપીસ મારો ભાગ, હમણાં નથી જવાનો લાગ; માબા
પ તેરી છે મારાં મેં તો ચરણ શેવ્યાં છે તમારાં. તુજ
તે ઘેર ન ન જવાય, જાણ્ય બાણાસુરને થાય; ચિત્રલેહા
કહે સુણ વાણી મારી સઇયર થઇ અજાણી. ૮ પ્રધાન પુ
ત્રી કહેવાઊછું માત્ર હુંછું બ્રાહ્મણીનું ગાત્ર, તુજ અર્થે લી
ધો અવતારમેળવ્યાં નારી ભરથાર, એમ કહી કરી પ્રસ
ન. ચિત્રલેહા ગઇ બ્રહ્મ સદન; ઓખાએ આંખડી ભરી
કંથે આશના વાશના કરી. સામી આશા બાંધી નારી, પ
છી ચિત્રલેહાને વિસારી, જે દાહાડે તુજને શ્વપ્ન તે દહા
ડે મુજને સ્વપન, જાણે પરણ્યોછું ઓખા નારી, ઉઘાડી
મેલાતી બારી. એને સરખી વિજોગની પીડા, નરનારી ક
રે કામક્રીડા. એને ચલડતી જોબન કાયા પ્રિત બંધને બાં-
ધી માયા નેહ જણાવે છે ઓખાનારી, રમે અનિરૂદ્ધ કૂં
જ બીહારી જે જોઇયે તે ઉપર આવે, ભક્ષ ભોજન કરે
મન ભાવે પેહાત્યો ઓખાનો અભિલાખ, પછી આવ્યો
અસાડ તે માસ આવ્યા વર્ષાકાળના દન, મેહ ગાજે વર
સે બહુ પરજન્ય બોલે આકાશે વીજળિ કરી બોલે કુ
ઝીલા વાણી મધુરી. મહા તાપસનાં મન ડોલે ત્યાંતો મો
બપઇયા બોલે તેલ મરદન કરે છે અંગે, કેસર ચંદન ચ
રચે રંગે નેત્ર અંજન આભ્રણ સાર, કરે તંબોળ કેરા
અહાર; તપે નવરટ ચાંદલો તવો, ચંદ્ર સરસ [illegible]

જેવા શીશ ફુલ સેંથે સીંદુર, તેને મોહ્યો અનિરુદ્ધ ર કાને ઝાલ ઝગકતી જોઇ કામકુંવર રહ્યા મોહી, નાકે સોહીયે મોતીની વાળી તેને રહ્યો અનિરુદ્ધ નિહાળી મોહાયો મોહ્યો મુખને મોડે, મોહ્યો મોહ્યો ભ્રકુટીને જોડે, મોહ્યો મોહ્યો ટીલાવંકે મોહ્યો કેસલંકે, મોહ્યો ઘુઘરીને ઘમકે; મોહ્યો મોહ્યો ઝાંઝરને ઝમકે. દીઠું મેં ડીયે સુંદીર કામ, તેણે વિસાર્યું દ્વારીકાં ગામ; ભક્ષ્ય ભક્ષ ભોજન કરે આપ તેણે વિસાર્યાં માને બાપ. ૨૧ પામ્યો અધરામૃત પકવાન, તેણે વિસાર્યું હરીનું ધ્યાન, ઓખા સુખ તણો સગર, તેણે વિસાર્યો રત્નાગર. અનીરૂદ્ધની ચાલ છે ગમતી; નથી નારી મુખે ઓસરતા હીંડે ઓખાની પુંઠળ ફરતાં, ઘેલો કીધો મરજાદા આણ્યા નવ સુજે દિવશ કે રેણી; રાત દિન નિરગમે છે રમી, ચારે આંખે ઝરે છે અમી, સુધબુધતો વિસરી ગઇ, એટલે ચોમાસુ ગયું વહી. ૨૫

વલણ.

ચોમાસુ વહિગયું, આવ્યો આસો માસરે;
કન્યા ટળીનારી થઇ, ઓખા પામી સુખ વીલાસરે.

રાગ મલ્હાર કડવાં ૫૧

વર્ષાત્રતુ વહિ ગઇરે, રમતાં રમતાં રંગ વિલાસ; સુખ પામ્યા ઘણુંરે, એટલે આવ્યો અશ્વીન માસ. ૧ એક રામે સહચરરે, આવી સરદપુનમની રાતરે. માણેકસરી પુરણી મરે, ઉતમ દિસે આસો માસ, ૨ ચંદ્રમાને કીરણેરે, બેહું હીંડોળે નર નાર, હાસ વિનોદમાંરે કરતાં કિધા વિલાસ. ૩ રક્ષક રાયનારે તેણે દીઠી રાજકુમાર કન્યા રૂપ ક્યાં ગયુંરે ઓખા દીસે હવે નાર. ચિત્રલેખા

કયાં ગઇરે એકલી દીસે છે ઓખાય; રાતી રાતી આંખ ડીરે ફુલ ફુલી દીસે કાય. ૫ પીંડે ઉર ઢાંકતીરે. શાકે થયા છે નખ પાત; અધુરપે શામતારે કોઇક પુરષ દંત નો ઘાત. સેવક સંચર્યોરે, એવો દેખીને આચાર મંત્રી કોભાંડનેરે. જઇને કહયા સમાચાર, ૭ પ્રધાન પરવર્યોરે જ્યાં છે અસુર કેરો નાથ, રાયજી સ.ભળોરે મંત્રી કહે છે જોડી હાથ, લૌકીક વારતારે કાંઇક આપણને લઇ, ન જીભ્યા છેદીયેરે, કેમ કહીયે વજ્ર વચન. બાળકી તમ ત ણીરે તેતો થઇ છે નારી રૂપ, વારતા સાંભળીરે, આસન થી ઢળીયો ભુપ, ધ્વજા ભાગી પડીરે એતો અમથી અ કસમાત; બાણ કોપ્યો ઘણુંરે મંત્રી સાંભળી સાચી વા ત. શિવે કહ્યું તે થયુંરે તારી ધ્વજા થાશે પતન. તેવારે જાણજેરે રીપુ કોઇક થશે ઉત્પન્ન જન્મો મંત્રી તમારે. જુઓ પુત્રી કેરી પેર, કોઇ જાણે નાહીરે, તેમ તેમ તે ડી લાવો ઘેર. પ્રધાન પરવર્યોરે સાથે ડાહયા ડાહયા જ નઃ ઓખાને માળીયેરે હેઠે રહીને કહે છે વચન, કઉભાં રૂ ઓચર્યોરે ઓખાજી દોને દરશન, ચિત્રલેહા કયાં ગ ઇરે ચાલો તેડે છે રાજન. થરથર ધ્રુજતીરે પડી પેટડા આમાં ફાળ; શું થાશે નાથજીરે, આવી લાગી મહાજંજા ળ. તેમે રખે બોલતારે; તાથજી દેશોમાં દરશન, મુખ ઉ ડી ગયુરે ઓખા નિર ભરે લોચન ૧૭ બાળા બાહુ બ્યા કુળીરે, કાંઇ ઢદળીકેરે વરણ; કરાણ કરયા વીનારે ક્ષુકી પેહરી અવળુ વરણુ. બારીએ બાળ.કીરે ઉભી રહીને ત્યાં આવી; કોભાંડે કુંવરીનેરે ભલ વચને કરી બોલાવી. ચિ ત્રલેહા કયાં ગઇરે તુ એકલડી દીસે બાળ; કન્યારૂપ. કયાં ગયુરે ખીજશે બાણાસુર ભુપાળ શરીર સંકોચતીરે કર

તીરે કરતી મુખડા કેરી લાજ; ઘરમાં કોણજ મુરેન્છે ને સાચુ કહોને આજ. ગગસ્થળ કર ધરીરે કોઇ પુરા દંતને. ધાન, શણુચટ તાણુતીરે બોલી ઓખા ભાગી વાત. દીલ સારૂ નથીરે, ચિત્રલેખાએ કીધું સદન; તેણે હું આકળીરે દુખણી નીર ભર્યું લોચન. ૨૩ મંત્રી ઓચરયોરે ઓખા બોલે આગ પંપાળ હેઠાં ઉતરોરે નહીતો ચહડીને જોઇશું માળ.

પલણુ

માળ જોઈશુ તમતણો. ભાગશે તમારો ભારરે;
એવું જાણીને ઉતરો, રાય કોપ્યાછે અપારરે.

રાગ રામગ્રી કડવા ૫૨

કન્યાએ ક્રોધ જણાવીયો હાંકોટયો પ્રધાન; લંપટ બોલતો લાજે નહી, ધખડપણે ગઇ સાન કન્યાએ૦ પાપી પ્રણુ લેવા કયાંથી આવિયો બોલતો ક્ષુદ્ર વચન; એવા સારૂ કીધી જોઇશે. જીભલડી છેદન. કન્યા૦ ૨ હું તો ડાહયો દાનવ તુને જાણુતી, ભારેખમરે કુંભાંડ; એવું આળ કોને ન ચડાવીયે, ભાગી પડેરે બ્રહ્માંડ કન્યાએ૦ ૪ હેવા દેને તુ મારી માતને. પછી તારી વાત; હત્યા આપુ તુજને કરૂ ઝંપાપાત. કન્યા૦ કુંભાંડ લાગ્યો કંપવા પછી, પુત્રી પરમ પવિત્ર, પછી કાલાવાલા માંડીયા, ન જાણ્યુ સ્ત્રીચરિત્ર. કન્યાએ૦ ૫ બાઇ રાજાએ મુજને મોકલ્યો લોકે પાડયો વિરોધ; ઓખાજી પુછવા માટે, આવડો શો ક્રોધ, કન્યા૦ ૬ એવું કહેતાં સેવક, બાણાસુરની પાસ, રાજાએ મંત્રીને કહાવીયુ જુઓ ચહીને આવાસ. ૪૦ ૭ કુંભાંડ કોપ કરીને ગાજીયો વજડાવ્યાં નિશાન, માળીયેથી બંને ઉતરો, બાણાસુરની આણુ, કન્યાએ૦ દાસને

આપી આગના, સ્થળ ફરીને છે દન, ઓખાએ આંસુડાં ઢાળીયાં ચંપાશે સ્વામીન કનયા૦ ૯ હોંકારે અસુરનો સાંભળી ઉભો થયો અનિરૂધ, મેઘની પેરે ગાજ્યો, કંપી નગરી બુધ, કનયા૦ ૧૦ મંત્રી કહે સુભટ સાંભળો; કોઇ જોદ્ધો બોલ્યો આંહી, આપણુ નાદે ઉઠીયો મેઘ શબ્દથી સહી, ક૦ ૧૧ ઓખાએ નાથને બાથમાં ઘાલીયો, શું જાવો છો વલી; મરડી મરડી જાયે જુદ્ધે હવડા જાણી કહી. ક૦ ૧૨ આ શો ઉદ્યમ વઢવા તણો નથી આપનું ધામ, દાનવને માનવ જીતે નહી ન હોય હતુ સંગ્રામ ક૦ ૧૩ નાથ કહે સુણ સુંદરી, વાત સઘ જ થઇ. હવે ચોરી શાને આપણે, બેશીયે બારીયે જઇ, ક૦ ૧૪

વલણું.

જઇ બેઠાં નર નારી બન્ને, પાત વિપ્રીત કીધીરે; છજે બજે કામ કુંવર ઓખા ઓછંગે લીધીરે.

રાગ રામકળી કડવા ૫૩

જોડી જોવાને જોધ ગળ્યા ટોળેજી, ઓખા બેસારી અનીરૂધ ખોળેજી, કંઠમાં બાંવલડી ઘાલી બાળાજી, દેખી કોબાંડને લાગી જવાળાજી. ૧

ઢાળ.

જવાળા પ્રગટી બાળ પ્રગટી, સુભટ સહુ જોવા મળ્યા મંત્રી કહે કાઇ બળ શોભે, હરી ઉછંગે કમળા. ૧ લધુ સ્વરૂપને લક્ષણવંતો, આવી સુતા સંગ બેઠો, જ્યાં પર કા નહી પંખી તણો તે માળીયામાં કેમ પેઠો, નીશંક થ ઇને બને બેઠાં નિર્ભય નરને નારી; હાસ્ય વિનોદ કરે થ

ણીને નિરલજ નરને નારી; હાસ્ય વિનોદ કરે ઘણુંને લ જ્યા ન આણે મારી. ૩ ઓખાએ અપરાધ માંડ્યો ધાઇ ધાઇ લેછે સોઇ, પ્રધાન કહે એ પુરૂષ મોટો, કારણ ક્રિસે કોઇ. ૪ અંબુજ વર્ણી આંખડીને, ભ્રકુટી રહી ખમખમી, શેઆવળી વાંકી વળી, વઢવા રહ્યો ટમટમી. ભાળ ઘેર્યો સુભટ સર્વે. બોલેછે આતંડ. અહો વિભિચારી ઉતર હેઠો એમ કહે કુંભાંડ. અલ્પ આયુશના ધણી જમપુરીના મારગ સત્ય અંકુર સરીખા રીપુ માંથે, કેમ થઇ બેઠો સ્વચ્છ, ૭ બાણ રાય તેની દીકરીને ઇંદ્રન થાય ભાગ્ય તે રાજકુંવરીની સંગે તું ચઢીને બેઠો ભાળ. સાચુ કહે જેમ શીશ રહે; કોણ નાત કુળને ગામ, યથારથ તું ભાખજે. કેમ શેવ્યું ઓખાનું ધામ. ૯ અનિરૂદ્ધ વળતો બોલીયો, સાંભળો સુભટ મીત્ર, ક્ષત્રી નંદન ઇચ્છાયે આવ્યો બાણનો જમાત્ર. મંત્રી કહે અલ્યા બોલ વિચારી, ઉતરશે અભિમાન. જમાત્ર કોનો બાળકો કોને દીધું કન્યાદાન. અપરાધ પુરણ ઉતર હેઠો તને બાણુરાયની આણ, આ દાનવ તારા પ્રાણ લેશે મરણ આવ્યું જાણ, વિચાર જાણે જીવ્યાનો, પડ્યો વરાંસે સુક;શીક હોય તો હાકી ઉડે, પણ દીસે છે જાંબુક. એક જણાને જોઇને, પાછો ચાલ્યો કૌભાંડ, કૌભાંડનું વાક્ય સાંભળી પાછો ચાલ્યો બળીરાજાનો તન. સાંભળનામાં ચાર લાખ યોદ્ધા મોકલ્યા તતકાળ, તે ઓખાયે દીઠા આવતા પડી ફાળ. ૧૫.

રાગ પરજ કડવાં ૫૪

કામની ત્યારે કડક દીઠું ઓખા થઇ નિરાશ અરે

દશ્વ આશું કીધું, મારા મનમાં હતી મોટી આશ, વા-
લમ કેમ વઢોર વઢશો મારા પાતળિયા ભરથાર વા૦
આછી પોળી ઘીએ ઝબોળી, માંહે આંબારસ ઘોળી. તમે
જમતા હું પીરસતી ભરી કનક કચોરી, વા૦ આલોટે પા
લોટે અવનીપર રૂદન કરે અપાર; બોલે નહી નઇણે વર
સે આંસુ ધાર વાંલા૦ ઉઠે ને વળી બેઠો થાય વદન વી
કાશણુ વીર. તીવ્ર બાણુ જ્યારે છુટશે કેમ શેહશો કો
મળ શરીર વા૦ ૪ મારા માત પીતાને જાણુ થયું ને, ક
ટક મોકલ્યું પ્રૌઢ. પાપી બાપે કાંઇ નવ જાણ્યું, બાણા
સુર મહા મુઢ. ૫

રાગ હાળ કડવાં ૫૫

શેલી નારી કાલાવાલા જે કરો તે ફોક અમો એવું જુ
દ્ધ કરીએ તે જાણે નગરના લોક. તું જાણે પિઉ એકલા
ને, હાથ નહી હથિયાર, તારા બાપે ચાર લાખ મોકલ્યા
તે મારે મન ચાર. તું પિઉ એકલાને કર નથી ધનુષ્ય
ને બાણુ, એક ગદા જ્યારે ફરશે ત્યારે લેઈશ સર્વેના પ્રા
ણુ . ૩ ચિત્રલેહા ચતુર નારી વિધાત્રીનો અવતાર; એ
ખાએ તે ધ્યાન ધરીયું આવી માળિયા મોઝાર. એવું ક
હીને જોયું સજ્યામાં, ગદા તો નવદીઠી, ચમકીને પુછયું
ચિત્રલેહાને અંગ લાગી અંગીઠી ચિત્રલેહા કહે મહારાજ
હુંતો ચતુર થઇ નવ ચુકી, મેં જાણ્યું મુજને મારશે,
ગદા દ્વારીકામાં મુકી અનિરૂદ્ધ કહે શાને વઢુ મારે હા
થ નથી હથીયાર. ચિત્રલેહાએ નારદ સંભારયા, માળીયા
મોઝાર, નારદ કહે મુજને કેમ સંભારયો કઉભાંડ કેરા
તન; મહારાજ જુદ્ધ ચઢે અનિરૂદ્ધ દીજે આશીર્વાદ વ

ચન. આશીરવાદ નારદે દીધો, શોભાગ્યવંતી ઓખા બાઇ ભલો જાલો પુત્ર પ્રદ્દમનનો ચિરંજીવી અનિરૂદ્ધ ભાઈ, ભલો તું પુત્ર પ્રદુમનનો, વીર ઘણો વીકાળ, અંતરિક્ષ ઉભો હું જોઉછું આણે સરવનો કાળ. અહ્યા ઘણી વારતો બેશી રહયોને વાત તણું નહીં કામ. બધંરામાં બકરીગો બાંધી તેં બોળ્યું બપનું નામ. અનિરૂદ્ધ કહે શાને વઢું હથીયાર નથી કાંઇ એક, જોદ્ધા ઝાઝા શોર કરે છે ત્યાં શો કરવો વિવેક, નારદ કહે છે ઓખા બાઇને તું આદ્ય જગતની માત, તારૂ સામરથ હોય જટલું આપ સ્વામીને હાથ ઓખાયે એક ભોંગળ લઇને.કહાડી આપી ઘરમાંથી બહાર; સ્વામીના કરમાં આપી તેમાં હજાર મણનો ભાર, વીર વિકારી ભોંગળ લીધી; માળયામાંથી ધાય, ચાર લાખ જોધા તરવરીય. તે સામો જુધને જાય, ગેડી ગુપ્તી ફરશી તુંબર, છુટે ઝાઝાં બાણ; માળિયાને ઢાંકી લીધું જેમ આભલીયામાં ભાણ, આવતાં બાણ ભેગાં કરીને, પાછાં નાંખે બાળ; ઊંચેથી આવી પડે તે, આણે સરવનો કાળ; ભડાક લઇને ભોંગળ મારી, અનીરૂધે જેણી વાર, તે ઝણકારા કરતી આવી, તેણે કરયો સંહાર, અનીરૂધ કેરો માર ઘણો તે જોધાગે ન ખમાય મારી કટક સરવે કટકા કીધું આપે નાહા જાય, રહો રહો શા માટે નાસો કાં થાવોછો રાંક; હું તમારા કાજ આ જોઉછું મારો ન કાઢો વાંક, અંગ ધ્રુજે કાંઇ નવ સુજે, આવ્યા રાયની પાસ, શું બાણાસુર બેશી રહયોને કટક થયું સહુ નાશ, જોધા સહુ નાશ થયાને, ચોરીએ નાઠા સાર; તમને આવ્યો સંભળાવવા. ઘણું કરી પોકાર. નાશ રાજા ભુંગળ આવી પ્રાણ તાહારો જાય, બા.

...ડુર પઠવ્યા ગાભરો દઈવ આતે શું ..., ગોજનશા
યે ૭ લાખ મોકલ્યા, જઈ કરયો સંગ્રામ, મારી બાંધી
લાવો કહ્યું ફેડો તેનો ઠામ, જોધા આવ્યા જોરમાં તે
કરતા મારો માર ૭ લાખ આવી ઉભા રહ્યા તેના બ-
ળ તણો નહી પાર કોઈ એક જોજનને બે જોજનના જો
ધા ઊંચાય, કોને માંથે શીંગડાંને, લોચન ઉદરમાંય- ખડ
ગ ખાંડાં તુંબર ફરસી ગોળી હાથે નાળ; તોપ કવચ ર
ણ ભાલા બરછી, મુદગરને ભીડો માળ, સાંગ ઝેડી શુ-
ગહ ને ઝલકતી તરવાર, બાણાસુરના યોધાને કરતા
મારો માર. કાંઇક કચરઘાણ થયાને, પડ્યા પૃથ્વીમાંય.
શ્રીઅનિરૂ પછી વિચારયું ગદા પડી છે સુરણ. જોધા આ
વ્યા જોરમાંતે. કેમ પામશે મરણ પછી પડતું મુક્યુ પૃ
થ્વી ઉપર, ગદા લીધી હાથ; કાળચક્રની પેરેઝુઝે, સહુ
સંહાર્યા સાથ. કોઈ જોધાને ઝીકી તાંણ્યા. ઝાલ્યા વળ
તી કેસ, કોઈને અડબોડે મુક્કીયે કોઇને પગની ઠેસે. કોઈ
ના મોઢા ભાગી નાંખ્યાં હાથની લપડાકે કોઇને મારી ભુ
કો કીધો ભુંગળને ભડાકે. એમ ઢુલડ કર્યું ને ત્રાસ પ
ડીયો, ભુંબારણ બહુ થાય, ૭ લાખ ચકચુર કરીને ગ-
યો માળિયામાંય. નાઠા જોદ્ધ. જાણે ગયા જ્યાં છે બાણા
સુર રાય, નાશ રાજા ભુંગોળ આવી પ્રાણ તારા જાય.
નાહે નાહે કાંઇ નાનો કુંવર, દિસેછે કોઇ બળિયો; ઘણી
વારનો જુધ કરેછે કોઇને ન જાય કળિયો. કોબાંડને તેડાવી
પુછ્યું હવે શું કરવુ કાજ. આટલે છોકરે નીચુ જોયુ
બહુ. ધીકધીક મારૂ કાજ ૩૭

રાગ ધીમાસ કડવા ૫૬

મતવાલો મહાસે માળમાં જઇ ને ા ાવે સભામાં સંભળાવ્યું કલભાંડ ચલડીયો કાળ, મતવાલો મહાલે માળમાં. ટેક..જુગ જીત્યુ પણ કાંઇ નવ દીઠું સ્વર્ગ મૃત્યુ પાતાળેરે, કહો કલભાંડ હવે શું કરવું મારો બાર ભુપાળમાં. મતવાલો૦ ૧ મહુ સેન્યાનું સાગરપ બાંધ્યું; બહુ બળ દીઠું છે બાળમાંરે, મ૦ ૨ વિખ્યાયોવળગ્યો તે નહી થાય અળગો; જેમ સાંખી મદ જાળમાંરે, બાળક બકરીને શીદ મોસરો, તેમ જોવા શીંહની ફાળમાં મત૦ એ બાળકને જે બાંધી લાવે તેને વધાવું રતન ભરી થાળરે. સીંહપણું વેરાઇ ગયુને થયું સંગ્રામ શા ચાળમાંરે, મત૦

રાગ સોરઠ કડવાં ૫૭

કલભાંડ કહે તું સાંભળ રાજા એક સાગો મર્મ એ ભુગળે દસ લાખ માર્યા, બણે ન રહયો તારો ધર્મ. ૧ અચરજ એક લાગે છે મુજને, પડી અસંભે વાત એ ભુંગળે દસ લાખ માર્યા. કીધો મહા ઉતપાત. ૨ પુરવે મેં તને પ્રિછવ્યો, અહંકારે થયો તું અંધ; અહંકારે લંકાં બધરણ રોળાયાં દસ સ્કંધ. અહંકાર ચંદ્રમાયે કરયો, તેને રોહણીશું સંજોગ, છવીસ નારી પરહરી,માટે ભોગવે ખઇ રોગ. એવા અહંકાર હું અનેક કહું તુ સાંભળને ભુપાળ, વાંક કોઇનો કાહાડીશ નહી ફુટસું તારૂ કપાળ. અહંકાર તુજ બાપે કરયો જેણે જીત્યા દસ દીગપાળ, વામન રૂપ વીઠલે ધરીને બળી ચાંપ્યો પાતાળ. અહંકાર કોઇનો છાજ્યો નહી, ગર્વ ન કીજે રાય ગર્વ કોઇનો રહયા નહી, તમે વિચારો મનમાંય ૭ પેહેલી ધ્વ

જા ભાગી પડી, વરસ્યો રૂધીરનો વરસાદ; નક્ષત્ર તુટીને પડે, થવા માંડ્યો ઉતપાત. હવે તતખર થઇને સેન્યા સાં ભળો, રાય એહાનું નહી કામ, દસ દીશા તું જીતીને આ વ્યો, છોકરે બોળ્યું તારૂ નામ. રાય પેહેલો મેં તુને પ્રિ છવ્યો, પ્રતાપ તારો પ્રતક્ષ; આ સમે એવી લોકતામાં ઉદય પામ્યો અરત, સ્વર્ગ મૃત્યુ પાતાળમાં, કહેવાયો તું એક, ત્રણાવત તુજને કરગો, એ છોકરે લજ્યો છેક. વચ ન એવું સાંભળીને; રાયની ગઇ છે સુધને સાન, શીથળ અંગ દેખી રાજાનું, પછી બોલીયો પ્રધાન, કુંભાંડ કહે તું સાંભળ રાજા, પ્રાક્રમ તાહારૂં પ્રચંડ, શશા ઉપર સીંહ અખંડ તે, તેમ પૃથ્વી કરૂં શત ખંડ, કહોતો તેને બાંધી લાવું, એમાં તે કેટલું કામ, શોણીતપુરના સુભટ કેરા, વદન ટાળુ શામ. રળીયાત થયો રાય વચન સાંભળી, આપ્યા સાહુ શણગાર, તું મારો વડો બાંધવ, આ તારો સરવ ભંડાર, જાઓ વીરો તમે વેગે જઇને, કરી આવો શુભ કામ, વધામણી વેહેલી મોકલજો, પેલા શત્રુનો ફેડી ઠામ. વચન શીશ ચડાવીને ઉઠ્યો, તેણે કીધો સાહુ શણગાર, સેન્યા સઘળી સજ્જ કરી, તેની શોભાનો નહી પાર. મદા મેંટા ગજ ગીરીવર સરખા, મગદજીત કહેવાય, હીરા માણેક રત્ન જડીત્ર અંબાડી તેની જોતે રવી ઢંકાય, સૂર્યવંશી શોમવંશી, પાખરીયા કેકાણ, મોરડે મોતી જડીત્ર તેને, હીરા જડીત્ર પલાણ, અનેક અસ્વ હોની આગળ, ગણતાં ન આવે પાર. અટક પાલખી રથ ઉટાસને; તેને સુભટ થાય અસ્વાર, શીહલદ્વીપનો હસ્તિ મોટો તેને જડયાં માણેક અપાર, મેઘાડમર છત્ર ધરીને રહે મંત્રી થયો અસ્વાર. નગારાંના તો ઘોશ વાજે શર

ણાઇયોનાં તુર; સેન્યા સઘળી પરવરી, જાણે સાગર આ-
વ્યું પુર, નાળ ગોળા કવચ ભાથા, કરતા મારો માર; મા
ળીયા આગળ ઉભા એટલે ઓખા કરે વિચાર. સ્વામી
તમારા મનમાં આવે તો કહું વાતી આજ, ચીત્રલેખા
દ્વારીકાં લેઇ જાય તો સીજે સઘળું કાજ, વચન સુણીને
જ્વાળા લાગી ચઢી અનિરૂદ્ધને રીસ, ચરણ કેરી આગ
ળથી જ્વાળા લાગી સીશ; યુદ્ધને વિશે સનમુખ ન રહું
તો લાજે મારો વંશ બાણાસુરને એણીપેરે મારૂં, જેમ
કૃષ્ને મારયો કંસ. એવા માંહે જોદ્ધા આવ્યા, દેવા લા
ગ્યા ગાળ, ક્રોધ ચડયો બહુ કામ કુંવરને કીધી ઇચ્છા
દેવા ફાળ, ૨૭

વલણ.

ફાળ દેઉ અંત લેઉ હોકારો તવ કીધોરે;
ઓખાએ અનિરૂદ્ધ માળીયામાં ઉચકીને લીધોરે, ૨૮

રાગ ભુપાળ કડવા ૫૮

ઓખા કહે કંથને એમ ન કીજે, બાગીયોણુ વદતાં બી
જે. એ ઘણાને તમો એક જાતે, સૈન્ય મોકલ્યુ મારા તા
તે દૈત્યને વાહન તમો પાળી, એ કઠણ તમો સુવાળા. એ
ને તો કવચનેને બકત્તર, તમારે અંગે પીતાંબર; દઇત્યને
સાંગ્યો બહુ ભાલા, પ્રભુ છો તમે ઠાલા માલા, આતો
મસ્તાન બહુ બળીયા, તમો સકોમળ પાતળીયા, પેહેલું
મસ્તક માહારૂં છેદો, સ્વામિ પછી અસુરને ભેદો, તમા
રી દેહ દેખી હું તો મોહું, નેત્રે જુદ્ધ કરતાં કેમ જોઉં; મુ
વા દઇત્ય કરે પોકાર, પ્રભુ પ્રાણ કંપે છે મારા, ઇચ્છા
અંતરમાં પેઠી, દઇત્યે માળિયું લીધું લુટી ઘણુ ક્રોધી વી-
રોધી છે બાણુ, હાડો ઇંદ્રનું જાગે આસન જડ્યા સ્તંભે

તાતની હાકે, બાણુ સૈન્યા ચઢાવી છે ચાકે. જેને નામેને મેરૂ હાલે, સક્ર ધારી સરખે નવ ચાલે. ક્ષત્રી સાથ રહેછે બીતો, તમો કેઇપેરે તેને જીતો, મંત્રી રહયો છે દંતજ કરડી. શું ધાર્યો છો મુછ્યો મરડી. કંથ કહે ન કરૂં સંગ્રામ નાશી પેઠાનો કીયો ઠામ. હવે જીવતાં છુટવું નહી સૈન્ય માંરીયે સામા થઇ, નથી ઉગરવાનો ઉપાય ત્યારે ભય પામે શું થાય. નાડે લાંછન લાગે કુળમાં છે શામ ને લાંછન મુગમાં મહુ વરવા જે માણીયર ડોલે; ન ડોલેતો અલશીયા તોલે.ઘન ગાજે કેસરી દે ફાળ ના ઉછ ળેતો જાણુવો શીયાળ ક્ષત્રી સાંઢે દેખીને દળ ન જાણુતો જાણુવો વ્યંઢળ, હાકે વાઘ ન માંડે કાન, ન માંડે તો જાણુવો શ્વાન, ઘરમાં જો ધાકો રહે પેશી તો ચરણુ ચીના રહે બેશી, એમ કહીને ખોખા આગળી કીધી, ભાડ ગાજ્યોને ભોંગળ લીધી, અસુર સેન્યામાં જઇને અડીયો, છજેથી કપીની પેઠે પડીયો, જેમ ચંદ પેસે વાદળમાં તેમ અનિરૂદ્ધ પેઠો દળમાં, વાદળ ચંદ્રને લે જેમ વીંટી, તેમ અનિરૂદ્ધને લીધો વીંટી; અસુર કહે એ ગાનવી કશુ બહુ શીંહમાં શ્રગલુ તિશ્યુ જો મુગટ મંત્રીને ચરણે ધરે, તો તું મૃત્યુ થકી ઉગરે, તેનાં વાયક એવાં સાંભળી અનિરૂધ ધાયો હોકારો કરી, નાખે દહત્ય ખાંડાં મુદગળ તેમ વિષ્નું ભુગોળ, વીસ સહસ્ત્ર અસુર સઉ તુટયા, એ કીવારે બહુ સર છુટયા; આયુધ ધારા રહી છે વરશી ફ્રુ પરિઘ આયુધને ફરશી થાય દાનવ ટોળે ટોળાં વરસે ભીડ માળને ગોળા. બોલે દુંદભીનાદ ગડગડાટ, થાય ખાંડાં તણા ખટખડાટ, હાકે હસ્તીને પાડે સુચવાટ રથ ચક્ર વાજે ગડગડાટ હોય હય ઘણા હણુહણાટ, દેખી દાહસે

નાથનો ઘાટ, થાય ઓખાને ઉચાટ, દેખી દોહલો નાથનો ઘાટ પછી દાનવને વાજ્યો દાટ અનિરુધ્ધે મુકાવી વાટ કોઇ ઝીક્યા ઝાલી કેશે, કોઈને ઉડાડ્યા પગની ઠેસે. કોઇ હણ્યા ભુંગળને ભડાકે કોઇનાં મોં ભાગ્યાં લપડાકે કોને ભાલા વાગ્યા ભચ, કોનાં નાક વાઢ્યાં ટચ, કોઇ અદ કચરા કોઇ પુર, મારી સેન્ય કર્યું ચકચુર, તે રણમાં બ યાનક ભાસે બળ દેખી ઓખા ઉલ્લાસે મેં તો આવડું નો તુ જાણ્યું ચિત્રલેહાએ રળજ આંણ્યું થાય પરશેવો અનિ રુધને દીસે નાથ રૂધીરમાંરે ઝીલે, ભડ ગાજ્યુ ને પડ્યુ ભંગાણ નાઠો કોળાંડ લેઇને પ્રાણ, થયું બાણાસુરને જાણ એક પુરૂષે વાળ્યો ઘાણ. અસુરને ચઢીયો બહુ કોપ, સજ્યાં કવચ આયુદ્ધને ટોપ, વાગી હાકને ચઢીયો બાણ, તેતો થયું ઓખાને જાણ.

વલણ.

જાણ થયું જે તાત ચઢીયો, કોણ જીતશે શહસ્ત્ર હાથરે ઓખા આંખ ભરતી રૂદન કરતી પછી સાદ કરતી નાથનેરે

રાગ રામગ્રી કડવું ૫૪

મારા સ્વામી હો ચતુર સુજાણ બાણુદળ આવ્યુંરે જા દવજી દિસે સેન્યા ચારે પાસે, હવે શું થાશેરે જાદવજી; એતો બળિયા સાથે બાથ નાથ કેમ ભડોરે જાદવજી, સા મો દઇત્ય છે કુપાત્ર માટે હારીને છોડોરે જાદવજી ઓદ ળ આવ્યું બળવંત દીસે રીસે રતારે જાદવજી એ ઠલડા અસુરને મુખે, રખે ત્યાં જાતારે જાદવજી ઓ ગ-જ આવે બળવંત દંત કેમ શોહેશોરે જાદવજી અસુર અ રણવઘાય તણાણા જશોરે જાદવજી, તેવુ જાણીને એ સરીખે ન કરીએ ક્રોધરે જાદવજી; એકલડા આશરો શાનો

માનો પ્રતિબોધરે જાદવજી, ધીરા થાઓને ધાયો વહોતે ધ્રાંસુરે જાદવજી, મારી ફરકે છે જમણી આંખ વરસે છે આંસુરે જાદવજી મુને દિવશ લાગે છે ઝાંખો ભુગળ હેઠી નાંખોરે જાદવજી. હું તમને સમજાવું, આ વાર વચન મારૂ ભાખોરે જાદવજી તુમે મુજ દેહડાના હંસ સુકોને જુ ઘરે જાદવજી પાછા વળોજી લાગુ પાય માનો મારી બુદ્ધ રે જાદવજી ઘેલી દીસે છે ઘરૂણી તારૂણી આશી ટેવરે રાણીજી, અમો બાણુ થકી ઓસરયું કરશું સેવર રાણીજી, આવ્યો બાણાસુર ભુપાલ તેને હું મારૂરે રાણીજી તના છેદુ હાથ હજાર દળ સંહારૂરે રાણીજી આનરૂધ રણ થકી ઓસરે તો લાજે શ્રીગોપાળરે રાણીજી, હવે અંત આપણો આવ્યો હવે નાઠે આગરે રાણીજી.

વલણ

નાઠે આવે આળ નવ કીજીયે, ઉપવનદળે કહે પ્રમાનંદ ઓખાબાઇયે અનિરૂદ્ધને કરયો સાદરે.

રાગ વેરાડી કડવા ૬૭.

ઓખા કરતી કંથને સાદરે હો હઠીલા રાણા એ શા સારૂ ઉનમાદ હો હઠીલારાણા, હુંતો લાગુ તમારે પાય હો હઠીલા રાણા આવી બેસો તે માળિયા માંય હોરે હઠીલા રાણા, હુંતો બાણને કરૂ પ્રણામ. હોરે૦ છે કાલવાળા નું કામ હોરે૦ એતો બળીયા સાથે બાથ હો૦ તેતો જો ઇને ભરાયે નાથ હો૦ એતો તરવું છે સાગર નીર, હો૦ બાજે ન પામીએ પેલી તીર હો૦ એતો ભેદે તમારૂ ગાત્ર હો૦ સામા દઇત્ય છે કુપાત્ર હો૦ મને થાય છે માઠા શુકન હો૦ મારૂ ફરકે છે જમણું લોચન હો૦ મારો મોતીનો તુટયો હાર હો૦ ડાબે નેત્ર વહે જળધાર હો૦

દીસે ગગને ઝાંખો ભાણ હો૰ દીસે નગરી તે ઉજડ ગ
ન હો૰ રૂવે વાયસ ગાયને શ્વાન હો૰ એવા માઠા થા
ય શુકન હો૰ દુતો રજની દેણ ધરણ હોરે૰ એતો સા
ગરે આણીત વરણ હો૰ આવ્યા અગણીત અસવાર હો.
માંહો માંહે થાય છે હોકાર હો૰ એો દુંદભીએ વાજ્યા
ધાય. હો૰ એતો સેન્યા તમપર ધાય હો૰ ઓ આવ્યું
દળ વાદળ હો૰ એો ઝળકે ભાલાનાં ફળ, હો૰ પાખર
બક્તર પેરયા હો૰ દઈત્ય ભરાયા આવે કોપ હો૰ આવા
જે ધુધરમાળ હોરે૰ અસ્ત્ર દેતા આવે ફાળ હો૰ તેતો
શુરવીર મહાકાળરે હો૰ હવે થાશે કોણ હવાલ હો૰ના
થ જુવો વિચારી ગગન હો૰ જુધ રહેવા દો રાજન
હો૰ જો લોપો મારી વાણ હો૰ તમને માતપીતાની આ
ણ હો૰ આવ્યાં બાણ તે પલ્લેકાળ હો૰ મેઘાડમર છ.
ત્ર વિશાળ હોરે હડી૰

વલણ.

મેઘાડમર છત્ર બિરાજે, ઉલટી નગરી ખુવરે, અગણી
ત અસવાર આવિયા તેણે વીંટી લીધો અનીરૂધરે.

રાગ સિંધુ કડવાં. ૬૨

આવી સેન્યા અસુરની અનિરૂધ લીધો ઘેરી; કામકુંવર
રને મધ્યે લાવી વીંટીવળ્યા ચોફેરી. અમર કહે શું ની-
પજશે ઇચ્છા પરમેશ્વરી, રીપુ ગજના જુથ માંહે અનિ
રૂધ લઘુ કેસરી; બાણરાયને શું કરૂ જો ભુગળ ધરી કો
ગટ, વેરી વાયસ કોટી મળ્યા. હવે કેમ જીવશે પોપટ.
બાણાસુરે વાર્યા નવ કરશો કોની ઘાત, વાંટો ચોદશ૰
હુ મળીને હું પુછુ તેને વાત, માળીએથી આખાબાઇયર

ન મુકયું છોડી, પીતા પાસે જોધ સરવે હાથ રહયા તે જોડી. બળવંત દીસે અતી ઘણું સેન્યા બીહામણી, પવન વેગે પાખરીયા તે રહયારે હણહણી. આ દળ વાદળ કેમ શોહેશો એ સ્વામી શકોમળ આરે દઈત હવે શું થાશે પ્રગટ કામનાં ફળ ધઈવના કીધા દઈત્ય મુવા, તેને દયા નહી લવલેશ; કાચી વયમાં નાથજી; નહી આંબ્યા જુજને કેશ. ચાર દીવશનું ચાંદરણું કર ચઢી ગયું વહી અરભક તમારો એકલો વીંટી વળ્યા અસુર, એવું જાણીને સહાય કરજો આ સામગીયા સુર, કષ્ટ નિવારણ કૃશ્નજી હું થઈ તમારી વહુ જો આંચ આવશે તમ પુત્રને, તો લાજશે જાદવ સહુ, પ્રજાના પ્રતિપાળ છો તમો પનોતા મોરારી, સંભાળ સરવની લીજીયે નવ મુકીયે વિસારી, અમને તોપણ આશ તમારી, અમે તમારાં છોરૂ, લાજ લાગશે વૃદ્ધને કોઈ કહેશે કાળુ ગોરૂ, પક્ષી પાલણ પ્રભુજી પુત્રની કરવા પક્ષ, ભાગવાનને ભજતી બામની ભરથાર છે રીપુ મધ્ય. મુખ વક્ર નેત્ર બીહામણાં મુખ મુછો મોટા મોટી, તેવા અસુર આવી મળ્યા, એક શંખને સપ્ત કોટી. દળ વાદળ સેન્યા ઉલટી મધ્યે આવ્યો અનિરૂધ, વીર વીંટયો વેરીયે જેમ મક્ષીકાયે મધ. ધનુષ્ય ચઢાવ્યાં પાંચસે બાણે બહુ ચઢાવે બાણ આગે ગુણીજન ગડગડે બહુ ગડઅડે નીશાન. અંતર ચારભક અમે વીંટયો, તેમ શોભે છે ઇંદુ લઘુ જોગ ઉલટ ધણીને લેલાટે સ્વેત બીંદુ લઘુ કુંજરની સુંઢ સરખા શોભે છે બે ભુજ, સારાસન સરખી ભ્રકુટી નેત્ર બે અંબુજ ત્રણમત્ર જે વઢતો નથી આંણુનો જે બાહુ અનિરૂધ અસુર એના શોભે જેમ ચંદ્રમાં રાહુ આવી જોતું વઢે

દષ્ટે, મુછો મોટી ચક્ષ, વપુ શોભાવે ભુજ ભલાને ભા
રૂપ છે વૃક્ષ. ૨૧ આ સમે કહેવાડો. અથવા જુંગળનેધા
ર; અચો ટાળુ સસરનો ઉતારૂ એનો ભાર. ૨ શુ વપુ
બાણનુ બાલત્વ છે માંહે સર્પનો સાથ; કે પેટમાં પુરવજ
વસે છે, પીંડ લેવા કાઢે છે હાથ. ૨૩ કોઇ નાખે લાખ
ના, એણે ઘણાને ગોડ્યા કર, અથવા કોઇ પંખી દીસે
છે, એણે વંખત્માં છે પર ૨૪ ત્યારે હશનુ આલ્યુ બા-
ણને એ શુ બોલે છે બાળ. કુંભાંડ કહે સાંભળો, એત
મને દે છે ગાળ. ૨૫ બળિ સુત અંતર બળ્યો તો બા
કમાં બળવાન; શુ કરૂ જો લાંછન લાગે, નિકર વિંચીએ
કન્યાદાન ૨૬ સુભટ ત્રિકટ રાય આવ્યો, બોલીયો ગરવે
નફટ લંપટ નથી લાજતો બિટનો હણવા સરવે. ૨૭ કુ-
ળ લજાવ્યો કોણ છે, તસ્કરની પેઠે નિરલજ; અપરા-
ધ આગળથી કેમ ઉગરે, કેમ સિંહ આગળથી અજ.
૨૮ [illegible] આવી નાઠો, કાંઇ કારણ શરખુ બાસે; સા
ચુ કહે [illegible] રહે તુજ, બાળક રહે વિશ્વાસે. ૨૯
કોણ કુળમાં અવતર્યો, કોણ માત તાતને નામ; અનિરૂ-
ધ કહે [illegible] હતા, હવે પુછવાનુ શુ કામ. ૩૦ પીતુ
પીતામહ પ્રસિદ્ધ છે, જેનો દ્વારિકાં સંસાર; છોડી છત્રપ-
તી વર્યા હવે, ચતુર મન વિચાર; વૈષ્ણવ કુળમાં અવત
ર્યો, મારૂ નામ અનિરૂદ્ધ. જો જોડશો તો નગરી બાધી,
નાખીશ [illegible], ૩૨ બાણાસુર સામુ જોઇને હોબાં
ડ [illegible] લાગે આગી કરી કન્યા વર્યા તે, કોણ વંશવપા
બે, ૩૩ પુત્ર જાણી કૃષ્ણનો, • પછો બાણ બસે છે કર
નીચ વરે કન્યા વરી, પછી મારૂ બેઠુ ઘર. ૩૪ રીસે રા
ક ધુણાવીને, ધનુષ્ય કરમાં લીધુ બાણાસુરે યુદ્ધ કરવાને,

માંહી ઝુલાવો દીધું. ૨૫.

રાગ ગોડી કડવા ૬૨.

અસ્સ કુંજર રથ ભ.થા ભરી, આવ્યો બાણાસુર વઢ હરી, જોવાને નવ માએ સુર, ચઢી આવ્યું જેમ સાગરપુર; ૨ વાજે પંચ શબ્દ રણતુર. મારી જોદ્ધા કર્યા ચકચુર, બાણાસુરના છુટે બાંણ છાઈ લીધો આભલીયામાં ભાણ, ૨ પયુ કટક દળ ભેળાભેળ, જેમ કાપે કોવાડે કેળ, આટલા એટલા ધરણી ઢળ્યા તેમાં કોઇ પાછા નવ વળ્યા. ૩ આવી ગદા તે વાગી શીશ, નાઠો હસ્તીને પાડી ચીસ. બાણાસુર ઉપર ઝુંગળે પડી, ભાગ્યો રથ પડ્યો કડકડી, ૪ રાયની ગઈ છે સુધને સાન, ભાગ્યું કુંડળ છેદ્યાં કાન. પાછો લેઇ ચાલ્યો પરધાન, ઘેર જાતામાં આવીસાન. ૫ પછી બોલ્યો રાજન સાંભળો મારા પ્રધાન, હાસ હમણાં ઝુંગળ આવશે; જાણું છું જે જીવતો જશે; ૬ પ્રધાન કહે કાં થયા અજાણ, ક્યાં ગયું મહાદેવનું બાણ. મેલો તો થાશે કલ્યાણ, આ ફણીએ બંધાશે પ્રાણ. ૭ લેઇ બાણાસુર પાછો ફર્યો, તે ઉપર માળીયે સંચર્યો. અનીરૂધે વિચારી વાત, હવે હું બે જોડું હાથ, ૮ શીવતુર તે સાચું કરૂ, વચન એનું મસ્તક ધરૂ, અનીરૂધે બે જોડ્યા પાણ, બાણાસુરે મેલ્યું બાણ. ૯ આફણીયે બંધાઇ પડ્યો, ઉપરથી પરવત ગડગડ્યો. ભાતો ગડદા પાટુ પડે, તે દેખીને ઓખા રડે, ૧૦ ત્યાંથી મનમાં વિચારજ કર્યો. અનિરૂધને લેઇ સંચરયો, મારતા કુંવરને લેઇ જાય, ઓખા હવે માળિયા માંય.

રાગ રામકળી કડવું ૬૩.

માળીએ સાંભળે છે ઓખા હવે માળિયેથી ખાઈ ઝંપા

આશી વની તો નવ ખમાય, દીઠા કોઈ કહેશેરે [illegible] પિકજીને મારીયારે. ૧ બાઇ મારાં પેલા તે ભવનાં પાપ, આજ મારે આવડો શો સંતાપ; શે નથી મરતો પાપી બાપ; માપેથી ઉતરતીરે ફેરે હો પડજો સગા બાપનેરે. ૨ હાંરે મારા કંથની કોમળ કાય, એવા એવા માર તે કેમ ખમાય; ઓ પેલા દુષ્ટને ન મળે ઉપાય. ફેરાપણુ આ ફેરે હો બાળપણા વેશમાંરે.

ચાલ

ચિત્રલેહા કહે બાઇ શા રે રડે છે; તારા કરમની નહી આય હાણ; જઇને હું સમજાવું છું જે તારા પીતાનાપ્રાણ. ૧ ચિત્રલેહા આવી ઉભી રહી, જ્યાં પોતાનો તાત; સાંભળો પિતા વિનતી, કહેશો સમજાવી નહી વાત. ૨ આ છે મોટાનો છોકરો તે, તમે જોઇને છેદશો શીશ; મા થા ઉપર શત્રુ થાશે, હળધરને જુગદીશ; ૩ એને વડ હવે બળી પાતાળે ચાંપ્યો, એવાં છે એના કામ. વગર વિચારે મારશો તો. ખોશો પરને ગામ. ૪ પ્રધાને જ ઇને કહ્યું, જ્યાં છે બાણાંસુર ભુપાળ; રાજા રખે એનેમા રતા, તે છે મોટાનો બાળ. ૫ પરણી કન્યા કોઇ પરણે નહી, માથે રેહેશે આળ; લોકમાં કહેશે જમાઇ મારીયો એવી દેશે ગાળ. ૬ માટે ઘાલો કારાગ્રહમાં, હાથે ન કરી જે ઘાત, એકલે દશ લાખ મારયા તે, મોટી કીધી વા ત; ૭ પછી વજ્ર કેરી કોટડીમાં, બેસારયો બે તન; સ રપે તેને વીટીયોને, કરયો ફરતો અગન; ૮ તે પુઠે જ ળની ખાઇયો ખોદી, મેલ્યા બહુ રખવાળ. સરપ ફરા ફરતી, પરજવા લાગ્યો બાળ. ૯ અનિરૂધને બંધન કરી- ને. વિટીયા બહુ સરપ, દાસ કુંભાને બાંધીઓ, પછી

ઓ તે નૃપ. ૧૦

વલણ.

નૃપ ગાજ્યો મેઘની પરે, ઉતરાવી ઓખાયરે; અનીરૂ
ધને બંધન કરી; બાણાસુર મંદીરમાં જાય રે.

રાગ રામગ્રી કડવાં ૬૪

બાણે બન્યોને બાંધીયા; નકીતમ નરને નાર; અનીરૂદ્ધ રાખ્યો મુખ આગળે, ગુપ્ત રાખી કુમર; બાણે બન્યોને બાંધીયા ૧ ચકટામાં ચોર જણાવીયા. ઢાંકયો વિભીચાર; ઓખા છાની મંદીર મોકલી, રાખ્યો કુળનો તે ભાર. બાણે. ૨ લક્ષણવંતો હીંડે લેકતો, ખેહેકતો તે અવાસ; દઇત્યનુ દળ તે પુંઠે પળે, ઘેરી હીંડે છે દાસ; બાણે૦ ૩ એક પેચ છુટયો પાઘડી તણો, તે આવ્યો પાઘ પ્રમાણ ચોર ને મોરજ મારીયો, તેને કરે લોક વખાણ; બાણે. ૪ ઓખા ફરીને જો પરણશે, તો ભુલશે ભવ ભરથાર તે સ્વામી તે શુ સુખ પામશે, લીધુ તેણે અમ્રત સાર. બાણે૦ ૫ કો કહે તેમાં દઇવત દીસે ખરૂ, રૂપવંતો રસાળ; કટાક્ષમાં કામની મોહી પડે, તેની માયા મોઝાર. બાણે૦ ૬ તેની ભુલવણી ભ્રકુટી તણી ભુલી પડે તે નાર, કુંવારી કન્યાને કામણ કરે. સંતાડો સર્વે કુમાર- બા. સખી પ્રત્યે સખી ઉચરે દેખો અંગ ઉવેદ બાંધ્યો જુવે છેઆપણ; બણી તેને છે એવી ટેવ બાણે૦ ચાર માસ આશા હોતી ઘણી; લાગ્યો સ્નેક વિવાદ; માળિને સુખ પામ્યો થણ, પછી લાગ્યો લોક અપવાદ. બાણે૦ ૯

વલણ.

લાગ્યો લોક ઉપવાદ પણ, પામ્યો દેવ કન્યાયરે.
પછી બાણાસુરે અનિરૂદ્ધને, રાખ્યો ઓખાના ઘરમાંયરે

રાગ ધવળધન્યાશ્રી કડવા ૬૫

શુકદેવ કહે છે પરિક્ષિતને, તમે સાંભળો કહું અંકર યજી; કામ કુંવરને બાંધી રાખ્યો, ઓખાના ઘર માંયજી નાના વિધનાં બંધન કીધાં, કાઢાડી ન શકે સ્વાસજી. ૧ ક ચંદ્રનાં મુખ દેખી દામણાં દેખી થાય ઉદાશજી. બા ણમતી બાણાસુરની રાણી, નયણે ભરે જળ ચક્ષજી, શ્રી જમાઇને ભુખ્યાં જાણી, છાનુ મોકલે ભક્ષજી. ૩૪ ખી નાથનું ઓખા નયણે ભરે છે નીરજી; અનિરૂદ્ધ આ પ બળે કરીને ઓખાને દે છે ધીરજી. આદર તો અસુરકુ ળને તેવડુ તૃણ માત્રજી, શોભા રાખવા સ્વસુરની હું, બં ધાવ્યું ગાત્રજી. આગમાં ઉઠુ શીઘ્ર છુટુ, દળુ દાનવ જી મજી. શું કરૂ જો સ્વસુરપક્ષમાં રાખવું છે સુખજી. આ કાશ અવનીની એક થાશે, એવો નિપજશે ધંધજી; અગ્નિ કુંડી જ્વાળ ઘુમરમાં અસુર થાશે અંધજી ૭ સહાય થ શે શામરામ આવતા, સર્વ છુટશે બંધજી, કૃષ્ણ આવી બાણાસુરને. છેદશે સહસ્ત્રજાં સ્કંધજી. ૮ મારા સગજો સુક શી તમો ઝાંખુ કરો મુખ ચંદ્રજી; બંધન પે દુઃખ દે છે ઘણું તારાં અશરૂનાં બુંદજી તેમ આશનાવાસના કરીને, રાખ્યુ ઓખાનુ મનજી; ત્યાર પછી ત્યાં શુ થયુ તમે સાં ભળો રાજનજી ૧૦ પછી ભવાનીનુ સ્મરણ કરીને બાંગે કુ લાગ્યો પાયજી ભગવતી ભવતારણી મારી, આવી કર જો સહાય. ૧૧

ચાલ.

મા તુ બ્રહ્માંણી તુ રૂદ્રાણી, તુ ઇંદ્રાણી કૃષ્ણા સ્થાવર જગમ તુ સચરાચર મૃગ ખડ ઉપર ત્રષ્ણા દૈત્ય તે પાતાળ ચાંપ્યા, રક્ત બીજ રણ રોળ્યા, શુંભની શુભ મ

ભીમાસુર માર્યા, ચંડ મુંડ દંડોળ્યા. ધુમ્ર લોચનને હણી હણીઓ, મધુ કઇટભ તેં મારગો, અનેક રૂપ ધર્યાં તેં અંબા સુરીનર પાર ઉતર્યા, એ હીંગરાજ હીંગોળી માતા કોલ્હાપુર તે કાળી; આશ ઇસ્વરી તું છે અંબા સત ખનપુર બહુચર બાળી. નગરકોટની તું સીધવાઇ, બગલા મુખી લાગુ પાય રાણી રૂડી ઉંટવાળી માતા, બીરાજતી દક્ષણમાંય. અન્ન પુરણા ભૈરવી ત્રિપુરારી; રેણુંકા છન્ન સંગી રાજેસ્વરી ચામુંડા માતા, દુ:ખ હરણી માતંગી. એવી રીતે સ્મરણ કીધું, તતક્ષણ ભવાની આવી; અનિરૂદ્ધને માએ કહ્યું તે, બાળક કેમ બોલાવી. અનિરૂદ્ધ કહે સાંભળો માતા, મારૂં દુ:ખ કહ્યું નવ જાય, સરપ કેરા ઝેરથી, મારી ઘણી બળે છે કાય, ભવાની પ્રસન્ન થઇ કરી ઝેર કર્યું સરવે નાશ, પછી અંતર ધ્યાન થયાં માતા બાળકની પોહોચી આશ, તેવામાં ત્યાં નારદ આવ્યા, બ્રહ્માના કુમાર; જુવે તો કાળાગૃહમાં અનિરૂદ્ધ, વરસે છે જળધાર. ૧૦ નારદ કહે છે અનિરૂદ્ધને, મારૂં સંકટ કાપો; રૂડી વહુ તમો પરણ્યા માટે, ગુજને દક્ષણા આપો. તમને દક્ષણાની પડીને જાય છે મારા પ્રાણ; શરીર ધ્રુજે આતી ઘણુંને, બોલી ન શકે વાણ, શીદ બીહે છે પ્રાણી તું, બોલ મુજ સંગાથ, બાણાસુરની વરયો પુત્રી તે થઇ પૃથ્વીમાં ખ્યાત. દિપાવ્યો વંશ વસુદેવનો બંધાયે લંછન શુંય, કાંસે માધવને મોકલું દ્વારકામાં જાઉછું હુંય, ઉડળમાં તે આભ ધાલ્યો, અંતરમાં શે ન કુસે; ઘોડે ચડે તે પડે પૃથ્વી, ભણે તે નર ભુલે. ૧૫

વલણ.

અાંતર શે ન કુલ્યો જીદ્ધા, મુકાવશે ભગવાનરે અનિરૂ

હની આગ્ના લેઇ રૂપી હવા અંતર ધ્યાનરે. ૧૬

રાગ બીહાગડો કડવાં. ૬૬

તાળ ઉલટ દયા ન આવે પેલા દઇત્ય પતિને, મહા બળીયા દુર મતજી બાકરો બાંધીલીજ વર સાથે, વહેર વધારયુ સત્યજી દયાન આવે, ૧ પાતળીયા મુખ પંકજ પી ઉજીરે નાગ પાસના બંધજી; બાંધી લીધો બળે કરીને કો-મળ રૂપે મકદજી. દયાન આવે ર જોરે ધરણીવર અ વર, આપદા પામે નાથજી પુત્ર તમારા ઉપર જઉ.રાજ, કરે છે દઇત્યનોં સાથજી. દયા ન આવે, ૩ બારોળ કઇ બંડે મેલ્યું વકારયે બળિયો વીરજી, તોયે રણથી નવ ઓસરીયો, સાગરનું જેમ નીરજી, દયા ન આવે. ૪ બે દ કરીને બાંધી લીધો નાગપાસના બંધજી, સ્વાસ ન મા વે બહુ અકળાયે, અંગ આકરયાં સંધજી. દયા ન આવે. ૫ તાપ સમાયે નહી સ્વામીા હું કરૂં દેહનો પાતજી વા ર લાગે લક્ષ્મીવર તમને, તો થાશે મહા ઉતપાતજિ, દ યા ન આવે, ૬ કમળ મુખ શ્રમથી સુકાયુ, કન્યા કરે આક્રંદજી, અનિરૂદ્ધ સમરે શામીયાને, કમળા વર ગોવીંદ જી, દયા ન આવે. ૭ વાહે વાહેરે ત્રીકમજી, સુતની ક-રજો સાહેજિ, વીપત વેળા વારે ચહડીને કરો ભગતની રક્ષાયજિ. દયા ન આવે. ૮ ગજગ્રહથી મુક્ત પમાડયો કીધી હરીચંદ્ર રક્ષાયજિ, દાનવ કુળ નિકંદન કીધાં કી ધી પ્રહ્લાદની સ્હાયજિ, દયા ન આવે. ૯ આજ આંખે થી આંસુડાં ચાલે, જાશે મારા પ્રાણજિ; સુખ શરીર શા તા નહી અંગે, લાગ્યો દવ નીરવાણજિ દયા, ૧૦ મન. ક વાચાયે વર વરયો, અવર તે મિથ્યા જાણજિ રૂપ. અને ગુણવંતો સ્વામી સત્ય કહુછું વાણજિ, દયા ન આ.

વે, તાત કઠોર દયા નહી હૃદીયે, કોમળ મ ગે કંસજિ, પ્રહાર કરીને બાંધી લાવ્યા, શ્રીહરી વેગળે પંથજિ, દયા ન આવે. કોણ સહોદર આવત અવસર, શોધ કરવાને જા યજિ; તાત ભ્રાતને જાણ નહી તે કોણ ઉઠીને ધાયજિ, દયા ન આવે. પિતા પિતૃજિને વેરીરે દેખે, પરભવે બહુ વેરજિ; નાગ તણા ફુંકારા ભળ ભળ, ફરતી નાંખે લ્હેરજિ દયા ન આવે, ટળવળે અંગ અગ્નીરે દહયા, કંઠે પડિયો શોષજી, પુર્વે તણાં કર્મ આવી નડીયાં, કોને દીજે દોષ જિ, દયા ન આવે, ૧૫ તાત કહે તો કયારે પાડુ વીખ ખાઉ આ વારજિ, સ્નેહ ન જાણેરે કોઇ મનનો, કોપી ઠે ભરથારજિ; દયા ન આવે, તાત તણે મન કાંઇ નહી મુને સમજો લાગે સ્નેહજી; છોરૂ પોતાનાં જાણી કીજે, દયાળ ન દીજે છેહજિ, દયા ન આવે, ૧૭ બાણાસુર મ હા પુરૂષ જ્ઞાતા, જેથી સુક ન થાયજિ, બાળક ઉપર પ્રહાર શો કરવો, જહદી હોય અન્યાયજિ, દયા ન આ વે. ૧૮ વહાલા થઇરે વેરજ વાળો, શું નથી આવતી લાજજિ, નિચ પદારથ નથી કુળ નિચુ, કૃશ્ન કુંવર મહારાજજિ, દયા ન આવે, ૧૯ નીચુ નાક ન હોવે એ થી. નીર્ધ કશો સંગરામજિ, મોટા સાથે વિરોધ ન કરી પે નહી નિરમળ હળધર શામજિ, દયા ન આવે. સક પૃથ્વી ચાકે ચઢાવી, અસૂરનો ફેડયો ઠામજિ, વૈર વધા રી વીઠ્ઠલ સાથે, કયાં કરશો સંગરામજિ. દયાં ન આવે ૨૧ સ્વામી મારાને શીર સમરથ, તેને ચઢશે કોપજિ ભ ક ઇચ્છે છે તાત પોતાનું, વિરનું બીજમાં રોપજિ, દ- યાં ન આવે. જુદ્ધ સમે આકાસે રહીને, જુવેછે નાર દ દેવજી, ભયમાં આણીશ અમે જાશું દ્વારામતી, જુદ્ધ

કરશું તતખેવજિ. દયા ન આવે. ૨૩ નિરભય રાખી વી ણાધર ગયા, પરવરીયા આકાશજી; પોહોંત્યા ત્રણી ઉત રેયા હેઠે; ભેટયા શ્રી અવિનાશજી દયા ન આવે. ૨૪

વલણ

ભેટયા શ્રી અવિનાશને, કુશળ વારતાં પુછી વળી; કહે નારદ અનિરૂદ્ધને રાખ્યો, કાળાગ્રહમાં દઇત્યે મળીરે.૨૫

રાગ ધન્યાશ્રી કડવા ૬૭

શુકદેવ કહે છે પરીક્ષતને બાંધ્યો તે જાદવ જોધજી; હવે દ્વારીકાંની કહુ કથા જાદવા કરે શોધા શોધજી ૧ હિ ડોળા સહીત કુંવર હરીયો છોડી ગયુ કોઇ દોરીજી હાહ કાર થયો પુર મધ્યે અનીરૂધની થઇ ચોરીજી ૨ રતિ અતી આક્રંદ કર છે, મળ્યુ તે વિનતાનું વૃંદજી રૂકમ ણી રોહીણી દેવકી સર્વે કરે અક્રંદજી ૩ જાદવ કહે છે માધવને, શુ બેઠા છો સ્વામીજી વિચાર કરી વિલંબ ન કીજે, કુળને લાગી ખામીજી ૪ વસુદેવ કહે શામ રામને શુ બેઠા છો ભુપજી વિચારો શકે જળમાં બુડયો; કયાં ગયો કુંવર અનુપજી ૫ ઉગ્રસેન કહે અચરજ મોટુ કેણે હરયો હિંડોળોજી દેવી દઇત્ય રાક્ષસનુ કાર ણુ તે, ખપ કરીને ખોળોજી સાથને જદુનાથ કહે છે ભા ઇ શાને કરો છો શ્રમધી ગોત્ર દેવાનુ ગમતુ થાશે, કુંવ ર હરયાનુક્રમજી અગિયાર વરસ અમે ગોકુળ સેવ્યુ, મા માજીનેત્રાસેજીપ્રદ્યુમનને શખ હરિ ગયો,આવ્યો સોળમે વરશેજી ૮ તેમ અનિરૂદ્ધ આવશે તેમ સાચવશે કુળ દે વીજી કષ્ણે કુટબને રોતુ રાખ્યુ આશા દીધી એવીજી પાં ચ માસ વહી ગયાને જાદવ છે મહા દુઃખી શ્રેણીતપુર શ્રી કષ્ણ સભામાં આવ્યા નારદ રૂષીજિ ૧૦ હરી ૫.

જાદવ થયા ઉભા, માંન મુનીને દીધુજિ આણંદથી આસ
ન આપ્યુ ને. ભાવે પુજન કીંધુજિ નારદજિની પુજા ક
રીને હરીયે કર્યા પ્રણામજિ કહો મુનીવર કયાંથી પધાર્યા
અમ સરખુ કાંઇ કામજિ કર જોડીને નારદ કહે છે, સાં
ભળો જુગજિવનજિ પુત્ર તાગરા સરવેનુ મારે, કરવુ છે
દરશનજિ મારા જોતાં પુત્ર સરવેને સાથેથી તેડાવ્યાજિ;
એક લાખને એકસટ હઝાર; એશી આગળ આવ્યાજિ
સર્વે પુત્ર સામુ જોઇને, પુછેછે નારદ મુન્યજિ આટલામાં
નથી દીસતો પ્રદયુમનનો તનજિ ભગવાન કહે છે નારદ
જિને કાંઇ તમે જાંણોછો ભાળજિ ઘરમાંથી જતો રહયો
છે, પ્રદયુમનજિનો બાળજિ ૧૬ નારદ કહે છે હું શું જા
ણું તમો રહોછો સાગર બેટજી; જેને ઝાઝા દીકરા, તેને
તો દઇવની વેઠજી, ૧૭ ત્યારે ભગવાન કહે છે નારદને
પુત્ર વિના કેમ રહેવાશેજી; ત્યારે નારદ કહે છે પ્રશ્નમાં
આવશે એવું કહેવાશેજી, ૧૮ પછી આસન વાળી દીધી
તાળી નાક ઝાલ્યુ મનજી વેદા ગણીને નારદ કહે છે સાં
ભળો જુગજીવનજી. મારા પુત્રનુત એક નારીયે કર્યું છે
હરણજી, ત્યારે હરી કહે દ્વારીકામાં આવે, તેતો પામ મ
રણજી. નારદ કહે છે તમો સુણો સામળા, સંભળાવું એ
ક વાતજી, મારે એવી પ્રતિજ્ઞા છે જુઠુ ન બોલુ નાથજી
શ્રોણીતપુર એક નગ્ર છે તેમાં બાણાસુરનુ રાજજી. પ્ર-
સંગે હું ત્યાં ગયોતો. મારે કાંઇ એક કાજજી. રાજા બા
ણની પુત્રી ઓખા; તેને હવું સ્વપ્નજી અનિરુદ્ધ સહેજે
વરી ગયો તેનું વિભળ થયું છે મનજી. ચિત્રલેહા ચંચ
ળ નારી વિધાત્રીનો અવતારજી તે આવી દ્વારીકામાં પ-
છી રન ઠકરે વિચારજિ કઠણુ કામ કરવુ છે મારે એ

કલાનું નહી કામજી, મારૂં તેણે ધ્યાન ધર્યું હું આવ્યો તેણે ઠામજી મેં તામશી વિદ્યા ભણાવી તે ઊંઘ્યું બાધું ગામજી, અનિરૂદ્ધને લેઇ ગઇને ઓખાનું થયું કામજી. કે ઇપેરે લેઇ જાયે એમ બોલ્યા જુગદીશજી, ચક્રમારૂં ઊં ઘે નહીને છેદી નાંખે શીશજી, ચક્રનોતો વાંક નથી તે નીસર્યું તુ ફરવાજી, અમ સરખા સાધુ મળ્યા તેને બેસાર્યું વાતો કરવાજી, ભગવાન કહે શાબાશ નારદીયા, એવાં તારાં કામજી, માંથા ઉપર ઉભો રહીને ભજુ મરાવ્યુ ધામજી નારદ કહે છે કૃશ્નને મેં નથી કરયો અન્યાયજી, જોયા પછી તમે જાણજો ઘણી ફુટડી છે કન્યાજી ભલીરે કન્યા ભલીરે વહુ તમે ભલો ફરાવ્યો વિચારજી ઉવડાં મારા પુત્રના ત્યાં શા છે સમાચારજી. મહારાજ જેણે ભોગવી છે બાણાસુરની બાળજિ, દસલાખ દઇત્યનો એકેવાર પુત્રે આણ્યો કાળજિ શીવનો વર સાચો કરીને ગયો અસુરને હાથજિ, હમણાં તમારા પુત્રની ઘણી દુ:ખની છે વાતજિ, ઊંધે મસ્તક બાંધીયોને તળે લગાડયાં અગનજિ, લીલા વાંસનો માર પડે જેમ, ભાગ્ય હશે જિવશે તનજિ. ૩૪ વાત સાંભળી વધામણીના વગડાવ્યાં નીશાનજિ, શામરામ તતપર થયા હવે જિતવો છે બાણજિ, તે માટે તમને કહુ, ત્રિકલજિ વેહેલા થાઓજિ. જો પુત્રનો ખપ કરોતો શોણીતપુરમાં જાઓજિ. ૩૬

રાગ સારંગ કડવાં ૬૮

કમળા તે કલ્પાંત કરે છે, હૈડે તે ઉઠી જ્વાળજો મારો કુંવર કાળાગ્રહમાં બાંધીયોરે, મારાને પાઘડી બાંધતાં ન આવડેરે, મારો અનિરૂદ્ધ નાનેરૂ બાળજો મારો કુવર. ટેક. રૂક્ષ્મણીયે કૃશ્ન તેડાવીયારે, તમે સાંભળો દીનાના

થજો મારો બાળક અસુર ઘેર બાંધીયોરે, તેતો કહીના કહજિયે વાતજો, મારો૦ મારો અનિરૂદ્ધ ભોલી નથી જાણતોરે, તેતો શું જાણે જુદ્ધ કેરી વાતજો; હિંડતાં ચાલતાં અખડાઇ પડેરે, અનિરૂદ્ધ નાનેરૂ બાળજો મા૦ મારાને નિશાળે ભણવા નથી મોકલ્યોરે, નથી સહયો અંધારનો ગારજો પ્રભુએ અમને પુરૂષ ન સરજાડીયાંરે તો સહુ પેહેલાં વહના જાતજો મા૦ ૪ ત્યારે શ્રીકૃષ્ણે ગરૂડ તેડાવીયોરે તેતો આવીયો તતકાળજો ભગવાન કહે છે ગરૂડનેરે, તમો કેટલો શેહેસો ભારજો, મા૦ તમો છપન કોટી જાદવ જેટલારે, તેતો સરવે થાઓ અસ્વારજો તમે છપન કોટી જાદવ જેટલારે, તેતો સરવે થાઓ અસવાર જો તમે સાંભળો કૃષ્ણ કોડામણારે મારા અગતણા રખવાળજો મ રો૦ ૬ મુજ ઉપર ચઢી બધી દ્વારીકારે. તોએ મુજને ન આવે આંચજો છાશી જોજનની મારી પખનારે ત્રણ જોજનની મારી ચાંચજો મ.રો૦ ૭ પછી ગરૂડે ચડીને ગોવીંદ પરવરયારે ત્યારે ગરગડાયાં નીશાન જો પંખના વાગી જ્યારે ગરૂડનીરે, ત્યારે નાશી ગવા સરવે સરપજો મારો૦ ૮ મારો કુવર કાળાગ્રહથી છુટીયો જયારે ત્યા આવ્યા સારંગપ્રાણજો શ્રીકશ્નવાડીમાં ઉતરયા· તેનાં કોણ કરેછે વખાણજો, મારો૦ ૯

વલણ.

કશ્ન વાડીમાં ઉતરયા, ભાગ્યુ રાયનુ વનરે;
ગરૂડને આપો આજ્ઞા મુકાવી લાવે તનરે ૧૦

રાગ ઢાળ કડવાં ૬૯

ગરૂડ ત્યાંથી પરવરયો એક નદી આવી અપાર તેમાં રેલું ચાંચ બોળી. પણા લીધુ શોષ ૧ ત્યાંથી આઘેરો પ

૧ વરચો જ્યાં ખેરતણા અંગાર, પાણી પેહેલું પીધું હતું તે વાવસુ તે હાર ર ત્યાંથી આગેરા પરવરચો જ્યાં ભુત ને પરેતઃ પાંખ મારી પાડીયા કીધાં સરવે અચેત. ત્યાં થી આગેરા ચાલીગો કુવરને કે.ટે નાગ, નાના ને આખા ગજ્યા મોર વા કીધા એ ભાગ ૪ ભલુ થજો ભગવાન તમારૂ પુરણ પામચો અહાર, કુંવરને મુકાવી લાવ્યા જ્યાં છે જુગાધાર. બાંધવને અક્રૂર એ હરખીયા ભલા કૃષ્ણ ના તન, તમેરે આવજ્યા વરવાને અમને. અમને પીર સતા લાવશી તમે જમતા પકવાનરે.

રાગ ઢાળ કડવાં. ૭૦

આણી પોને કુંવર મારા, શરમાણા નવ થઇ ; મા રી વાતો તુજને કહુ તું, રાખ તાહારે લઈએ. ૧ કુબજા પેસી રાંટી ડુંટી, કંસરાયની દાસ; મારા મનમાં ત ગ મી બેસ;રી રાખી અવાસુ. ૨ નરકાસુરને મારીને, સોળ હજાર લાવ્યો ઘરણી; તારા સમજો એમાં મુજને, એકે નથી પરણી, ૩ તારી માને જઇને લાવ્યો, બાંધવને બં ધાવી, જાંબુવંતી રીછડી, તેને માનીતી કરી બોલાવી; ૪ તું તો મારો દીકરો ધન તારી માતું પેટ, બીજા સ રવે દીકરા તે દઇવ કેરી વેઠ. ૫ આપણા કુળમાં ચાલ્યુ આવ્યુ શરમાણા નવ થઈએ; રૂડી નારી દેખીએ તો હર ણ કરી લઇ લઇએ. એધવને અક્રૂર એ હરખીયા ખડખ ડ મેલ્યા દાંત રૂડી શીખામણ છોકરાને દેછો સુંદર સ્યા મ. ૭ જો એવી શીખામણ છોકરાંને દેશો તો સુકવુ પ ડશે દ્વારિકાં ગામરે. ૭

રાગ જેવંતી કડવા ૭૧.

[illegible] જાદવ મોકલ્યો તે શ્રોણીતપુરમાં જાય જ

ઇને કહે બાણાસુરને, પરણાવો કન્યાય શ્રી૦ ૧ હોંશ હો
ય તો જુધ ને આવ્યો તેમાં નથી અમારે નાય; જાદવ
વ ત્યાંથી સંચરયો, આવ્યો અસુર સભાની માંય શ્રી૦ ૨
સાંભળને રાજા વિનતી આવ્યા વઇકુંઠ નાથ. નહિ તો જુ
ધ કરો અમ સાથ શ્રી૦ ૩ બાણાસુરને માહા દુખ લા
ગ્યુ નેતરે વરસે અગન, નીચ જાદવને જોઇએ. મારી કુ
ળવંતી એ તન. શ્રી૦ ૪

ચાલ.

એ ભરવાડે એ પીંઢારે ગોકુળમાં ચોરી ગાય, મારયા
વિના મુકુ નહી જે થનાર હોય તે થાય. ૫ સેન્યા લઇ
ને રાજા ચાલ્યો જોધાને નહી પાર. હસ્તી ઘોડા હેવે
સુખપાલો, બાંધ્યાં બહુ હથિયાર. ૬ ખડખડ ખાંડાંને તુ
બર ઝોર ગોળી હાથને નાળ, ત્રિસુળ સાગને મુદગર ફર
શી તોમરને ભીંડી માળ, ૭ લાલ લોહમે ઝમકે ઝેરી હા
થ ધરી તરવાર જોધા જોર કરતા આવ્યા તે કરતા મા
રો માર. ૮ કો જોજન કો બે જોજન ઉચા, કોને સમ
ખાવા નહી સીસ, વિકરાળ દંત મોટા દેખાડેને વળી પાડે
ચીંસ. ૯ બુમરાણ કરતા આવી પડીયા જાદવની સેન્યામાં
હચ, ગીરધારીને ઘેરી લીધા પડે બાણાસુરના ઘાય. ૧૦
પરિઘ ત્રીશુલને પડે કાવાડા મુદગલને વળી કુરશી સં
ગ્રામ સહુ સેન્યા કરે આયુધ ધારા રહેછે વરશી. ૧૧
જુગદીશ હલકારયા કર ધનુષ્ય બાણને તીર. તુટે કુંભ
સ્થળ ફુટે, દંતુશળ ચાલે નીર રૂધીર ૧૨ બહુ ઝડ ત્યાં
પડવ. લાગ્યાં ભુંગળને ભડાકે વાંકડી તરવારયો મારે ખ
ડગને ઝડાકે. ૧૩ તુટે પાખરને પડે બકતર કીધા ક્ચરે
ઘાણ સરવે જોધા! મારી કરીને પાછા વળ્યા ભગવાન.

વળણ

પુરાણુ પુરૂષોતમ પાછા વળ્યા. કરી અસુરનો નાશરે;
સેન્યામ; આવી કરીને શંખનો કરયો નાદરે, ૧૫

રાગ મારૂ કડવાં ૭૨

શંખ શબ્દ તે વિડારણુ, રિપુ દૈતનું વિડારણુ ત્રણુ
આવ્યા તેજાણુજ થયુ, બાણુ પ્રાક્રમ તે કયાં ગયુ, ૧
અનિરૂદ્ધ કહે સુણુ સુંદરી, શંખ જણાયો આવ્યો હરી.
છુટયા બંધ તે આજ થકી એ ગાંજે હળધર સાત્યકી ૨
બોલે પ્રદુમન મોટે સ્વરરે બાણુ પાણુ છેદાસે ખરે, ગો
વિંદ ગત્ય ન જાએ કળી, જાદવ સેન્મા આવી મહી; ૩
જાદવ સેન્યાએ ચાંપ્યો દેશ. મંત્રી કહે દ્વાર દિસે ઉતપા
ત ૪ મંત્રીને કરી નેત્રની સંજ્ઞા સેન્યાને આપો આગના
દુદુંભી નાનાવીધ ગડગડે; આયુધ ધરીને યુધે ચડે ૫
ત્યા રૂપઇ કહાડયા લખાં, સેન્યા સજી ટોપ છત્ર રાખ્યાં
પાટ સ્વધર અદ્વર પાળી, ડચકારે ઘોડા હે કાળે, ૬ મો
રડે મણી ફુમતાં લટકે પોતાના પડછાયા દેખાં ભડકે, વાં
દરે વાદે નાચતા છુટે ઘોડાને પાણીપંથા. ૭ કાળા કાબ
રાને કલકી, કુમેદ લીયાને પચરંગી હાંસાળો હએ હણી
એ જેહ કાળા કક્ડી કાબરા તેડ ૮ પીળા પાખર પોપ ,
ટ સ્વેત; વાયુવેગા માંકડીઆ કે તંરથ પાળા અસવાર
અનત, દીર્ઘધસે મુખ કરડે દંત પુરની પોળો સેન્યાન
માય, હણો જાદવ કહેતા જાય. ટોળા ઉપર ટોળાં, આવે
પગને પ્રહારે ધરતી ધ્રુજાવે. ૧૦ રીસે અંતરમાં ધરહડે
રણે રાય બાણુસુર ચડે, ઝટકાર કરે બાઝાસુર મલ પૃથ્વી
થઇ જ્યારે ઉથલ, ૧૧ ગર્જના કીધી મુખથી ભુપાળ ખ
...માં સાને પાઠ અપલોક સુધી પેહોંકો નાદથણો

કૃષ્ણને દીધો સાદ. ૧૨ ગરૂડ આસન આવ્યો બેપે ફરી નહી જાવા દઉં કુશળો ફરી, ઉનમદ જાદવ ઉછાંછળા તમો પામો સકળ સંસાર ૧૩ કુંવારી કન્યા કપટે વરયો બાલને શ્રાપ થાય પાધરો, કુકુ કરમ કીધું કુંવરે, વળી તું વઢવા આવ્યો ઉપરે. ૧૪ ત્યારે હશીને બોલ્યા ભગવાન અમો લઈ આવ્યાછું જાન. જો વિધાતાએ કીધો સબંધ, વર કન્યાના છોડયા બંધ. ત્યારે બાણાસુર બોલ્યો તતકાળ સબંધે શાનો ગોવાળ એવી આપીશ પેરામણી સહુને મોકલીશ જમપુરી ભણી. બાણાસુર બોલ્યો વ્યંગ ત્યારે કૃષ્ણે દીધુ સારંગ; કડાઝુડ બે કટક થયાં ઉઘાડાં આયુદ્ધ કર ગ્રહયાં. ખાંડાં ફરશીને તરવાર, કોક કાહાડે માંથેથી બાર ત્રીશુળ તોમર ગદા મુશળ ગાજે ગમધરી મુશળ છપન્ન કોડ જાદવ ગડગડે દાનવ ઉપર તુટી પડે. દાનવ દળ બહુ પળાય, બાણાસુર દેખી અકળાય. ૧૫

રાગ જુલણાછંદનો કડવાં ૭૩

અલ્યા જા પરો જા પરો નંદન છોકરા વઢવાને તું મારી પાસે આવ્યો, અલ્યા નિચ ગોવાળિયા જાત કહાવ્યો, મારી સાથે નહિ જાય ફાવ્યો. અલ્યા૦ ૧ અલ્યા ગોકુળ માંહિ તુ ગાવડી ચારતો પરનારી કેરાં તુ ચીર હરતો. હાથમાં લાકડી ખાંધે હતી કામળી મધુવન વિષે તુરે ફરતો. અલ્યા૦ ૨ સાંગ શ્રીસુર્ય તણી. તેજ ત્રિશુળ તણું માહરા હાથમાં તેહ ઝળકે, મારે ક્રોધે કરી ડોલે દેવતા બધી ધરણી ધ્રુજે અલ્યા શેષ શળકે. અલ્યા૦ ૩.

રાગ ઢાળ કડવાં ૭૪

એવી વાણી સાંભળતામાં કોપ્યો દીન દયાળ; બાણાસુરના હાથ છેદ્યા સ્વામી શ્રીગોપાળ કોપ કરી કરપાળ

मोहेरस्युं लजीतुं तेणी वार, बे हाथ रह्या छे बाणासुरने तेनो कहुं विस्तार. रुधिर वहेछे बाणासुरने मन थयो निराश; महादेवजिय्ये हाथ आप्या माटे गयो कइलास. ३ नारद चाली आवीया, ज्यां बाणासुरनी माय; तारा कुंवरना हाथ वाढ्या कहो वले शी थाय. ४

राग गुजरी कडवां ७५

शुकदेव कहे छे वात वेवाण आवीयांरे, जेनी जोवा स रखी जात. वेवाण आवीयांरे. १ माथे केस वांसनी जा ळ, वेवाण० जेनां नेत्र सरोवर पाळ. वेवाण० २ जेना सुपडा जेवा कान, वेवाण० जेनुं मस्तक गीरी समान वे वाण० ३ एनी अंधारो कुप, वेवाण० जेनुं मुख दीसे छे कधरुप. वेवाण० ४ हळ दांडी जेवा दांत. वेवाण० दीठे जाये एनो अंत, वेवाण० ५ एनां स्तन डुंगशार डोझां. वेवाण० काने घाल्यां हाथीनां होझां. वेवाण० ६ कोटे खजुरानां तनमनीयां, वेवाण० काने ऊंटना आग- नीयां. वेवाण० ७ पासे रींछ कह्यां विक्राळ, वेवाण० के हेडे पाडानी घुघर माळ. वेवाण० ८ वांकडा सरपना हा थे, वेवाण० बळती शगडी मुकी माथे. वेवाण० ९ कोट रा आवी ज्यां मोरार, वेवाण० कुंवरे सासु खोळी सार. वेवाण० १० जेनी पीठ डुंगर शां डोजां, वेवाण० एना मुस्तकमां फरे रोझां. वेवाण० ११ मुख बोले वचन वीक राळ. वेवाण० देखी पडे जादवने फाळ. वेवाण० १२ को टरा आवी ज्यां मोरार, वेवाण० कुंवरे सासु खोळी सा र. वेवाण० १३

चाल.

कोटरा कहे छे करगरी एना बापने चांप्यो पानाग;

જાણુશે તો ઘણું થયુ, એ છે તમારો બાળ. ૧૪ કરૂણા સાગર કૃપાનીધી, ક્ષમા કરો આ વાંક; દીન જાણી દયા કરો, એછે તમારો રાંક. ૧૫ ચક્ર ચતુરભુજે પાછુ તેડયુ, કરૂણા કરી જદુનાથ; નવસે છનુ કર છેદી નાંખ્યા, રાખી યા ચાર હાથ. ૧૬ રૂધીર ભરયો આંસુ ગળતો આવીયો શીવતી પાસ; એમ કહીને પાગે લાગ્યો, સાંભળો પતી કૈલાસ, ૧૭ એક મારી વિનતી, તમો સાંભળો જગદીશ; સાંભળી કોપે ભરાણા, પોતે ઉમયા ઈશ. ૧૮

વળણ.

મનમાં રીસ ચઢી બહુ, તમો સાંભળો રાજ કુમારરે; સદાશીવ યુધ્ધે ચઢયા, તેણે ધ્રુજી ધરા અપારરે.

રાગ સારંગ કડવાં ૭૬

એ ભરવાડો એ પીંડારો, ગોકુળમાં ચારી ગાય; મારા આપ્યા હાથને, તે છેદીને કયાં જાય, ૧ ગડબડતા ગણેશ ચાલ્યા, ઊંદરડે અસવાર; મોર ઉપર સામી કારતીક ચાલ્યા, શંકરના કુમાર. ૨ શીંઘ ઉપર વીરભદ્ર ચાલ્યા, વૃષભ ઊપર શીવાય; સેન્યા બહુ ભેળી કરી, કહું તે તણો મહીમાય. ૩ ડાકેણુ સાકેણુ ભુત પરેત, પીશાચ વંતર માત્ર; દડુક દડુક ચાલે ભુતડાં, જેનાં હાંલ્લાં સરખાં માંથાં. ૪ હરી જઈ કતવરમાને કહેછે જાદવને સમજાવો; અસુરનું ઉપરાણું કરી, જોગીડો વઢવા આવ્યો, ૫ શંકર મુખથી બોલ્યા આવી, લાગી મનમાં જ્વાળ; સનમુખ આવી ઉભા રહી, માંહો માંહે ભાંડે ગાળ. ૬ હે કાળા અરજુનના સાળા, ભરયા ઉચાળા જેહ; મધરાતે મથુરામાંથી નાઠો, ગયો વીસરી તેહ. ૭ મારી માશી પુતનાને, દહીનાં લીધાં દાણ; મુસાળનું છેદન કરીને, થઈ બેઠો રાજ

ન. ૮ હુ આહીરડામાં અવતરયો, નથી વાત મારી અ
જાણી; ત્યારે શંકર પ્રત્યે ક્રોપ કરીને; બોલ્યા સારંગ પ્રા
ણી. ૯ મડે મશાણે ફરતો હીંડે, રાખ ચોળે અંગે; આક
ભાંગ ધંતુરો ચાવે, નફ્ટ તારા ઢંગ, ૧૦ ડાકણુ સાકણુ
ભુત પ્રેતને, નીચી સંગનો જોડો, બળદ ઉપર ભાર મુ
ક્યો તારા ઘરમાં ન મળે ઘોડો. રાત દહાડો બાવો થઇ
ફરતો, તારા ઘરમાં રોતી નારી; ત્યારે કૃષ્ણ પ્રત્યે ક્રોપ ક
રીને બોલ્યા છે શ્રીપુરારી. ગ્વાલા છોકરીઓમાં છાશ પી
તો; મરદ મટી થયો સેરી, જક્તમાં એવું કહેવાયું જે,
કાનુડે કાંચળિ પેરી, પરનારીશું ક્રીડા કરતો કહેવાયો વ્ય
ભિચારી; ત્યારે શંકર પ્રત્યે ક્રોપ કરીને, બોલ્યા દેવ મો
રારી; ભગવાન કહે હું વિભિચારી, મુને બધી નિરને જો
યો તું એવો સાધુ હતો ત્યારે ભીલડીને શું મોહયો. ૧૫
વચન એવું સાંભળીને કોપીયા શીવ રાય કડાક લઇને ત્રી
શુળ માર્યું, મનાર હોય તે આય ત્યારે શ્રીકૃષ્ને મુક્યુ સુ
દરશન આવ્યા ચપટ ધાય; માંહો માંહે યુદ્ધ કરે છે, બ
ળ કહ્યું નવ જાય, ગણપતીને કુંવર પ્રદયુમન, ગયામુ
રને જાંબુ કુમાર, વસુમાનને બટુક ભઇરવ; પ્રસ્નમારને
સ્વામી કુમાર, વિરભદ્ર બળરામ સામા, યુધ કરે માંહો
માંહે, શીવને શાનેબિયો વઢે ત્યાં જોવા સરખુ થાય કા-
ળ ભઇરવ કપાળ ભઈરવ; તૈક્ષણ ભઇરવ સાર, સંહાર
ભઈરવ ક્રોધ ભઇરવ, દંભ ભઇરવનો ગાર. ઉગરસેનતે વી
રસેનને, સુરસેન કહેવાય, આપ આપણા બીરૂ લેઇને યુધ
કરે રણમાંય, ત્રાતવરમાતે સતધનવ, સત્રાજીત બળીયાજે
હ સત્રાજિતને મંત્રાજિત, યુદ્ધ કરે છે તેહ. ભુત પ્રેત
બીજાચ વ્યંતર, ડાકણ વળગે સુસે; અવના પગ [illegible]

ચુરેલ કહીયે, રૂધીર સહિનું ચુસે ગાસ્ન કેરા માંરના ભા લા વાગે ભચ. તરવારોની ધારાયે, કોનાં નાક વાઢયાં ક- ચ. કોઇને અધસસતા કીધા, હાથ તણી લપડાકે. કોઇને માર્યા પાડુ પની, ભુગલને ભડાકે, જાદવ કેરા મારથી બહુ ઝોલીયે ધાલ્યા જાય, કોને રણમાં રોળીયાં, તેની થ ર થર ધ્રુજે કાય, પરીઘ ત્રિશુળ તુંબર ફરશી હસ્તનાલ ફુટે સડસડાટ; ગડગડતા ગોળા પડે, થાય બહુ ખડખડા ટ. અરતી ચર્મને માંસની, બે પાળ બંધન થઇ, સાગર શું સુગમ મળ્યો, ઇમ શ્રોણીતની સરીતા વહી પાંડુરોગ ને હઇડા હોળી, ભગંદર કેરી જાત, હરસ નારૂને પાડુ કહીયે, કરણ તુલ સનેપાત, રોગ તણો માર બહુ દેખી, જાદવ નાશી જાય, રોગના વરસાદથી, કોને ઉભુ નવ ર હેવાય, રોગના વરસાદથી ચઢી હરીને રીસ, તાવની ટોળી બાંધીને, છેદવા માંડયાં શીશ, તાવ વાણી બોલીયો, રેહ વાનો આપો ઠામ, તમે મુજને પેદા કરીને; કાં મારો ભ ગવાન, પાપી તમે મૃત્યુ લોકના, માનવીના લ્યો પ્રાણ; તાવ કહે એ કથા સાંભળે, હરીહર કેરૂ જ્ઞાન, મહારાજ ત્યાં અમે નહી જઇયે, સાંભળો અશરણ શરણ; ચઇત્ર માસમાં સાંભળે. જે કોઇ ઓખાહરણ. તેના સ્વપ્નામાં જા શો તો, છેદી નાંખીશ શીશ; તાવની વાણી સાંભળીને, બો લીયા જુગદીશ, ઓખા હરણ જે સાંભળે મન ભાવ ક- રીને જેહ, તેને પીડે તો મારી નાંખુ એમાં નહી સંદેહ તાવ કહે એકવાર સાંભળે, તે વરસમાં નવ જાવુ બે વ ખત, જે સાંભળે તેને દીઠેથી નાશી જાઉ, ત્રીજીવાર જે સાંભળે અમારૂ તમારૂ જ્ઞાન, તેને જનમ માંહે નવ પીડુ તમે સાંભળો ભગવાન, ઓખાહરણ જે સાંભળે, તેનુ ન

ન લઈએ નામ, કાલ ભઈને સંચરશે , ગયા કઈલાસ ધા મ, સુકદેવ કહે પરીક્ષતને, તમે સાંભળો કહુ રાય; વળ તી ભ.થા બીડીયા, કઈલાસ કેરે રાય. ૪૦ શસ્ત્ર એવાં કહાડીયાં, તેનો કોઇ નપામે પાર,ઇશ્વરો જુગદીશ વઢતા કોઇ ન પામે હાર. ૪૧ વજરાસ્ત્ર ત્યાં મેલીયુ,પોતે શ્રી ત્રી પુરાર; ત્યારે મોહાસ્ત્ર મેહેલીય. સામા રહી દેવ મોરાર નાગાસ્ત્ર ત્યાં મેહેલિયુ સામા રહી ઉમયા ઇશ; ગરૂડાસ્ત્ર ત્યાં મેહેલિયુ, પોતે શ્રી જુગદીશ પરવતાસ્ત્ર ત્યાં મેહેલીયુ તેનુ જોર કહ્યું નવ જાય ૪૪ પછી સુદરશન કહાડીને ક્રોધ કરી જુગદીશ; ત્યારે ત્રીશુળ તો લેઇ રહયા, પોતે ઉમીયા ઇશ એકે લીધો પોઠીંયોને એકે લીધો ગરૂડ; ચાં ચડીએ શીગડીએ, વઢવા માંડયા અરૂડ ત્રિશુળને સુદર શન વળગ્યાં તે આવ્યાં ચપટ ધાય; ત્યાંથી બે ઉછળ્યાં તે આકાશ મારગે જાય તેમાંથી અગ્નિ વરસે તે, બ્રહ્માંડ પ્રલે થાય: શેશ નાગ સળકવા લાગ્યો ભાર ન ખમે ધરા ય. બ્રહ્માંણી કેહે છે બ્રહ્માંજીને, તેમે સાંભળો મારા નાથ; શીવને સામળીઆ વઢે નારદે કીધો ઉતપાત રાડ જ ઇને ચુકાવો, તેમાંથી થાય કલ્યાણ. હંસે ચઢીને બ્રહ્માજી આવ્યા, વિચારીને જ્ઞાન. ૫૦

રાગ ધન્યાશ્રી કડવા ૭૭

આ બેમાં કોને નંદુને સાંભળો શીવ રણછોડજી વિશે ષમે વેગળો મુકીને પુરો જગતના કોડજી. શંકર કહે છે કાહ્નુને તમો ક્યારે આવ્યા ભગવાનજી ;હરીહર બે કોટે વળગ્યા દીધું ઝાઝુ માનજી શીવે કૃષ્ણને તાણી મારી બો લાનો. વિવેકજી વઢનારાતો કોઇક હશે પણ આપણુ એ કના એકજી. ૩ કૃષ્ણે ચક્રને પાછુ લીધુ ;શીવે લીધુ ત્રી

ગુણજી બ્રહ્માએ આરી સમાધાન કીધું થયુ પૃથ્વીમાં શુભ જી. શીવે લઈને પાસે તેડયો શોણીતપુરનો નાથજી આ- વ્યા તુજને ભુજ આપ્યા માટે વઢવા આવ્યો રુજ સા- થજી વળી હોંશ હોય તો યુદ્ધ કરો શામળીયાની સાથજી મદ મત્સર અહંકારથી મેં ખોયા હજાર હાથજી બાણા સુર કહે હવે વઢુતો છેદે મારૂ શીશજી બાણુ વળતી ચર ણે લાગ્યો સાંભળો ઉમીયા ઇશજી.

વલણ.

મેં ખોયા હાથ હજારને, હવે શીર છેદાતુંરે, જેમ તે મ કરીને જાન તેડાવો, પછી કન્યાને પરણાવુરે. ૮

રાગ સોહણી કડવાં ૭૮

હરીહર બ્રહ્મા ત્રણે મળ્યા, દુખ ભાગીયાંરે, ત્યારે દાન વનું શું જોર મળ્યા મન માંનીયાંરે. બ્રહ્મા વિશ્નુ ત્રણે એક છે દુખ૦ તેમાં તે શી વઢવાડ મળ્યા૦ ૨ શિવે બા ણુ કમને નમાવિઓ દુખ૦ શરીરે કૃષ્ને ફેરવ્યો હાથ મ૦ ૩ કાપ્યા કરની પીડા મટી દુખ૦ જ્યારે પ્રસન્ન થ યા જદુનાથ મ૦ હવે ગરૂડને દ્વારીકાં મોકલો દુખ૦ તે ડાવો સઘળો પરીવાર મળ્યા૦ સોળશહસ્ર એકસો આઠ પટરાણીયો દુ૦ તેનો તેડાવો પરીવાર મળ્યા૦ ગરૂડ પ્હો ચ્યો દ્વારીકાં દુ૦ તેડવા જાદવની નાર મળ્યા૦ તેડી છપ્ પન કોડની માનની દુ૦ તમો તેડો સઉ પરિવાર મળ્યા૦ ૮ તે ગરૂડ ઉપર સઉએ ચઢયાં દુ૦ ત્યારે ગરૂડની પાં ખ ભરાય મળ્યાં મન૦ તેડી શોણીતપુરમાં આવિયાં દુ૦ આવી જાદવની સરવે નાર મળ્યા૦ જાનીવાસ આપ્યા મન માનીયાંરે તેમાં ઉતરયા છપન કરોડ મળ્યા મન મા નીયાંરે ૧૧

રાગ ધોળ કડવાં ૭૯

પાવત્તીને પિયરનાં નોતરડાં રે બેસણા રૂડાં લાગજો પાથરણાંરે તેડાવોને ઉદીયાચળ અસ્તાચળરે તેડાવોને વિધ્યાચળ પીનાચળરે વર રાયને નાવણ વેળા થાયરે વર રાયને પીઠી ત્યાં ચોળાયરે.

રાગ ગુજરી કડવાં ૮૦

કૃશ્ન કેરી ઘરૂણી નિંદ્રા નવ પોઢશોરે અનિરૂદ્ધને તેલ સંચારો રૂક્ષમણી જાગવુરે બળભદ્રકેરી ઘરૂણી નિંદ્રા નવ પોઢશોરે અનિરૂદ્ધને તેલ સંચારે રેવંતી જાગવુંરેવાસુદેવ કેરી ઘરૂણી નિંદ્રા નવ પોઢશોરે અનીરૂદ્ધને તેલ સંચારે દેવકી જાગવુંરે પ્રદ્યુમન કેરી ઘરૂણી નિંદ્રા નવ-પોઢશોરે, અનિરૂધને તેલ સંચારે રૂતુમતી જાગવુ રે, મહાદેવ કેરી ઘરૂણી નિંદ્રા નવ પોઢશોરે અનિરૂધ તેલ સંચારે દેવકી જાગવુંરે પ્રદ્યુગન કેરી ઘરૂણી નિંદ્રા નવ પોઢશોરે અનિરૂધને તેલ સંચારે રૂતુમતી જાગવુંરે. મહાદેવ કેરી ઘરૂણી નિંદ્રા નવ પોઢશોરે ઓખાબાઇનેતેલ સંચારે પારવતી જાગવુંરે,ગણપતી કેરી ઘરૂણી નિંદ્રા નવ પોઢશોરે. ઓખાબાઇને તેલ સંચારે સુધ બુધ જાગવુરે બાણાસુર કેરી ઘરૂણી નિંદ્રા નવ પોઢશોરે. ઓખાબાઇને તેલ સંચારે બાણમતી જાગવુંરે, કુભાંડ કેરી ઘરૂણી નિંદ્રા નવ પોઢશોરે ઓખાબાઇને તેલ સંચારે રૂપમસ્તુ જાગવુંરે.

રાગ ધોળ કડવાં. ૮૧

હસે હસ હાથણી શણગારીરે, હરતી ફરતી સોનાની અંબાડીરે. તેના ઉપર બેસે વરજીની માડીરે, સોનેરીકાર

કધુંબલ સાડીરે માંથે મોડ બનરીવાળો ઝગકેરે ઉશ્નોહકે વરને કરાવ્યું સ્નાનરે. નાનીવિધનાં વસ્ત્ર પેહેરાવ્યાં પરી ધાનરે કનકમેરખા પુંચીપો બાજુબંધરે. અનોપમ રૂપનો આનંદરે મુગટ મણીમય ધરયો અનીરૂધ શીરરે લગકે ઝગકે ઉદયજ જેવો દીશેરે કસ્તુરીનું તીલક કર્યું છે ભા લરે વળતી તેને ટપકું કર્યું છે ગોરે ગાલરે હરી હળધરનો જશ બોલે બંદીજનરે; જાદવ સહિત સોભે છે જુગજીવનરે સાત પાંચ સોપારી શ્રીફળ અપારરે વરજીનેતો ઘોડીની વેળા થાયરે.

રાગ દેશી ઘોડલીનો કડવાં ૮૨

અનીહાંરે અનિરૂધજીની ઘોડલી. ટેક.

અંતરીક્ષથી ઘોડી ઉતરીરે પુજીરે કુમકુમ ફુલ ચંચળ ચરણે ચાલતીરે એનુ કોઇ ન કરી શકે મુલ, અનિરૂધજીની ઘોડલી. મોરડે મોતી જડયાંરે હિરા જડીત પલાણુ રત્ન જડીત જેનાં પેંગડાંરે, તેનાં વેદ કર છે વખાણ અ૦ ૨ અંગ જેનું અવનવું ઝગકે તે ઝાક ઝમાળ ઝબુકે જેમ વીજળીરે, તેને કંઠે છે ઘુઘરમાળ. અ૦ ૩ દેવ દાનવ માનવીરે જોઇ હરખ્યા તે સુરીર સ્યામ થનક થનક ચલતીરે એનુ પંચકલ્યાણી નામ અનિરૂદ્ધ થાય અસવાર પાનના આપ્યાં બીડલાંરે ઉપર શ્રીફળ સાર અનિરૂધ. ૫ હિંડે હળવે હાથીયોરે ઉલટ અંગ ન માય, સુરી નર મુનીવર જાય વારણેરે આગળ ઈંદ્ર રહયા છડીદાર અનીરૂધ સનકાદિક શિર છત્ર ધરેરે; નારદ વેણા વાય ચંદ્ર સુરજ બેઉ પોગડેર આગળ વેદ ભણે બ્રહમા અનીરૂધ૦ ૭ વાંજાં છત્રીસ વાજતાંદ નગર અને પરદેશ લોક સરવે જોવા મળ્યુરે જોવા મળ્યુ શ્રોણીતપુર દેશ, અ

નિરૂધ૦ રાજ નગર શોહરાવીયુરે સોહરાવી છે વાટ ધજા
પતા જળહળેરે સોહરાવ્યા શોણીતપુરના હાટ. અનિરૂધ૦
દેવ સરવે ત્યાં આવીયારે જશ બોલે બંદીજન જાચક ક
રે બહુ જાચનારે, જેને હરી ટાળે નીરધન અનીરૂધ ૦ રા
મણુ દીવો કર રૂક્ષમણીરે લુણુ ઉતારે બેની ધીર ગ્યાન
કરે છે અપછરાએ, ત્યાંતો જોવા ઇચ્છે જદુવીર અની૦
એવી શોભાએ વર આવીયારે તોરણે મયા વર રાય, સા
મો છાંટે છાંટણાંરે મળી માનુની મંગળ ગાય, અની૦ સુ
શળમુશળ રવઇયોરે, સરીઓ સંપુટ ત્રાક, ઇંડી પીંડી ઉ
તારતાંરે વરનુ તીલક કરી તાણ્યુ નાક અ૦ ૧૩ નાચે અ
પ્સરા ઇંદ્રનીરે, નારદ તુમર વાય, મધુરી વેણા વાજતી
રે એવો આનંદ ઉછવ થાય અની૦ પુખવા આવી પ્રેમ
દારે, માંથે મેલી મોડ રામણુ દીવો જગમગેરે રૂક્ષમણી
એ બાંધ્યો મોડ. અની૦ ગળે ધટ ઘાલી તાણીયારે આ
વ્યા માહયરા માંય આડા સંપુટ દેવરાવીયારે ત્યાં વર
ત્યો છે જેજેકાર. અની૦ થોડી ગાયને સાંભળે તેને ગં-
ગા કેરૂ સ્નાન, વાંઝીયો પામે પુત્રનેરે નીરધનીયો પામે ધ
ન અની૦ ૧૭

રાગ ધોળ કડવાં. ૮૩

બાણાસુર પખાળે થયું શોભા ઘણેરીરે, ત્યાંતો બાણા
વતી નામ વરૂણુ. શોભા ઘણેરીરે. ૧ ત્યાંતો પેહેલુ મંગ
ળ વરતાય, શો૦ પેહેલે મંગળ સોનાના દાન અપાય શો.
દાન લેછે ઋષનો સંતાન શો૦ ત્યાંતો બીજુ મંગળ વર
તાય શો૦ બીજે મંગળ ધેનુનાં દાન અપાય શો૦ ત્યાંતો
ત્રીજુ મંગળ વરતાય શો૦ ત્રીજે મંગળ હસ્તીનાં દાન
અપાય શો૦ દાન લેછે ઋષ્ણુ તણો સંતાન શો૦ ત્યાંતો

ત્રીજુ મંગળ વરતાય શો૦ ચોથે મંગળ કન્યાના દાન અ
પાય શો૦ ત્યાંતો વરત્યાં છે મંગળ ચાર શોભા૦ આપે
ગરથ સહિત ભંડાર શો૦ લાવે બાણુમતી કંસાર શો૦
ત્યાંતો પીરસે છે ચાર વાર શો૦ તાંતો આરોગે નરનાર.
શો૦ ત્યાંતો દુધડે સ્નાન કરાવે શો૦ ચાર શોભાગ્યવંતી
બોલાવે શો૦ ઓખા શોભાગ્યવંતી કહેવરાવે શો૦ ઓખા
અનિરૂદ્ધ પરણીને ઉઠયાં શો૦ તાંતો સોનઇયે મેરૂ તૂઠયા
શોભા૦

રાગ પરજ કડવાં ૮૪

બાણાસુર ગોરવ નોતરે, સહુકો સાથશું રે સાથે જમણ
ની શી રીત હળધર ભ્રાતશું રે શ્રી કૃષ્ણ પ્રણામ હળધર
ભ્રાતશું રે તમો ગોરવ વેળા પધારજો સઉકો આવજો રે સા
થે માણસની શી રીત. ગમે તેને લાવજો રે વેવાણો ઘર
માં ગઇ, જ્યાં વર માવડી રે તેના કુમકુમ રોળ્યા પાય,
જઇ પાયે પડી રે, અનિરૂધની માવડી બોલીયાં રીત અમા
રડી રે તમારી પરઠણ જેઉ, મનાવું ગોરડી રે બાણુમતી
બોલીયાં રીત અમારડી રે ગોરવ મનાવીને ચાલીયાં મનશું
માલતાં રે, હલ હલ કરો રસોઇ રાંધણુ ચાલતાં રે જમન
બહુ પ્રકારની ગણતાં કાંઇ નવ લહુ રે કાંઇ વસ્તુ અનેક
ગણતાં સહુ કહુ રે જાદવ ફેરી જોઉ, સઉકો સાથશું રે આ
વ્યા શ્રી કૃષ્ન મહારાજ છપન્ન કેરોડશું રે વેવાઇની વાત
કાંઇક સાંભળી રે ભોજન કરવા ઠામ, જુગતીયો ભલી રે આ
જ્ઞા આપી રાય, સઉકો બેઠા થયા રે એતો સ્નાન કરી
મંદીરમાં ગયા રે સ્મરણ કીધું નાથનું, બેઠા બેસણે રે આ
ગ્રલીયા તકીયા ઘણા ઝારાને લોટડા રે મહી બેસણ બહુ
વીવેક લીલે ફુટડા રે બાવન પરની થાળી સૌનાના વાડકા રે

પીરસનારી પ્રમાણ. જમનારા બાડકારે ખાંડ પકવાનના મેવા બહુ ઘણારે પુરણને દુધપાક સાકરીયા ચણારે ગોટા ગળ્યાં તડબુચાં આંબા સાખશું રે, પીસ્તાંને અખરોડ, ડાડમ દ્રાખશું રે તળસાંકળી મોળાં દહીથરાં શેવ છુટી કળીરે ખોબલે પીરસે ખાંડ મરકી બેવડીરે, ખાજાં જલેબીરેશમી, દળીયાં મશઅશેરે ઘેબરને મોતીચુર જમતાં સહુ હસેરે મગદળને મેસુર, પેંડા લાવીયારે પકવાન બીજાં અનેક, લાખણુશી ભાવીયારે બાટ બંધટો રાંધાયો, માંહે ખાંડ ભેગીરે ગવરીનાં તાવ્યાં ઘી શેવો ગળગળીરે સેવ ગળી કંસાર પોળી પાતળીરે. શાકની મીઠાશ આંણ્યા કચોળે ભરીરે જમવા બેઠી જાદવની નાર બાપડીરે માલપુવાને માને ગળી ગલપાપડીરે. જમવા કેરી જુગતી કેશં રસ કાતળીરે તેના ઉપર વાળી પોળી છે પાતળીરે, આરીયાં તુરીયાંને શાક સમારીયાંરે કાલેરાં કંકોડાં પંડોળાં પ્રેમે વઘારીયાંરે, મુળા મેથી મોઘરી મરીર આણીયાંરે મગ મઠ ચોળાને ગવાર શીંગશું આણીયારે, ઝાંઝે શરશીયે વઘાર્યાં બહુ હીંગશુંરે આરીયું કોળું વડીનાં રાયતાં તીખાં તમતમાંરે, છમકારયાં બહુ ભાશમાં રાખ્યાં છમ છણાંરે અથાણાં બહુ ભાતનાં કેરી કેરશુંરે. આદુ લીંબુ શરશીયે, કરમદાં રાઈશુંરે, શીતળ જળ ફેરવોને તરપાં પીયેરે, કોડીયાં ચલાણાં માંહે અથાણાં લીયેરે દાળ ભાત જમવા કઢીનો સરડકોરે, તેના ઉપર સાદ પાપડનો ખરડકોરે અમોદમાં કેસર ભેળાં સકોરાને ગમેરે, દાળ ચંપાનો દાડ આગમાં સહુ જમેરે, ઘેણુની છાશો નીરમળી કુરેશ કરમદોરે તેના ઉપર દહીને જીરા લુણ જેમ ફાવે ભલોરે લવીંગ સોપારી [illegible] પાન સામારીયાંરે

ટેમીડસે બાગ્રડ પાન સહુને આશીયાંરે સાજન હતું શ્રી ૮ પ્રભુનુંતસરવેજ મયુરેમાલણપ્રભુરૂગનાથએટેસે વહાલુ થયુરે.

રાગ પેહેરામણીનો કડવાં ૮૫

આપ્યુ મુક્યુ સરવે પોકયુ કન્યાતે વળાવો મારા નવલા વેવઇઓરે, રથ ઘોડાને પાખરીઓ સઉ જાદવને બંધાવો મારા નવલા વેવાઇયો જરકસી જામા તમે કૃસ્નને પેહેરાવો. મારા નવલા વેવઈઓ. પંચ વસ્ત્રને શણુગારતે જમાત્રને આપો મારા૦ દક્ષણીના ચીર રાણી રૂક્ષમણીને આપો મારા૦ જરી મુગટને શાલ દોશાલા જાદવને તમે આપો મારા૦ સાળુ ઘરચોળાં ને ઘાટ ઘરેણાં રતી સતભામાને આપો મારા નવલા વેવઇઓ. પાટણના પટોળાં રાણી જામ્બુવંતીને આપો મારા નવલા વેવઇઓ.

વલણ,

પેહેરામણી પુરણ થઇ, હઇડે હરખ ન માયરે; કન્યાલેડી કોડે કરી, હવે કૃષ્ણ દ્વારીકાં જાયરે.

રાગ વેશડી કડવાં ૮૬

ઓખા ચાલી ચાહલુ હાર, સહીરો વળાવા સંચરી ઓખા ઉભી રેહે ભળાતી જન માને વાહાલી દીકરી. કોઇ લાવે એકાવળ હાર, લાવે સોનાના સાંકળા. કોઇ લાવે સોળ શણુગાર ઓખા બાઇને પેહેરવા, ઓખા તે વળતાં બોલીયાં કાંહિ બાઇરે ચિત્રલેહા ઓરી આવ લાવ્યાં વાલીરે આલે સોનાના સાંકળાં બોલ્યાં બાઇરે શું કરૂ સોનાના સાંકળા બોલ્યા બાઇરે તારા ગુણ આશીગળ થાઉ બોલના બાઇરે નીત નીત ગોમતીને રણછોડ આવ્યાં નાહીરે ત્યાં ગુજને સંભાળજો બોલ્યાં બાઇરે એટલે પોહોચે મનના કોડ, લગ્ન ચ્યાં વાળીરે.

રાગ ઢોળ કડવાં ૮૭

આણા આઇતા સાસરીએ હવે જાયરે, માનની તો મ ળીને મંગળ ગાયરે રથ આગે પઇડુ ત્યાં શ્રીફળે સીંચાય રે આપ્યા બાઇને લાડ કચોળુ અપાયરે. ઓખાબાઇને શી ખામણ દેછે માયરે,

રાગ શીખામણ કડવાં ૮૮

સાસરીયાના સાથમાં તું ડાહી થજે દીકરી હું તુજને શીખામણ દેઉ, તે રખે જાતી વીસરી સાસરીયાના સાથ માં હળવે હળવે ચાલીયે સાસરીયાના સાથમાં ખોળે ખા વું નવ ચાલીયે, સાસરીયાના સાથમાં કંઇ સારૂ માલીયે; સાસરીના સાથમાં અઇડકો આશો તાણીયે, સાસરીના સા થમાં સસરો બેઠો હોય તો પિતાને ઠેકાણે જાણીયે સાસ રીના સાથમાં કુવે વાત ન કીજીયે સાસરીના સાથમાં પ રપુરૂષ આવતો હોય તો વાત કરતાં બીવીયે, સાસરીના સાથમાં સાસુને ગાળ ન દીજીયે, સાસરીના સાથમાં ફુકી પાણી નવ પીજીયે, સાસરીના સાથમાં પરપુરૂષથી હસી તાળી નવ લીજીયે બેઠુજીને પરમેશ્વર જાણી પગ ધોઇ ધોઇ પીજીયે.

રાગ વધાણુાની આણા કડવાં ૮૯

આવ્યો આવ્યો દ્વારીકાંનો ચોર લાખેણી લાડી લે વ ળ્યોરે, જેણે વગડે ચાર્યાં ઢોર લાખે૦ શ્રી રાધા રામ કી શોર લા૦ હાર્યો હાર્યો બાણાસુર રાય કલ્યાણરાય જી તીયારે; વેગે વહીને આવ્યા છે દ્વારીકાંની માંહે કેશવ રાય જીતીયારે રાણી રૂક્ષમણીએ વધાવીને લીધા ત્રીકમ રાય જીતીયારે તેનો પુરાણ પ્રસિદ્ધ દીગાગમ જીતીયારે;

તેતે ગોત્રજ આગળ જાય કલ્યાણરાય છબીલારે, બનેને હા
ય કાંકણુ મીંઢળ છોડાય કલ્યાણરાય છબીલારે.

રાગ ઘોળ મંગળ કડવું ૯૦

તારા બાપનો બાપ છોડાય છોગાળા દોરડો નવ છુટે
તારે કૃષ્ણ વડવો તેડાવ છબીલા દોરડો કેમ છુટે તા
રી રૂક્ષમણી માત તેડાવ છબીલા૦ તારો પ્રદયુમન તાત
તેડાવ છબીલા૦ તારી રૂતુમતી માત તેડાવ છબીલા૦ આ
આંગી વાળી ગંગા તે કેમ છુટી જાય છ૦ તારો બળભ
દ્ર કાકો તેડાવ છબી. તારી રેવતી કાકી તેડાવ છબી. આ
નીરૂગે બાંધી ગાંઠ દોરડો ઓખા છોડવા જાય છબીલા
દોરડો કેમ છુટે કેમ છુટે તારો બાણાસુર તાત તેડાવ હે
લાડી તારી બાણુ મતી માત તેડાવ હો લાડી તારો શંક
ર તાત તેડાવ હો લાડી દોરડો કેમ છટે તારો ગણપત
ભ્રાત તેડાવ હો લાડી દોરડો કેમ છુટે તારી સુધણુખ બે
નડ તેડાવ હો લાડી દોરડો કેમ છોડે દોરડો તે જાદવ
જીવતી ગાય છબીલી દોરડો કેમ છુટે બેહા ગાંઠ તે થ
ડ કરીને તે કેમ છુટી જાય છબી દોરડો કેમ છુટે;

રાગ ધન્યાશ્રી કડવા ૯૧.

રીતભાત પરિહણુ કરીને ઉઠયા કૃષ્ણના તનજિ નગરે
મંદીર વસતાને ત્યાં, આપ્યુરે ભોવનજિ ૧ એકવાર શ્રી ક
ષ્તે ઓખાને, ખોળા માંહે બેસારીજિ માગવુ હોયતે મા
ગી લેજો હું છે વહુવર અમ રીરે મારા બાપને એક દી
કરો તેનુ ગયાસુર નામજિ બાણાસુરનો ગયાસુર વંશ વધા
રણ હારજિ કહી કથાને સંદેહ ભાગ્યો, પરીક્ષત લાગ્યો
પાયજિ. શુકજિ અમને પાવન કીધા સંભળાવ્યા મહિમા
યજિ, આરાધુ ઈષ્ટ ગુરૂદેવને ગણપતીને લાગુ પાયજિ. મો

તા ભકતા સમજવા કદે કહીતા કરજોડજી, ભાવેધરીસ કુ બોલજો જે જે શ્રીરણછોડજી. ૬

કડવું ૫૨

ઇતિ શ્રી ભાગવતે મહાપુરાણે દસમસ્કંધે શ્રીશુકદેવ પરિક્ષત સંવાદે પ્રેમાનંદકૃત ઓખાહરણ સંપુર્ણ સમાપ્ત.

શ્લોક.

અચ્યુતં કેશવં રામનારાણં॥ કૃષ્ણ દામોદરં વસુદેવહરે॥ શ્રીધરં માધવં ગોપીકા વલભં॥ જાનકી વિનાયકં રામચંદ્ર ભજેત્. ॥ ૧ ॥

સમાપ્ત.